

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM PROGRAMI**

**PANDEMİ (COVID-19) SÜRECİNDE ÖĞRETİM
PROGRAMLARININ UYGULANABİLİRLİĞİNE
İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİRSEN ÇAVUŞ

**ANKARA
MAYIS, 2022**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM PROGRAMI**

**PANDEMİ (COVID-19) SÜRECİNDE ÖĞRETİM
PROGRAMLARININ UYGULANABİLİRLİĞİNE
İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİRSEN ÇAVUŞ

DANIŞMAN: DOÇ. DR. CANAY DEMİRHAN İŞCAN

**ANKARA
MAYIS, 2022**

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Birsen Çavuş adlı öğrencinin hazırladığı “Pandemi (COVID-19) Sürecinde Öğretim Programlarının Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri” başlıklı bu çalışma Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı / Eğitim Programları ve Öğretim Programı’nda jüri üyelerince oy birliği ile **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

	<u>Jüri Üyeleri</u>	<u>İmza</u>
Başkan	Prof. Dr. Fatma BIKMAZ	
Üye	Doç. Dr. Canay DEMİRHAN İŞCAN	
Üye	Doç. Dr. İlkay Doğan TAŞ	

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca, jüri üyeleri tarafından 27/05/2022 tarihinde, Enstitü Yönetim Kurulu tarafından ise .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

.....
Prof. Dr. İlhan YALÇIN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdür V.

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapıtlara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Birsen ÇAVUŞ

ÖZET

PANDEMİ (COVID-19) SÜRECİNDE ÖĞRETİM PROGRAMLARININ UYGULANABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ

ÇAVUŞ, Birsen

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Canay DEMİRHAN İŞCAN

Mayıs, 2022, xiii + 126 sayfa

Bu araştırmanın amacı, pandemiden (COVID-19) kaynaklı yaşanan zorunlu ve acil olarak geçilmiş uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir. Araştırma, betimsel bir araştırmadır. Genel tarama modellerinden tekil tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, Ankara ilinde üç farklı sosyoekonomik gelişmişlik düzeyinde bulunan Çankaya, Elmadağ ve Bala ilçelerinde, ilkokul, ortaokul ve Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Tabakalı örnekleme yöntemine göre belirlenen örnekleme yer alan öğretmenlerin branşlarının sınıf öğretmenliği, sayısal, sözel, spor-sanat, yabancı dil dağılımında olmasına dikkat edilmiştir. Veriler, anket ile toplanmıştır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmuştur; birinci bölümde katılımcılara ait demografik bilgiler, ikinci bölümde ise pandemi (COVID-19) sürecinde yürütülen uzaktan eğitimde öğretim programlarının uygulanabilirliğine dair öğretmenlerin görüşlerini belirlemeye yönelik maddeler yer almıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler pandemi (COVID-19) döneminde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programlarından yararlandıklarını fakat programda yer alan kazanımları uzaktan eğitim sürecine uygun bulmadıklarını ve kazanımların tamamının gerçekleştirilebilir olmadığını düşündükleri için yeniden düzenleme ihtiyacı duyduklarını belirtmişlerdir. Öğretim programlarının içeriğinin uzaktan eğitim sürecine uygunluğu konusundaki görüşler branşlara göre farklılaşmıştır. Öğrencilerin derse katılımının okul türü, branş ve sosyoekonomik düzeye göre farklılaştığı öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. Öğrenme güçlüğü çeken ve yetersizliği olan

öğrencilerin süreçten en çok olumsuz etkilenen grup olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin ek materyallere ihtiyaç duyduğu, uygulamalı çalışmaların yeterince yapılamadığı ifade edilmiştir. Bu süreçte öğrenme kayıplarının olduğu, yapılan telafi eğitiminin yeterli bulunmadığı, uzaktan eğitim çıktıları ile yüz yüze eğitim çıktılarının eşdeğer bulunmadığı ifade edilmiştir. İleride herhangi bir sebepten ötürü yaşanabilecek acil uzaktan eğitim durumuna karşı öğretim programlarının uyarlanmasına ihtiyaç vardır. Ayrıca öğretmenlere ve öğrencilere (özellikle kısıtlı imkanlara sahip bölgeler ve öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için) teknolojik destek sağlanması ve teknoloji kullanımı konusunda öğretmenlere eğitim verilmesi önerilmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde de işe koşulabilecek uygun içerik ve ölçme değerlendirme araçları geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Pandemi (COVID-19), Uzaktan Eğitim, Acil Uzaktan Eğitim, Öğretim Programı

ABSTRACT

TEACHERS' OPINIONS ON IMPLEMENTATION OF CURRICULA IN THE PANDEMIC (COVID-19) PROCESS

ÇAVUŞ, Birsen

Master Degree, Department of Curriculum and Instruction

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Canay DEMİRHAN İŞCAN

May, 2022, xiii +126 pages

The aim of the study is to determine the opinions of teachers about the implementation of the curricula in the necessarily and urgently passed distance education process due to the pandemic (Covid-19). The study is a descriptive research and singular screening model, one of the major types of surveys, was conducted for this study. The population of the research consists of teachers working in elementary, middle school and Anatolian high schools in Çankaya, Elmadağ and Bala districts, which are at three different socioeconomic development levels in Ankara. While choosing the study group, it was paid attention to the fact that the branches of the teachers included in the sample determined according to the stratified sampling method was conducted to determine the participants of the study in the field of primary school teaching, math, science, language, sports-art and foreign language.

Data collection in the study was carried out by questionnaire. The questionnaire consisted of two parts; the first part is about demographic information of the participants and the second part includes the items to determine the opinions of teachers on the implementation of curricula in distance education carried out during the pandemic (Covid-19). The data has been analyzed by a descriptive statistics. The findings of the study revealed that teachers were benefited from the curricula while planning their teaching activities however they did not find the all learning objectives in the curriculum feasible for the distance education therefore they needed to reorganize some of the learning objectives. Teachers' opinions on the appropriateness of the content of the curricula for distance education became different according to the teaching fields. It was determined in line with the opinions of the teachers that the

participation of the students in the lesson differed according to the school type, branch, and socioeconomic level. It has been stated that students with learning difficulties and disabilities were the most disadvantaged group in distance education. In addition, it has been stated that teachers need additional materials, and applied studies cannot be done sufficiently. It was stated that learning losses occurred in this process, the remedial training was not sufficient, and the learning outcomes of distance education and face-to-face education were not equivalent. It has emerged that there is a need to adapt the curriculum against the urgent transition to distance education that may be experienced in the future for any reason. Moreover, it is recommended to provide technological support to teachers and students (especially for regions with limited resources and students with learning difficulties) and to train teachers on the use of technology. It is recommended to develop appropriate content and measurement tools that can be used in the distance education process. There is a need to adapt the curriculum against the situation of emergency distance education that may be experienced in the future for any reason. In addition, teachers and students should be provided with technological support and training. Especially, the students with learning difficulties and regions with limited resources should be supported. Content and measurement and evaluation tools, appropriate for the distance education process, should be developed.

Key Words: Pandemic (Covid-19), Distance Education, Emergency Distance Education, Curriculum

ÖNSÖZ

Bu çalışma son iki yılda tüm dünyanın gündeminde olan ve ülkelerin eğitim sistemlerini etkileyen COVID-19 salgını boyunca yürütülen uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine dair öğretmen görüşlerini almak amacıyla yapılmıştır. Ankara ilinden farklı değişkenlere göre seçilmiş üç ilçede bulunan ilkokul, ortaokul ve Anadolu liselerinde görev yapan farklı branşlardan öğretmenler ile gerçekleştirilen çalışma, gelecekte farklı sebeplerle tekrar uzaktan eğitime geçilmesi gibi bir durumun söz konusu olması durumunda, edinilen deneyimlerden yola çıkılarak iyileştirmeler yapılabilmesi ve öneriler sunulabilmesi açısından önem arz etmektedir.

Çalışmanın yürütüldüğü süre boyunca her düştüğümde ve umutsuzluğa kapıldığımda beni yüreklendiren, önüme çıkan her engeli aşmamı sağlayan,engin bilgisi, değerli katkıları ve evrenler kadar sınırsız desteğiyle yoluma ışık tutan danışmanım sayın Doç. Dr. Canay Demirhan İşcan'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Ayrıca beni bu süreçte yönlendiren, çalışmamı yürütmem için zamanlarını ayırıp yol gösteren değerli jüri üyelerim sayın Prof. Dr. Fatma Bıkmaz ve sayın Doç Dr. İlkey Doğan Taş hocalarıma teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Fazlasıyla uzun süren yüksek lisans eğitimim boyunca beni motive eden, destekleyen ve bıkıp usanmadan düzenli olarak nasihatler veren sevgili eşim Selçuk Çavuş'a, veri analizi sürecinde bana ve bitmek bilmeyen sorularıma katlanan sevgili arkadaşım Emre Kucam'a, yabancı dil yeterliğiyle beni asla geri çevirmeyen sevgili arkadaşım Ecem Gülderen'e, başından beri "yaparsın, bırakma" cümleleriyle beni motive etmeye uğraşan sevgili arkadaşlarım Ezgi Doğanay ve Şulegül Türkyılmaz'a ve tüm hayatım boyunca yanımda olan, onların sayesinde bugünlere geldiğim başta canım annem ve canım kardeşim olmak üzere aileme teşekkür ederim. Hep var olmanız dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xi
GÖRSELLER DİZİNİ.....	xiii
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Amaç.....	2
Önem.....	3
Sayıtlar.....	4
Sınırlılıklar.....	4
Tanımlar.....	4
BÖLÜM 2.....	6
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
Eğitim Programı, Öğretim Programı ve Öğretim Programlarının Uygulanması.....	6
Uzaktan Eğitim	10
Pandemi (COVID-19) Sürecinde Uzaktan Eğitim.....	14
İlgili Araştırmalar	17
BÖLÜM 3.....	22
YÖNTEM	22
Araştırmanın Modeli.....	22
Evren ve Örneklem	23
Verileri Toplama Aracı ve Verilerin Çözümlemesi.....	27
BÖLÜM 4.....	30
BULGULAR VE YORUMLAR	30
Öğretim Programlarının Kazanım Ögesine Göre Bulgular ve Yorumları.....	30
Öğretim Programlarının İçerik Ögesine Göre Bulgular ve Yorumlar	43
Öğretim Programlarının Öğretme-Öğrenme Yaşantıları Ögesine Göre Bulgular ve Yorumlar.....	59
Öğretim Programlarının Ölçme ve Değerlendirme Ögesine Göre Bulgular ve Yorumlar.....	80
Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	94
BÖLÜM 5.....	98
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	98
Sonuçlar	98

Öğretim programlarının kazanımlarına yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar.....	98
Öğretim programlarının içeriğine yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar.....	100
Öğretim programlarının öğretme-öğrenme yaşantılarına yönelik sonuçlar.....	101
Öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme ögesine yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar	104
Öneriler.....	107
Uygulayıcılara yönelik öneriler	107
Araştırmacılara yönelik öneriler	108
KAYNAKLAR.....	109
EKLER	117
EK 1. Etik Kurul Onayı	118
EK 2. Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni	119
EK 3. Veri Toplama Aracı.....	120
BENZERLİK BİLDİRİMİ	125
ÖZGEÇMİŞ.....	126

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1 Araştırma Kapsamındaki İlçelerde Görev Yapan Öğretmen Sayısı ve Ulaşılabilen Öğretmen Sayısı	25
Tablo 2 Alan, Kademe ve Branşlara Göre Ulaşılabilen Öğretmen Sayıları	26
Tablo 3 Görev Yapılan Kademeye Göre Kazanımlara Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	31
Tablo 4 Görev Yapılan Okul Türüne Göre Kazanımlara Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	34
Tablo 5 Branşa (Alana) Göre Kazanımlara Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	36
Tablo 6 Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Kazanımlara Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	39
Tablo 7 Görev Yapılan Kademeye Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	44
Tablo 8 Görev Yapılan Okul Türüne Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	47
Tablo 9 Branşa (Alana) Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	50
Tablo 10 Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	54
Tablo 11 Görev Yapılan Kademeye Göre Öğretme-Öğrenme Yaşantılarına Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	60
Tablo 12 Görev Yapılan Okul Türüne Göre Öğretme-Öğrenme Yaşantılarına Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	64
Tablo 13 Branşa (Alana) Göre Öğretme-Öğrenme Yaşantılarına Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	67
Tablo 14 Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Öğretme-Öğrenme Yaşantılarına Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar ..	73
Tablo 15 Görev Yapılan Kademeye Göre Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	80

Tablo 16 Görev Yapılan Okul Türüne Göre Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik	
Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	83
Tablo 17 Branşa (Alana) Göre Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Maddelere	
Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar	86
Tablo 18 Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Ölçme	
Değerlendirmeye Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar.....	90
Tablo 19 Öğretmenlerin Öğretim Programlarına Yönelik Önerileri	95

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel

Sayfa

Görsel 1 İlçelerin Sosyokonomik Gelişmişlik Sıralaması.....	24
---	----

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıltı ve sınırlılıklar yer almaktadır.

Problem

İnsanlık tarih boyunca pek çok kriz ve felaketle karşılaşmıştır. Bu krizlerden birisi de pandemidir. Türk Dil Kurumu (TDK, 2020) pandemiyi bir hastalığın bir kıta ya da birkaç ülke üzerinde aynı anda yaygın şekilde görülmesi, çok geniş bir alanda etkisini gösteren büyük salgın olarak tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre bir kıta hatta tüm dünya yüzeyi gibi çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara (epidemilere) verilen genel addır (DSÖ,2020). Pandemi yalnızca salgın anlamına gelmemektedir. Salgını karşılayan doğru kelime epidemidir. Epidemide, enfeksiyonun sınırları belirli bir alanda yayılmasına denir. Fakat salgın ülkeler arasında yayılır, böylece birden fazla ülke ve kıtayı etkisi altına alırsa buna pandemi denir. Salgının dünya çapında olması, daha geniş alanlara yayılması ve sınırlarının belirli bir alanda kalmaması durumu pandemidir. COVID-19 virüsü için bütün dünyayı etkisi altına alması ve etkilediği alanın çok geniş olmasından dolayı genel salgın ifadesi kullanılabilir (Develi, 2020). Coronavirüsler (CoV), soğuk algınlığından daha şiddetli hastalıklara kadar çeşitli hastalıklara neden olan geniş bir virüs ailesidir. Yeni koronavirüs (nCoV), daha önce insanlarda tanımlanmamış yeni bir türdür. Bu yeni virüs daha sonra “COVID-19 virüsü” olarak adlandırılmıştır (DSÖ, 2020).

İlk defa Aralık 2019'da Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan şehrinde, canlı hayvan pazarında çıktığı düşünülen bu hastalık kısa bir zamanda epidemik bir hal almıştır. Yapılan çalışmalara göre bu hastalık şimdiye kadar çok sayıda insanı öldüren SARS, MERS, H5N1 virüslerinden farklı olarak yeni tip coronavirüs, COVID-19 olarak tanımlanmıştır (Üstün ve Özçiftçi, 2020). Yaşanan salgın tüm dünyaya hızla yayılmış ve ülkeleri büyük ölçüde etkilemiştir. Etki alanlarından biri de eğitim faaliyetleridir. Salgın dünyaya yayıldığında, ülkelerin çoğunluğu (Japonya, Fransa, İtalya vs.) okulları geçici olarak

kapatmak durumunda kalmıştır (BBC, 2022). Eğitim kurumlarının hemen hemen hepsi COVID-19 salgını sebebiyle yüz yüze eğitime geçici ara verip, acil uzaktan eğitime geçmek zorunda kalmıştır. Böylece eğitim kurumları, öğretim programlarını uzaktan eğitim sistemine uyarlama girişiminde bulunmuşlardır. Bu ülkelerden biri de Türkiye'dir. Türkiye'de ilk COVID-19 vakası tespit edilir edilmez, sosyal yaşamın pek çok alanında olduğu gibi eğitim sahasında da çeşitli tedbirler alınmaya başlanmıştır. Bu hususta alınan ilk önlem çok kısa bir zaman diliminde eğitim faaliyetlerine ara vermek olmuştur. Ardından eğitime, uzaktan eğitimle devam edilmesine karar verilmiştir (Kurnaz ve Serçemeli, 2020). Ülkemizde eğitim öğretim sürecinin yaşanan zorlu koşullara karşı devamlılığını sağlayabilmek adına 16 Mart 2020 tarihinden itibaren yüz yüze eğitime ara verilip acil uzaktan eğitime başlanmıştır (MEB, 2020).

Uzaktan eğitim kavramı geçtiğimiz 20 yıllık dönemde ön plana çıkarak tanınmaya ve uygulanmaya başlamış bir eğitim biçimi olmasına rağmen aslında bu kavram alanyazına oldukça uzun bir süre önce dahil olmuştur. 1990'lı yılların sonu 2000'li yılların başından itibaren bilgi ve iletişim teknolojilerine erişebilen birey sayısının artması sonucunda uzaktan eğitim aracılığıyla sunulan eğitim fırsatları artmış ve ülkemizde de eğitimin bir parçası olmuştur (Bozkurt, 2017). Pandemi (COVID-19) döneminde yaşadığımız uzaktan eğitim sürecinin ise genel anlamda bildiğimiz uzaktan eğitim faaliyetlerinden biraz daha farklı yürütülmek durumunda kaldığı görülmektedir. Yüz yüze eğitim sürecinde kullandığımız Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) öğretim programlarının pandemi (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim sürecine ne derece uygun ve bu süreçte ne derece kullanılabilir olduğu, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan farklı branşlardan öğretmenlerin pandemi (COVID-19) döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine dair görüşlerinin neler olduğu bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, pandemiden (COVID-19) kaynaklı yaşanan zorunlu ve acil olarak geçilmiş uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine dair farklı kademe ve branşlardan öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Pandemi (COVID-19) dönemi acil uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri görev yaptıkları kademelere göre değişmekte midir?
2. Pandemi (COVID-19) dönemi acil uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri görev yaptıkları okul türüne (devlet-özel) göre değişmekte midir?
3. Pandemi (COVID-19) dönemi acil uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri görev yaptıkları branşa göre değişmekte midir?
4. Pandemi (COVID-19) dönemi acil uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik özelliklerine göre değişmekte midir?
5. COVID-19 ve uzaktan eğitim sürecindeki deneyimler doğrultusunda öğretmenlerin öğretim programlarına ilişkin önerileri nelerdir?

Önem

Eğitimin, bireylerin gelişimlerini destekleme misyonunu yerine getirebilmesi için eğitim sürecinin de yenilenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bu geliştirme süreci karmaşık ve hızla değişen bir dünyada formal ve informal öğrenme ortamlarının yeniden düzenlenmesini, eğitim içeriğinin ve sunumunun yeniden tasarlanmasını gerektirebilir. Bu değişiklikler sadece örgün eğitim için değil, aynı zamanda yaşam boyu öğrenme için de geçerlidir. Eğitim sürecinde zaman ve mekân sınırlılıklarını ortadan kaldıran uzaktan eğitim uygulamalarının, eğitimde sürekliliği sağlamada oldukça önemli bir alternatif olduğu görülmektedir (OECD, 2020). Ülkemizde 2020 yılının ilk aylarından itibaren yaşanan COVID-19 pandemisi eğitim sistemimizde acil uzaktan eğitim sürecini deneyimlememizi ve uzaktan eğitimin önemini fark etmemizi sağlamıştır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından yapılan açıklamalara bakılacak olursa dünyanın bu gibi salgın hastalıklarla tekrar karşılaşması ihtimal dâhilindedir (DSÖ, 2021). Doğal afet ve salgın gibi kriz dönemlerinde eğitimin kesintisiz ve kaliteli bir şekilde devam ettirilebilmesi önem arz etmektedir. Tüm bunlar dikkate alındığında bu çalışmanın, yakın zamanda bütün süreci deneyimlemiş olan öğretmenlerin öğretim programlarıyla ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi, uzaktan eğitim sürecinde var olan öğretim programlarının ne derece uygulanabilir olduğunun ortaya konulması ve böylece

öğretim programlarıyla ilgili iyileştirmeler yapmak adına alana katkı getirilmesinin sağlanacağı düşünülmektedir.

Sayıtlar

Bu araştırmanın çalışma grubunda yer alan katılımcıların veri toplama aracında yer alan sorulara verdikleri yanıtlarında samimi olduğu ve gerçek görüşlerini ifade ettiği varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın verileri 2021-2022 eğitim öğretim yılının bahar döneminde toplanmıştır. Araştırmanın verileri Ankara ili ile sınırlıdır. Araştırmanın örneklemini seçilirken, çalışmanın yapıldığı ilçelerde özel okulda görev yapan öğretmenlerin sayı (kadro) bilgisi Millî Eğitim Bakanlığı istatistiklerinde yer almadığı için özel okul öğretmen sayıları evren ve örnekleme dahil edilememiştir. Özel okul bağlamında, yalnızca Çankaya ilçesinde bulunan bir özel okulda (ilkokul, ortaokul, lise) görev yapan 66 öğretmenden veri toplanmıştır.

Tanımlar

Pandemi: Bir kıta hatta tüm dünya yüzeyi gibi çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel addır (DSÖ, 2021). Dünya Sağlık Örgütü tanımlamasına göre bir pandemi ancak aşağıdaki 3 koşulu sağladığında başlamış sayılır:

- Nüfusun daha önce maruz kalmadığı bir hastalığın ortaya çıkışı,
- Hastalığın insanlara bulaşması ve tehlikeli bir hastalığa yol açması,
- Hastalığa sebep olan unsurun insanlar arasında kolayca ve sürekli olarak yayılması.

Uzaktan Eğitim: Uzaktan eğitim bilgiye ihtiyacı olan kişiyle, bilgileri eksiksiz bir şekilde aktaracak kişinin farklı yerlerde olmalarına rağmen bilişim teknolojilerinden herhangi birini (bilgisayar akıllı telefon tablet vs.) kullanarak eşgüdümlü olarak ilerlenen sürece denir (Bozkurt, 2017). Öğrenenlerin zaman ve mekan bağlamında birbirlerinden ve öğrenme kaynaklarından uzak olduğu eğitim modelidir (Casey, 2008).

Acil uzaktan eğitim (AUE): Pandeminin zorunlu gereksinimleri doğrultusunda ortaya çıkan bir öğretimsel bir iletişim yöntemidir. Kriz zamanlarında, acil olası durumlarda, öğrenenlere geçici öğretimsel destek sunulmasını amaçlar. Uzaktan eğitim gibi uzun vadeli bir öğrenme sistemi kurma amacı yoktur. Uzaktan eğitim planlı, sistematik ve güçlü kuramsal temellere dayalı ve belirli öğrenme kültürlerine hitap edebilen bir sistemdir. AUE, yüz yüze eğitime ara verilmesi gerektiği zamanlarda teknolojik araçların yardımıyla uzaktan erişimle öğrenme faaliyetlerini yüz yüze eğitime benzetme sürecidir (Sezgin, 2021).

Öğretim programı: Varış (1994) eğitim programını, “millî eğitimin veya kurumun kendi amaçlarına yönelik her yaştan birey için sağladığı bütün faaliyetler” olarak tanımlarken; öğretim programını, “bilgi ve becerilerin eğitim programının amaçlarını temel alarak, planlı bir biçimde kazandırılmasına yönelik program” olarak tanımlamaktadır. Öğretim programı Pratt’a (1994) göre öğrenme ve öğretme sürecinin ilerlemesi için yapılan plandır. Marsh (1997) öğretim programını okul rehberliğinde öğrencilerin kazanması gereken becerileri içeren bir plan olarak tanımlamaktadır. Demirel (2007) ise öğretim programı için; okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimi ile ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği olarak tanımlamıştır.

Bu çalışmada ilköğretim, ortaokul, lise kademesi öğretmenlerinin görüşlerinin alındığı program.

Öğretim programının uygulanabilirliği: Demirel’e göre (2007) programların uygulanabilirlik özelliği işlevsellik ve esneklik özelliklerinin bir sonucudur. Programların bilimsel, ekonomik, toplumsal yapı ile çelişmeyen nitelikte ve öğretmenlere rehberlik edecek şekilde açık ve anlaşılır olması programın uygulanabilir olması demektir. Programın uygulanabilir olması için; öğretim programının uygulayıcısı olan öğretmenlerin, programları doğru bir şekilde anlamaları gerekmektedir (Ornstein ve Hunkins, 2017). Öğretim programının uygulanabilirliği; uygulayıcı kişi olarak öğretmene bağlı olmakla birlikte okulun bulunduğu kültürel çevre, okulun fiziksel imkanları, ekonomik etmenler, eğitim politikaları, ihtiyaç duyulan zaman, öğretmenlerin alan bilgisi ve öğrenci özellikleri ile ilişkili olarak uygulayıcılar tarafından, istenen hedeflere ulaşma amacıyla yürütülmesi demektir (Posner, 1995).

Bu çalışmada ilköğretim, ortaokul, lise kademesi öğretmenlerinin görüşlerine göre pandemi (COVID-19) dönemi acil uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanışı.

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Eğitim Programı, Öğretim Programı ve Öğretim Programlarının Uygulanması

Çağdaş eğitim anlayışı ile öğrencilerin; potansiyelini en üst düzeyde kullanabilen, öğrenmeyi ve düşünmeyi öğrenmiş, problem çözen, analiz ve sentez yapan, akılcı, yaratıcı, ulusal ve evrensel değerlere saygılı dünya vatandaşı bireyler olarak gelişmeleri amaçlanmaktadır. Bu anlayışla, kendini tanıyan ve kendi değerlerini oluşturan her bireyin, topluma katkı sağlaması beklenmektedir. Bireylerden beklenen bu katkının sağlanabilmesi için bireylerin yetenekleri, eğitim yolu ile geliştirilir. Bu bağlamda, eğitimin planlı ve kontrollü bir süreç olmasını sağlayan araç, eğitim programlarıdır (Varış, 1994). Bir eğitim programı; deneyimler, oyunlar, grup oyunları, grup projeleri, alan gezileri, sosyal girişimler, ilgi merkezleri ve kişi gereksinimlerine dayanan dersler ve etkinlikler olarak da ele alınabilir. Bu etkinlikler problem çözme ve aktif öğrenci katılımını içermektedir. Burada aile ve okul-toplum ilişkilerinin güçlü olması kadar öğrencilerin toplumsallaşması ve yaşama uyumu da vurgulanmaktadır (Ornstein ve Hunkins, 1988). Varış (1994), öğretim programının eğitim programı içinde yer aldığını ve eğitim programının ağırlıklı bir kesimini oluşturduğunu belirterek, öğretim programını genellikle, belli bilgi kategorilerinden oluşan, bilgi ve becerilerin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve plânlı bir biçimde kazandırılmasına dönük bir program şeklinde tanımlamaktadır. Demirel (2007), öğretim programını; okulda veya okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği olarak tanımlamıştır. Özçelik (1992) ise, öğretim programını, bir dersle ilgili öğretme-öğrenme sürecinde nelerin, niçin ve nasıl yer alacağını gösteren bir kılavuz olarak tanımlamaktadır.

Eğitimde program geliştirme, en genel anlamıyla, eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi sürecidir (Erden, 1993). Varış (1994) ise program geliştirmeyi, “gerek okul içinde gerek okul dışında, Milli Eğitimin ve okulun amaçlarını gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve etkinliklerin, uygun yöntem ve

tekniklerle geliştirilmesine yönelik koordine çabaların tümüdür” şeklinde tanımlamaktadır.

Çağımızda yeni yaşam ve düşünme biçimlerine uyum sağlamak, toplumsal gelişim ve değişimin etkili eğitim sistemi ile mümkün olabileceğine inanan; akılcı, üretken, aydınlanmacı, yaratıcı, toplumsal sorunlara sahip çıkan ve çözüm üreten bireylerin yetişmesine bağlıdır. Bu gerekçelerle, çağa uyum sağlayacak etkili bireylerin yetiştirilmesi önem kazanmaktadır. Etkili bireylerin yetiştirilmesi, etkili eğitim programlarının oluşturulmasına bağlıdır. Bu da, eğitim programlarının, sürekli bir gelişim içinde olmasını gerektirir (Varış, 1994).

Öğretim programlarının geliştirilmesi, oldukça karmaşık bir problemin çözülmesine benzetilebilir. Çağın gereklerinin artması, insanoğlunun öğrenmesi gereken alanların fazlalaşması ve donanımlı bireylere ihtiyaç fikri, programların üzerinde hassasiyetle durulması gerektiğini göstermiştir. Özellikle ülkemizde 1990’lı yıllara gelindiğinde MEB program geliştirme ve ölçme değerlendirmeye ayrı ayrı önem vermeye başlamıştır (Dilmaç, 2008). Program geliştirme süreci iyi bir ekip çalışmasıdır. Bu süreçte çalışma grupları ve çalışma planı oluşturulup ihtiyaç analizi yapılarak öncelikle hedefler oluşturulmaktadır. Hedeflerin belirlenmesinde dikkate alınması gereken belirli öğeler bulunmaktadır. Bunlar; bireylerin ihtiyaçları ve beklentileri, toplumun beklentileri, konu alanının özellikleri ve doğanın ihtiyaçları gibi öğelerdir (Sönmez, 2010). Eğitim programı tasarımı, programı oluşturan temel öğelerine (hedef, içerik, öğretme-öğrenme yaşantıları, ölçme ve değerlendirme) farklı ağırlık verilmesi ile şekillenebilmektedir. Tasarım sürecinde programın öğeleri bir araya gelirken belirli bir felsefi temele ve özelliklere göre düzenlenmesine dikkat edilmektedir (Korkmaz, 2007). Hazırlanan program tasarımının denenmesinin ve değerlendirilmesinin ardından programa süreklilik kazandırılması gerekmektedir (Demirel, 2007).

Özbay (2008) öğretim programını, eğitim programında gösterilen kazanımların gerçekleşebilmesi için gerekli olan öğretmen, konular, eğitim ortamları, yöntem, teknik, fizikî imkânlar, ders araçları, ölçme ve değerlendirme gibi unsurları kapsayan bir bütün şeklinde tanımlamaktadır. Eğitim ve öğretimi yönlendiren, sistemli hâle getiren önemli unsurlardan biri olan öğretim programlarının zaman içerisinde ihtiyaç duyulan değişim ve gelişime uygun olarak güncellenebilir olması gerekmektedir (Akkuzu ve Şen, 2017). Öğretim programları, birey yetiştirme bağlamında toplumsal ve kültürel değerlerin korunmasını ve ilerlemesini sağlayacak şekilde geliştirilmelidir (Özdemir, 2009). Bu amaçlara ancak öğretim programlarının uygulanabilir olması ile ulaşılabilir. Öğretim

programlarının öğretmenlere ve öğrencilere yol gösterici, toplumun değerleri ile çelişmeyen özellikte, uygulanabilir olması gereklidir. Bu sebeple bir öğretim programı öğretmenin anlayabileceği ve uygulayabileceği şekilde açık ve anlaşılır olmalıdır. Bir program kuramsal olarak ne kadar iyi olursa olsun uygulanmadığı sürece geliştirilmesi de mümkün olmayacaktır (Aydın, 1996). Program geliştirme ve düzenleme çalışmaları yürütülürken çağın gerekliliklerini yansıtmak, çağı geliştirebilecek ve topluma biçim verebilecek eğilimleri belirlemek gerekmektedir. Bunu yaparken de uygun hedefler oluşturmak ve buna uygun öğretim programları geliştirmek gerekmektedir. Bir öğretim programı, toplum ve sosyal hayattan ayrı tutulamaz çünkü programın hedeflediği ve yetiştirmek istediği kişiler toplumdan bağımsız değildirler. Yetiştirilmek istenen bu bireyler toplumun arz ve taleplerine cevap verecek kişilerdir (Demirel, 2010). Öğretim programının, uygulamada iken toplumun ve bireyin isteklerine, beklentilerine, gelişimlerine, çağın gerekleri ve teknolojik ilerlemelerine adapte olup olmadığı yönünden ele alınması gereklidir (Özdemir, 2009). Hedeflenen davranışlar programı oluşturan dört temel ögenin ve programın tamamının uygulanabilir olması ile kazanılabilir (Demirel, 2010). Ornstein ve Hunkins (2017) amaçlanan eğitim programı ile uygulanan eğitim programı arasında farklılıkların olabileceğini, bu bağlamda eğitim programının uygulayıcısı olan öğretmenlerin eğitim programlarını doğru bir şekilde anlamalarının programın uygulanabilmesi açısından büyük önem taşıdığını belirtmiştir.

Eğitim programı uygulanırken öğretmenlerin içinde bulundukları okulun özelliklerini ve sınırlılıklarını bilmeleri, okulun önceliklerini ve öğrenci ihtiyaçlarını anlamaları gerekmektedir. Bu doğrultuda öğretmen, eğitim programı ile ilişkili olarak hedef ve amaçları, konu alanını, yöntem, materyal ve araçları, uygun öğrenme yaşantılarını seçme ve uygulama noktasında önemli bir role sahiptir (Ornstein ve Hunkins, 2017). Bir öğretim programının başarısı büyük ölçüde öğretmenlerin programı benimsemelerine ve belirlenen amaç doğrultusunda uygulamalarına bağlıdır (Gömlüksiz, 2007). Öğretim programlarının etkin şekilde uygulanması noktasında öğretmenlere çok önemli görevler düşmektedir. Eğitim öğretim faaliyetlerini yürütecek olan öğretmenlerin en önemli kılavuzu öğretim programlarıdır. Öğretmenler belirli konulara, içeriklere, becerilere, hedeflere ve programın içeriğini oluşturan tüm unsurlara hâkim olmalıdır (Posner, 1995). Buna ek olarak Posner (1995) resmi bir programın, öğretmenler tarafından uygulanan programa çevrilmedikçe anlamsız olduğunu belirtmiştir. Öğretmenin resmi programı uygulaması için birçok etkene dikkat etmesi gerekir. Okulun bulunduğu kültürel çevre, okulun fiziksel imkanları, ekonomik

etmenler, eğitim politikaları, ihtiyaç duyulan zaman, öğretmenlerin alan bilgisi ve öğrenci özellikleri resmi programın uygulamasına etki eden unsurlardır (Posner, 1995). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) öğretmenlerin birer uygulayıcı olarak bazı mesleki yeterliklere sahip olmaları gerektiğini belirtmiş ve Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri Belgesi yayımlamıştır. MEB tarafından yayımlanan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri (2017) incelendiğinde öğretmen yeterliklerinin “Mesleki Beceri (öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, öğrenme-öğretme sürecini yönetme, izleme ve değerlendirme yeterlikleri), Mesleki Bilgi (alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi, mevzuat bilgisi); ve Tutum ve Değerler (öğrenciye yaklaşım, milli, manevi ve evrensel değerler, iletişim ve işbirliği, kişisel ve mesleki gelişim yeterlikleri)” olarak tanımlandığı görülmektedir. “Mesleki Beceri” yeterlik alanı incelendiğinde de eğitim programı okuryazarlığına atıfta bulunduğu söylenebilir. Mesleki beceri yeterlikleri şu şekilde sıralanmıştır: 1. Alanının öğretim programını tüm öğeleriyle açıklar. 2. Alanının öğretim programını diğer ilgili öğretim programları ile ilişkilendirir. 3. Öğrencilerin özelliklerine ilişkin bilgisini öğretim süreçleri ile ilişkilendirir. 4. Alanında kullanılabilecek farklı strateji, yöntem ve teknikleri karşılaştırır. 5. Alanında kullanılabilecek ölçme ve değerlendirme yöntemlerini karşılaştırır (MEB, 2017).

MEB’in öğretmenlik mesleği genel yeterlik alanlarını belirleme çalışmaları ve öğretmenlik mesleği yeterlikleri alanında yapılan bilimsel çalışmalar temelde nitelikli bir eğitim-öğretim arayışından kaynaklanır. Bir öğretmen için hedeflenen nitelikli eğitim-öğretimin nasıl gerçekleşeceğine ilişkin en önemli rehberlerden biri de eğitim programıdır. Eğitimin niteliğinin artırılması çabasının devam ettiği günümüzde öğretmenlerin sahip olması gereken becerilerden birinin de eğitim programı okuryazarlığı olduğu söylenebilir. Program okuryazarlığı, bir konunun ya da kavramın öğretimi ile ilgili uygun programlar ve program materyallerinin kullanılması olarak ifade edilmektedir (Grossman, 1990). Dejong’a (1999) göre, öğretmenin program okuryazarlığı becerisine sahip olması, programları uygulama ve geliştirmede etkin olmasını sağlamak demektir. Program okuryazarlığı becerisine sahip olan öğretmen, programları başarılı bir şekilde uygulayabilir, programlara rahatlıkla uyum sağlayabilir ve salgın gibi kriz dönemlerinde de, program değişikliklerine kısa sürede kolaylıkla uyum sağlayabilir veya programını kendisi düzenleyebilir.

2018 yılında kullanılmaya başlanan MEB öğretim programlarının giriş bölümlerinde öğretim programının amaçları, perspektifi, ölçme ve değerlendirme yaklaşımı, felsefesi, branşa özgü beceriler ve programın uygulanmasında dikkat

edilecek noktalar yer almaktadır. Öğretim programının perspektifi tüm dersler için genel olarak açıklanmıştır. Genel olarak öğretim programının perspektifi incelendiğinde; değerler ve yetkinlikler temelinde bilgi, beceri ve davranış kazandırmak hedeflenmektedir. Öğretim programında amaçlar her seviye ve branş için ayrı ayrı belirlenmiştir. Sosyal Bilgiler dersi öğretim programından örnek verilecek olursa, 1-4. sınıf düzeyleri programı incelendiğinde, ilkokulu tamamlayan öğrencilerin ahlaki bütünlük, öz farkındalık, özgüven, öz disiplin, sözel, sayısal, bilimsel akıl yürütme, sosyal beceri, estetik duyarlılık yönünden geliştirilmesi ve sağlıklı hayat yönelimli bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir. Sosyal Bilgiler 5-7. sınıf düzeyleri programı incelendiğinde; ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, milli manevi değerlerini benimseyen, beceri ve yetkinlikler kazanmış, haklarını kullanabilen, sorumluluklarını yerine getirebilen bireyler olarak yetiştirilmiş olması hedeflenmektedir (MEB, 2018a). Öğretim programlarının kapsamını; öğrenme alanları, kazanımlar, değerler ve beceriler oluşturmaktadır. Öğretim programlarında “Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımı” başlığında yapılmış olan açıklamalar ile öğretme-öğrenme sürecinde; bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılması ve öğretim stratejilerini zenginleştirilmesi önerilmiştir. Ayrıca derslerde görsel iletişim araçlarına yer verilmesi gerektiği; slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta vb. araçların etkin olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir. Ölçme ve değerlendirme boyutu da yine öğretim programlarına göre farklılaşmamaktadır, genel olarak değerlendirme boyutu için; öğretim programının tüm bileşenleri ile uyum sağlaması gerektiği, esnek, çok odaklı ve süreç odaklı ölçme-değerlendirme yaklaşımının benimsenmesi gerektiği ifade edilmektedir. (MEB, 2018b). Program dokümanındaki bilgiler öğretmenlere programın etkili şekilde uygulanması için yol gösterecek nitelikte olmalıdır. Öğretmenler öğretim programını uygulamaya başlamadan önce, programın temellerini inceleyerek, programın öğrenme yaklaşımını, genel amaçlarını, kazandırılacak temel becerileri, üniteler için önerilen ders saati sürelerini ve buna bağlı olarak kazanımları, işleniş derinliğini, açıklamaları yani içerik analizi ile öğretim programının ölçme değerlendirme anlayışını özümsemeli ve programı uygulamaya istekli olmalıdırlar (Tekbıyık ve Akdeniz, 2008).

Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, öğretmenin ve öğrencinin aynı yerde bulunmak zorunda olmadığı, öğrencilerin kendi öğrenme hızlarına ve yeterliklerine göre öğrenmelerini

ayarlayabildiği, etkili ve verimli bir öğrenme gerçekleştirebilmek için eğitim teknolojilerinden faydalandıkları eğitim sistemidir (Alkan, 1997). Uzaktan eğitim, sayıları giderek artan öğrencilere, evlerinden ayrılmalarına gerek kalmadan verilen ve bu süreçte teknolojiden yararlanmayı esas alan öğretim hizmetleri bütünü şeklinde açıklanmaktadır (Kaya, 2002). Ayrıca uzaktan eğitim zaman ve mekân sınırlarını ortadan kaldırıp kullanıcılara birçok öğrenme fırsatı sunarak eğitim-öğretim faaliyetlerini sürekli hale getirebilme imkânı sağlamaktadır (Demir ve Özdaş, 2020). Öğretmen ve öğrencinin çevrim içi bir ortamda bir araya gelmesi, eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde iletişim araçlarından ve bilgisayarlardan yararlanılmaktadır. Bu iki durum yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimin temel farklılıklarındandır. Uzaktan eğitimin bireylere kendi kendilerine öğrenme olanağı sağlaması durumu, yüz yüze eğitime göre daha esnek ve bireyin koşullarına uyarlanabilir olduğunu ortaya koymaktadır (Kaya, 2002). Uzaktan eğitimde nitelikli bir eğitim sunabilmek için sistemli bir şekilde çalışılmalıdır. Sistemin her bir parçası dikkatle ele alınıp, etkin şekilde planlanan uzaktan eğitim programlarının eğitimi yer-zaman sınırlılığından çıkartacağı, yaşam boyu öğrenmenin önemli bir parçası olacağı düşünülmektedir (Yıldırım, 2020).

Son yıllarda dünya çapında yaşanan pandemi (COVID-19) dönemi düşünüldüğünde öğretim programlarının uzaktan eğitimde uygulanabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Bu noktada yaşanan aksaklıklar tespit edilmeli ve giderilmelidir. (Türkoğlu, 2002). Uzaktan eğitim ile öğrenci-kurum haberleşmesi, etkin öğrenme, ödevler için ayrılan zaman, öğrenciler arasındaki birliktelikler arttırılabilmekte, dönütlerin hemen alınması sağlanabilmekte, öğrenmenin yolları ve yöntemleri farklılaştırılabilmekte, öğrencilerden daha yüksek başarı elde edilebilmektedir (King, 2002). Uzaktan eğitimin kalitesi; düşünme ve tartışma becerilerini geliştirmesine, bilgi iletiminden öğrenci kontrollü öğrenmeye yönlendirmesine, etkin katılımı ve bilgiyi yapılandırmasını teşvik etmesine, etkin öğrenmeyi geliştirmesine, birlikte öğrenmeyi sağlamasına, çeşitli seviyelerde etkileşimi sağlamasına ve problem çözme tabanlı olmasına bağlıdır (ADEC, 2002). Ayrıca uzaktan eğitimin kalitesi geniş bir erişim kolaylığı sağlamasına, yüz yüze eğitim gören öğrencilerle aynı hedefleri paylaşmasına, geleneksel yoldan daha ucuz olmasına ve öğrenci memnuniyetini sağlamasına bağlıdır (Mayadas, 2002). Bu kalitenin sağlanması da etkin bir planlama gerektirir. Uzaktan eğitim, öğrenci, program, yönetim, personel, fiziki tesisler, finansman, destek hizmetleri, alt yapı, ilgili kurumlar, öğretme-öğrenme süreçleri ve programa özgü

yönlerin tümünün birleşiminden oluşur, bu da uzaktan eğitimin bir sistem yaklaşımı içerisinde düşünülmesini gerektirir (Türkoğlu, 2002). İlkeli bir uzaktan eğitim, program, değerlendirme, kütüphane ve öğrenme kaynakları, öğrenme hizmetleri ve finans çerçevesinde düşünülmelidir. Programın ve eğitimin öğrenciler arasında etkileşimi sağlaması, esnek ve kaliteli olması gerekir. Kullanılan teknoloji ise, her türlü desteği sağlamalı, programın hedeflerini desteklemeli, öğrencilerin hedeflere ulaşip ulaşmadığını değerlendirebilmeli, öğrencilerin kütüphane ve diğer kaynaklara erişmesini, kayıt ve diğer işlemlerinin yapılabilmesini sağlamalıdır (IDDL, 2002). Uzaktan eğitimde öğrenme etkinlikleri, öğrencilerin çevrimiçi olarak desteklenmesini kapsayacak şekilde, konunun içeriğine, hedeflere, çıktılara, öğrenme ortamına, eğitim teknolojilerine ve yöntemlere uygun olmalıdır. Uzaktan eğitim programları ise, öğrenme etkinliklerini gözlemlenebilir öğrenme çıktıları etrafında düzenlemeli, öğrenciye bu çıktılara nasıl ulaşacağı konusunda yardım etmeli ve bu çıktılara ulaşip ulaşmadığını değerlendirebilmelidir (American Council on Education, 2002).

Uşun (2006), uzaktan eğitimin etkili uygulanma ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimin bir alternatifi olarak görülmemeli, aksine yüz yüze eğitim süreçlerini "tamamlayıcı" bir eğitim teknolojisi uygulaması olarak ele alınmalıdır.
 2. Eğitim donanımlarının hazırlanması işi; eğitimin öğreticisi, eğitim bilimleri danışmanı, bilişim teknolojileri danışmanı gibi değişik disiplinlerden üyelerden oluşturulmuş komisyonlarca yürütülmelidir.
 3. Uzaktan öğretim ve öğrenme süreçlerinde kullanılan yazılı ve basılı materyaller, programlı ve yazılı-basılı materyal geliştirme ilkelerine göre hazırlanmalı ve düzenli kanallarla öğrencilere iletilmelidir. Radyo ve televizyon gibi yayın ortamlarının etkili olarak kullanılabilmesi için görsel ve işitsel materyal (program, senaryo vb.) geliştirme ilkelerine uyulmalı ve söz konusu ortamlar, öğrenciler için en uygun olan gün ve saatlerde yayınlanmalıdır.
 4. Uzaktan eğitim programları sosyal, kültürel, politik ve ekonomik faktörler dikkate alınarak tasarlanmalı ve geliştirilmelidir. Uzaktan eğitimde öğrenci destek hizmetlerinin önemi dikkate alınmalıdır. Öğrencilere sisteme girişte oryantasyon programları uygulanmalıdır.
 5. Uzaktan öğrenim gören öğrencilere klasik ve/veya elektronik kütüphane hizmetleri verilmeli, bilgi kaynaklarını ve hizmetlerini elektronik ortamda ulaşılır hale getirmek için kütüphaneler sürekli desteklenmeli ve geliştirilmelidir. Al ve Mardan (2004)'a göre uzaktan eğitim programlarının uygulanması sürecinde web üzerinden sunulan içeriklerde bulunması gereken özellikler şu şekilde sıralanmaktadır:
1. Kullanıcı grupları tanımlanmalı, belirli kullanıcılara sisteme giriş yetkisi verilmelidir.

2. Uzaktan eğitim sisteminin temeli olan ders içeriklerinin hazırlanması ya da var olan içeriklerin web ortamına aktarılması sistem içerisinden yapılabilmelidir. 3. Öğrencilere ödev ve projelerin verilmesi, bu çalışmalar ile ilgili içerik ve açıklamaların öğrencilere aktarılması, tamamlanan çalışmaların toplanıp değerlendirilmesi gibi işlemlerin yapılabilmesi gerekmektedir. 4. Sınav ve testlerin hazırlanması ve uygulanması: öğrencinin ne derece öğrendiğini ortaya koymak için tüm eğitim sistemlerinde olduğu gibi uzaktan eğitimde de sınav ve testler yapılmalıdır. 5. Öğrenci eğitimlerinin izlenmesi: Web tabanlı uzaktan eğitimin başarıya ulaşması için sistemin ne derece etkin kullanıldığının izlenilmesi gereklidir. Öğrencilerin günün hangi saatinde sistemden ne ölçüde yararlandıkları, hangi ders içeriklerinde ne kadar vakit geçirdikleri gibi bilgilerin takip edilebilmesi gerekmektedir. Elde edilen verilerin belirli istatistiklerinin oluşturulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. 6. Öğrencilerin başarı durumlarının değerlendirilmesi: Eğitimin sonunda hem sistemin başarısının, hem de öğrencinin başarısının değerlendirilmesi gereklidir. 7. Etkileşimli iletişim ortamlarının oluşturulması: Uzaktan eğitim sisteminin kendi bünyesinde bir iletişim ortamının kurulması gereklidir. Bunlar tartışma grupları, sohbet odaları, kişisel yazışmalar şeklinde olabilmektedir.

Hayatımızın her alanında ihtiyaçlar doğrultusunda yeni sistemler geliştirilir ve sağladığı avantajlar ölçüsünde kullanılmaya devam eder. Bu sistemlerden birisi de uzaktan eğitim sistemidir. Uzaktan eğitimin öğrenciler, öğretmenler ve kurumlar açısından bazı avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır (Yenerer, 2021). Uzaktan eğitim, öğrenmenin sınırlarını genişletmiştir. Bilinen en önemli avantajı eğitimde zaman ve mekân sınırlılığını ortadan kaldırmasıdır (Kurnaz ve Şenyer, 2005). Öğreticiler ile öğrenenlerin ve eğitim kurumlarının mekânsal olarak aynı ortamda bulunmadığı, eğitimde fırsat eşitliği sağlama konusunda örgün eğitimi destekleyen bir konuma erişen uzaktan eğitim, maliyet bakımından düşünüldüğünde de avantaj sağlamaktadır. Uzaktan eğitim için herhangi bir mekân ihtiyacı olmadığı için yeni binalar yapmaya gerek yoktur. Az sayıda eğitimci ile geniş kitlelere eğitim verilebilmektedir. Sanal sınıf uygulamaları ile alanında uzman kişilerden eğitim sağlanabilmektedir. Böylece personel giderleri de uzaktan eğitim ile ekonomik bir şekilde çözümlenebilmektedir (İşman, 2011). Uzaktan eğitimin öğrenenler açısından faydaları ise, öncelikle bazı sebeplerden dolayı eğitimini yarıda bırakan bireylere eğitim olanağı sağlamaktadır, öğrenenlerin otokontrol mekanizmasını geliştirebilmektedir (Uşun, 2006). Zaman yetersizliği ve öğretim programında yer alan konuların yetiştirilmesi gibi gerekçelerle öğrenenlerin yüz yüze

eğitimde öğrenemediği konuları ders kayıtları, sunular, interaktif ders araçları aracılığıyla tekrar çalışma olanağı bulunmaktadır (Odabaş, 2003). Ayrıca sıralanan bu faydaların dışında uzaktan eğitim, yakın zamanda yaşanan pandemi süreci düşünüldüğünde doğal afetler, salgınlar gibi nedenlerle ara verilen eğitim öğretim sürecinin devam etmesine yardımcı olmaktadır. Akyürek (2020) uzaktan eğitimin faydalarını, eğitimde fırsat eşitliği, kitlelere ulaşılması, materyal zenginliği, bireysel öğrenme imkânı, sınıf ortamına mecbur kalmama şeklinde sıralamaktadır.

Uzaktan eğitimin faydalarının yanı sıra bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Bunlar; yüz yüze öğrenci ilişkilerinin kurulmasını zorlaştırarak sosyalleşmenin önüne geçme, öğrenmede otokontrolü sağlayamayan bireylerde sorun yaşanması, beceri veya uygulamaya yönelik derslerde yeterince etkin kullanılamaması şeklinde sıralanabilir. Kaya (2002) ise uzaktan eğitimin dezavantajlarını şu şekilde sıralamıştır: İletişim ve etkileşim eksikliği, sosyalleşmenin önüne geçmesi, beceri gerektiren mesleki derslerde gerçek anlamda fayda sağlanamaması, anında geri bildirim verilememesi, teknolojik araç ve internet sorunlarının gündeme gelmesi. Bu noktada pandemi (COVID-19) döneminde yaşanan süreç düşünülecek olursa, gerekli teknik alt yapının yetersiz oluşu, bireylerin teknolojiye erişim durumları, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları gibi faktörler de bazı sorunların yaşanmasına sebep olmuştur (Kavuk ve Demirtaş, 2021).

Pandemi (COVID-19) Sürecinde Uzaktan Eğitim

COVID-19 pandemisi küresel ölçekte meydana gelen krizlerden biri olmuş ve hayatı birçok yönden etkilemiştir. Bu durumdan en çok etkilenen alanlardan biri de eğitimidir. Okulların yüz yüze eğitime ara vermesiyle birlikte eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamak için okulların uzaktan eğitime geçmesi tek çare olmuştur (Telli ve Altun, 2020). Pandemi (COVID-19) sürecinde küresel eğitim krizine bir çözüm olarak, çevrimiçi acil uzaktan eğitime geçilmiştir. Zorunlu izolasyon sürecinde uzaktan eğitime geçiş, iyi hazırlanılmış uzun vadeli bir geçiş değildir. Bu geçiş sürecinde pedagojik hazırlıkların yerine mevcut cihazlar ve uygulamalar gibi teknik konulara odaklanılmıştır. Acil uzaktan eğitim için bir strateji ve tasarım planlanmalı, bu planlama yapılırken öğrencilerin ihtiyaçlarının da dikkate alınması gerekmektedir (Berksoy, 2021).

Tüm dünyayı saran COVID-19 pandemisi, ülkeleri eğitim-öğretimin devamlılığını sağlamak adına farklı arayışlara yöneltmiştir. Ülkemizde de Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) uzaktan eğitimi yürütmek için etkin olarak kullanılan ve elektronik ortamda faaliyet gösteren Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformunu kullanmış ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) ile işbirliği sağlayarak süreci yürütmeye çalışmıştır (Özer, 2020). EBA sistemi bir hafta gibi kısa bir süre içinde kullanılmaya başlanmıştır. İlk aşamada sadece sayısal-sözel branşlarda yer alan derslerde kullanılan uzaktan eğitim yöntemi bir süre sonra spor-sanat derslerinde de kullanılmaya başlanmıştır (Kahraman, 2020); ancak uygulamalı dersler olarak adlandırılan bazı branşlarda (beden eğitimi ve spor, görsel sanatlar gibi) uzaktan eğitimin yeterince işlevsel olamadığı görülmüştür (Kaya, 2002). Konu ile ilgili yaşanan pek çok sorunun ardından 12 Ekim 2020 tarihinden itibaren okul öncesi kurumlar tamamen yüz yüze eğitime geçmiş, ilkökul 1, 2, 3 ve 4. sınıflar ile ulusal sınavlara hazırlanan 8 ve 12. sınıflar haftanın iki günü yüz yüze üç günü ise uzaktan eğitim yoluyla eğitim sürecine devam etmiştir. Ayrıca uzaktan eğitimde bir ders saatinin süresi 30 dakika olarak planlanmıştır. Uzaktan eğitim sürecine yönelik tedbirler okul yönetimleri tarafından alınmış, çocuğunu okula göndermek istemeyen veliler yazılı beyan verdiği takdirde öğrenci devamsız sayılmamıştır. Okula gelemeyip uzaktan eğitim ile devam eden öğrencilerin devam ettiği sınıfın öğretim programından sorumlu olacağı da MEB tarafından duyurulmuştur (MEB, 2020).

Pandemi (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde yaşanan önemli sorunlardan biri, öğrenenlerin öğrenme materyallerine ulaşamaması durumudur. Özellikle kırsal kesimde yaşayan ve bilgisayar, internet gibi teknolojilere erişimi kısıtlı olan öğrenciler bulunmaktadır. Bu durum eğitimde eşitsizliği de beraberinde getirmekte ve kaçırılan eğitim fırsatlarıyla birlikte öğrencilere ekonomik ve sosyal stresler yaşatacağı düşünülmektedir (Deniz, 2021). Türkiye’de öğrenciler uzaktan öğretim araçlarına erişimde ciddi sınırlılıklarla karşılaşmaktadır. Maddi imkansızlıkların yoğun olduğu bölgelerde, internet, bilgisayar gibi teknoloji araçlarına ulaşamayan öğrenciler bulunmaktadır. Öğrencilerin %60’ı Eğitim Bilişim Ağı (EBA)’na giriş dahi yapamamıştır. Bu öğrencilerin öğrenmelerini nasıl sürdürdüğü, EBA TV üzerinden sunulan içeriklerin öğrenmeyi ne ölçüde desteklediği, öğrenciler tarafından ne ölçüde izlendiği, ebeveynlerin çocuklarına ne ölçüde destek sağlayabildiği bilinmemektedir. Televizyon aracılığıyla uzaktan eğitimde öğretmen-öğrenci etkileşiminin, öğrencilerin tepkilerinin izlenmesinin ve dönüt sağlanmasının mümkün olmadığı dikkate

alındığında, TV yayınlarının özellikle akademik başarı düzeyi düşük, kendi kendine öğrenme becerileri yeterince gelişmemiş öğrencilerin öğrenmesinde ciddi boyutta yetersiz kaldığı düşünülmektedir (TEDMEM, 2020). MEB'in yayınladığı İzleme ve Değerlendirme Raporu (2020)'na göre ise, eğitim paydaşlarının büyük ölçüde uzaktan eğitim sürecine dâhil olduklarını belirtilmiştir. Çalışma kapsamında TRT-EBA TV Lise kanalında yayınlanan ders videolarının takip edilme durumu incelenmiş; öğrenciler tarafından takip edilme oranının %82, öğretmenler tarafından takip edilme oranının %83 olduğu belirtilmiştir. Çocuğunun ders anlatım videolarını takip ettiğini belirten veli oranı da %85 olarak belirtilmiş olup, videoları takip eden öğrenci oranını teyit eder nitelikte bir sonuç bulunmuştur. Rapora göre takip edilme oranları yüksek olmakla birlikte ders anlatım videoları ile ilgili görüşler genel olarak dikkate alındığında, içeriklerin ders özelinde tekrar gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi ihtiyacı olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmaya göre canlı ders uygulamalarından önce öğrencilere, okul yönetimi ve öğretmenleri tarafından gerekli bilgilendirmenin yapıldığı, sürecin devamında da iletişimin sürdürüldüğü belirtilmiştir. Araştırmada EBA'ya ilişkin olarak öğretmenlerin %75'i, öğrencilerin ise %62'si EBA ders içeriklerini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca Bakanlık tarafından hazırlanan örnek soru ve denemelerden de öğretmen ve öğrencilerin önemli ölçüde yararlandıkları belirtilmiştir. Ancak araştırmada yer alan uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime bir alternatif olabilirliğine ilişkin maddeye öğretmen ve okul yöneticilerinin katılım düzeyi %50'nin altında kaldığı belirtilmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan teknolojinin (TV, bilgisayar, tablet fark etmeksizin) her öğrenci için etkili ve adil olabilmesi adına dört boyutta hazırbulunuşluğun sağlanması gerektiği belirtilmektedir. Bu boyutlar UNESCO (2020) tarafından şu şekilde sıralanıp açıklanmaktadır:

1. Teknolojik hazırbulunuşluk: Uzaktan eğitim için kullanılan teknolojik araçların içerikleri öğrencilere ulaştırma kapasitesini ve elektrik, telefon, radyo, dijital araçlar, internet gibi teknolojilere erişimi kapsamaktadır.

2. İçerik hazırbulunuşluğu: Yeni öğrenme ortamlarına ve iletişim araçlarına uyarlanabilir içeriğin var olması durumu. Ulusal öğretim programıyla uyumlu; teknoloji araçları, çevrim içi platformlar ve/veya evde öğretim için kullanılan basılı materyaller aracılığıyla aktarılmaya uygun öğretim ve öğrenme materyallerinin varlığını kapsamaktadır.

3. Pedagojik hazırbulunuşluk: Ebeveynlerin, öğretmenlerin uzaktan eğitime geçiş için hazırlıklı ve yeterli olması. Hem öğretmenlerin uzaktan eğitim süreçlerini

tasarlayabilmek ve yürütebilmek için hazır olmasını hem de ebeveynlerin veya çocuğun bakımından sorumlu kişilerin ev temelli uzaktan eğitime destek olabilmek için uygun ve yeterli olmasını kapsamaktadır.

4. İzleme ve değerlendirme hazırbulunuşluğu: İzleme ve değerlendirme sistemlerinin yeni yaklaşımların etkililiğini değerlendirebilecek uyumluluğa sahip olması. Uzaktan eğitim süreçlerinin izlenmesini, derslere erişimin ve katılımın takip edilmesini, öğrenme çıktılarının değerlendirilmesini ve uzun vadeli hedeflere ulaşmak için tasarlanan acil uzaktan eğitim müdahalelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasını kapsamaktadır (UNESCO, 2020).

Pandemi (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinin yalnızca öğrenenler değil öğretmenler açısından da bazı zorlukları bulunmaktadır. Bunlardan en belirginleri; salgının getirdiği kısıtlamalar, zayıf internet bağlantısı, teknolojik alt yapı durumu, uzaktan eğitime karşı tutum, salgından dolayı yaşanan korku ve panik durumları şeklinde sıralanmaktadır (Çevik ve Bakioğlu, 2020). Bu süreçte öğretmenler de tıpkı öğrenciler gibi çevrimiçi eğitime uyum sağlamak durumunda kalmışlardır. Öğretmenler de öğrenciler gibi dijital araçları kullanma konusunda teşvik edilmeli ve desteklenmelidir. Özellikle uzun yıllardır meslekte olan öğretmenler açısından bilgi iletişim teknolojileri (BİT) konusunda yeterliliğini geliştirmek yeni mezun olmuş öğretmenlere göre daha güç görülmektedir. Bu noktada mesleğe yeni başlayacak olan öğretmenler için bu süreç aslında belli bir oranda fayda sağlamıştır. Yükseköğretimini henüz tamamlamamış olan öğretmen adayları süreci yaşayarak deneyimledikleri için çevrimiçi öğrenme ortamlarına daha çabuk uyum sağlamaktadırlar. Yaşanan bu durum öğretmen eğitimi konusuna da vurgu yapmaktadır. Öğretmen eğitimi programlarının çevrimiçi öğrenme ortamlarına da yer verecek biçimde dönüştürülmesi gerektiği belirtilmektedir (König, Jäger-Biela ve Glutsch, 2020).

İlgili Araştırmalar

Son yıllarda dijitalleşme çağının bir getirisi olarak uzaktan eğitimin önemi bir hayli artmıştır. Konu ile ilgili alanyazında pek çok çalışma yer almaktadır fakat bu çalışmanın bağlamına uygun olarak zorunlu izolasyon sürecinde uygulanan uzaktan eğitim ile ilgili yapılan bazı yurt içi ve yurt dışından ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Yumbul (2021), “Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde lise kademesinde görev

yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Nicel araştırma yöntemi ile yürütülen araştırmanın sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik ortalamanın üzerinde olumlu bir tutuma sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca cinsiyet, kıdem ve branş değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Akgül (2021), yüksek lisans tezi olarak yaptığı “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Ortaokul Öğrencilerinin ve Öğrenci Velilerinin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” isimli çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin, öğrencilerin ve velilerin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanan araştırmanın sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve velilerin konuyla alakalı görüş, düşünce ve tutumları incelendiğinde; ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı biraz mesafeli oldukları gözlenmiştir. Öğrencilere bir tercih şansı verildiğinde yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime göre daha fazla tercih ettikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler yüz yüze eğitim sürecinin uzaktan eğitimle karşılaştırıldığında daha faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler pandemi sürecinde okul ortamını, arkadaşlarını ve öğretmenlerini özlediklerini dile getirmişlerdir. Araştırmanın sonucundaki analizler göz önünde bulundurulduğunda ortaokul öğrenci velilerinin ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri yanıtların çeşitlilik gösterdiği saptanmıştır. Araştırmada yer alan öğretmenlerin ve velilerin pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime dair ifadeleri değerlendirildiğinde fikir birliğine varamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca olumlu görüş bildiren öğretmenler ise genel olarak zamanla geliştirilip uygulanabilir olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Koç (2021), “İlkokul Öğretim Programlarının COVID-19 Sonrası Yaygınlaşan Uzaktan Eğitime Uygunluğunun İncelenmesi” başlıklı araştırmasında ülkemizde uzaktan eğitim süreçleri aracılığıyla uygulanmasına devam eden ilkokul öğretim programlarından bazılarının (hayat bilgisi, sosyal bilgiler, Türkçe, matematik, fen bilimleri) uzaktan eğitime uygunluklarının incelenerek öğretim programlarının ve uzaktan eğitim süreçlerinin geliştirilmesine ilişkin öneriler sunmaya çalışmıştır. Çalışma nitel araştırma türünde bir çalışmadır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre öğretim programlarında yer alan kazanımların çok büyük çoğunluğu uzaktan eğitime uyarlanabilir nitelikte olmakla birlikte uzaktan eğitim süreçlerinde öğrencilerin öğrenme kaybı yaşamamaları için belirlenen bazı kazanımların gözden geçirilerek düzenlenmesi gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca öğretim programlarında uzaktan eğitimi işaret eden birtakım unsurlara ve kazanımlara yer verilmiş olmasına rağmen bu kazanımlar için

örnek yaşantılara ve değerlendirme etkinliklerine yer verilmemiş olmasının programlardan uzaktan eğitim süreçlerinde istenilen verimlilikte faydalanılmasına engel oluşturulabileceği belirlenmiştir.

Yılmaz (2021), “Türkçe Öğretim Programlarının Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumlarına Etkisi” isimli yüksek lisans tezinde Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının, Türkçe dersi temel dil becerileri kazanımlarının uzaktan eğitime uygunluğuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden tutum puanı yüksek olanlar dinleme, konuşma, okuma ve yazma kazanımlarını uzaktan eğitime uygun buldukları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Çok (2021), yüksek lisans tezi olarak çalıştığı “Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Özyeterlik Algısı ve Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Karşılaştıkları Engeller” adlı çalışmasında, uzaktan eğitim bağlamında öğretmenlerin öz-yeterlik algılarını ve pandemide uygulanan uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları engelleri araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik öz-yeterlik algılarının cinsiyet, çalıştıkları kademe, sahip oldukları teknoloji cihazları ve uzaktan eğitimde EBA kullanımı değişkenlerinde anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. “Branş, kıdem, kişisel bilgisayara sahip olunması, internet bağlantısına sahip olma, uzaktan eğitim ile ilgili eğitim almış olması, uzaktan eğitimde ZOOM uygulaması kullanmış olması ve canlı sınıf teknolojisini kullanmış olma” değişkenleri açısından ise özyeterlik algısı bakımından anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecine ilişkin olarak öğretmenler tarafından çok yüksek düzeyde engel olarak görülen maddeler; ders materyalleri ve öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda kendilerine olan güvenleri ve çabalarıyla ilgili oldukları görülmüştür. Yüksek düzeyde engel olarak görülen maddeler; “her ders için materyal hazırlama”, “uzaktan eğitimde öğrenci başarısının değerlendirilmesi” ve “öğretmenlerin uzaktan eğitimle COVID-19 pandemi döneminden önce tanışmadıkları için duydukları pişmanlık” ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Orta düzeyde engel olarak görülen maddeler; “ders içerikleri ve okul boyutu” ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Düşük düzeyde engel olarak görülen maddeler ise; “öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik durumları” ve öğretmenlerin “uzaktan eğitim konusundaki bilgi ve becerileri” ile ilgili olduğu çıkarımına ulaşmıştır.

Gençoğlu ve Çiftçi (2020), “COVID-19 Salgınında Eğitim: Türkiye Üzerinden Bir Analiz” isimli çalışmalarında; Türkiye’de okullardaki eğitime ara verildiği süreçte uzaktan eğitim programlarıyla öğretmenlerin mesleki ve bireysel gelişimlerinin

desteklenmesi için ulusal ve uluslararası sertifikalı mesleki gelişim programları başlatıldığını belirtmişlerdir. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu tarafından akredite edilen eğitim programları ulusal, uluslararası kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerin iş birliğinde hazırlanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan uzaktan hizmet içi eğitim programlarına 107 bin öğretmen katılım sağlamıştır. MEB'in öğretmenleri çeşitli mesleki gelişim programlarıyla ve materyallerle desteklediği çalışmanın bulguları arasında yer almıştır.

Almanthari, Maulina ve Bruce (2020) tarafından yapılan "Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin COVID-19 Pandemi Döneminde E-Öğrenme Uygulamasının Önündeki Engellere İlişkin Görüşleri" isimli çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitimde karşılaştıkları engelleri ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Çalışma Endonezya'da ortaokulda çalışan 159 matematik öğretmeniyle yapılmış ve dört alt boyutta ortaya çıkan engelleri incelemiştir. Öğrenci boyutundaki engelin uzaktan eğitim üzerinden en büyük engel olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenci, okul ve müfredat boyutları arasında pozitif yönde güçlü bir korelasyon bulunmuştur. Öğretmen boyutunda herhangi bir engelle karşılaşılmamıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin öğrencilere ulaşmada sorun yaşadıkları ve öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin uzaktan eğitime katılımının az olmasının altında yatan nedenin ortaya çıkarılması için de önerilerde bulunulmuştur.

König ve diğerlerinin (2020) yaptığı araştırmaya göre dünya çapında birçok ülkede olduğu gibi, COVID-19 pandemisinin sonuçlarının bir parçası olarak Almanya'daki okullar Mart 2020'de kapanmış ve Mayıs ayında kısmen yeniden açılmıştır. Öğretmenler çevrimiçi öğretime uyum sağlama ihtiyacı ile karşı karşıya kalmışlardır. Araştırmada, Mayıs ve Haziran 2020'de, mesleğe yeni başlayan öğretmenlere yönelik bir anketin sonuçları sunulmuştur. İlk olarak, öğrencilerle sosyal ilişkileri ne ölçüde sürdürdüklerini ve temel öğretim zorluklarını ne ölçüde çözdükleri analiz edilmiştir. İkinci olarak, potansiyel faktörler (okulun bilgisayar teknolojisi, öğretmen yetkinlikleri, dijital öğretme ve öğrenmeye ilişkin öğretmen eğitimi) analiz edilmiştir. Regresyon analizlerinden elde edilen bulgular, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) araçlarının, özellikle dijital öğretmen yeterliği ve dijital yeterlik eğitimi için öğretmen eğitimi fırsatları, COVID-19 okullarının kapanması sırasında çevrimiçi öğretime uyum sağlamada etkili bulunmuştur. Öğretmen eğitimi alanına ve öğretmenler tarafından BİT'in benimsenmesine yönelik çıkarımlar tartışılmıştır.

Uzaktan eğitim kavramı, tarihi, uygulanma şekilleri, avantajları ve dezavantajları hakkında alanyazında pek çok araştırma yer almaktadır. Araştırmaların birçoğu ise normal şartlarda uygulanan uzaktan eğitim sürecini kastetmektedir. Ayrıca alanyazına bakıldığında uzaktan eğitimin yetişkin eğitimi konusunda sıklıkla kullanıldığı fakat ilk ve ortaöğretim seviyelerinde henüz yaygınlaşmadığı anlaşılmaktadır. Salgın sebebiyle yaşanan sorunlar ve kaos ortamı hazırlıksız ve acil bir şekilde tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitimi işe koşmayı gerektirmiştir. Ayrıca şimdiye kadar hep yüz yüze eğitim temel alınarak hazırlanan öğretim programlarının pandemi (COVID-19) döneminde olduğu gibi acil uzaktan eğitim sürecinde ne derece uygulanabileceğine ilişkin belirsizlik olmuştur.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin çözümlemesi süreçleri açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, pandemi (COVID-19) sürecinde yürütülen uzaktan eğitimde öğretim programlarının uygulanabilirliğine dair öğretmenlerin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmalar olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu açıklamaya çalışan araştırmalardır. Bununla mevcut durumlar, koşullar, özellikler aynen ortaya konmaya çalışılır (Kaptan, 1985). Betimsel araştırmalarda, araştırmacılar bireylerin (öğrenci, öğretmen vb.), grupların ya da fiziksel ortamların (okullar) özelliklerini özetler (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2008). Bu araştırmada da, öğretmenlerin pandemi (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerinin ne olduğunu ortaya koymayı amaçladığı için betimsel yöntem benimsenmiştir. Bu araştırma genel tarama modellerinden tekil tarama modeline göre tasarlanmıştır. Genel tarama modelleri, kalabalık bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2004). Değişkenlerin tek tek tür ya da miktar olarak oluşumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırma modellerine “tekil tarama modelleri” denir. Tekil tarama modeli kullanılan araştırmalarda, araştırmayı tek değişkene odaklayarak, araştırılan durumun anlık olarak belirlenmesi amacı vardır (Karasar, 2010). Bu araştırma da pandemi (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşlerini belirleme amacı taşıdığı için tekil tarama modeline göre tasarlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın örnekleme, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu çalışmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi, ilgilenilen belli alt grupların özelliklerini göstermek ve bunlar arasında karşılaştırma yapmak amacıyla kullanılır (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırmanın evrenini Ankara ilinin, Bala, Çankaya ve Elmadağ ilçelerinde ilköğretim, ortaokul ve Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın yapılacağı ilçeler belirlenirken araştırmanın amacına uygun olacak şekilde alt, orta ve üst sosyoekonomik gelişmişlik düzeyinden birer ilçe seçilmiş, ilçelerin belirlenmesinde sosyoekonomik gelişmişlik sıralaması (SEGE) araştırmasından yola çıkılmıştır. SEGE-2017 araştırması demografi, istihdam, eğitim, sağlık, rekabetçilik, mali ve yaşam kalitesi olmak üzere 7 boyutta toplam 32 değişken kullanılarak gerçekleştirilmiş ve ilçelerin göreceli sıralamaları ve kademeleri belirlenmiştir. Sıralamada ilçelerin endeks değerleri dikkate alınarak ilçeler altı gelişmişlik kademesinde sınıflandırılmıştır. Buna göre, birinci kademe 56 ilçe, ikinci kademe 173 ilçe, üçüncü kademe 229 ilçe, dördüncü kademe 205 ilçe, beşinci kademe 197 ilçe ve altıncı kademe 110 ilçe bulunmaktadır (T. C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı SEGE, 2017). Ankara iline ait ilçelerin sosyoekonomik sıralaması Görsel 1’de verilmiştir.

ANKARA

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Çankaya	3	1	5,658	1
Altındağ	7	2	3,564	1
Yenimahalle	11	3	2,852	1
Etimesgut	67	4	1,570	2
Keçiören-	73	5	1,503	2
Gölbaşı	81	6	1,408	2
Kazan	84	7	1,367	2
Sincan	106	8	1,209	2
Mamak	127	9	1,018	2
Polatlı	169	10	0,860	2
Akyurt	191	11	0,701	2
Kızılcahamam	196	12	0,663	2
Elmadağ	217	13	0,584	2
Beypazarı	226	14	0,537	2
Ayaş	229	15	0,525	2
Pursaklar	239	16	0,469	3
Çubuk	259	17	0,373	3
Şereflikoçhisar	280	18	0,310	3
Evren	292	19	0,253	3
Nallıhan	298	20	0,243	3
Kalecik	348	21	0,083	3
Güdül	440	22	-0,113	3
Çamlıdere	505	23	-0,232	4
Bala	575	24	-0,351	4
Haymana	620	25	-0,419	4

Görsel 1. İlçelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması

Kaynak: SEGE, 2017

Görsel 1’de verilen ilçelerden sıralama puanlarına bakılarak ulaşılabilirliği mümkün olan üç ilçe; üst gelir düzeyi grubunda yer alan Çankaya, orta gelir düzeyi grubunda yer alan Elmadağ ve alt gelir düzeyi grubunda yer alan Bala ilçeleridir. Çalışmanın yürütüldüğü devlet okullarının sınıflandırılma sebebi okulun bulunduğu ilçenin sosyoekonomik düzeyine göre yanıtları gruplandırabilmektir.

Araştırmanın evreni, Milli Eğitim İstatistikleri (2021) raporundan ve her bir ilçenin İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü resmi web sitesinden ulaşılan; Bala ilçesinde 166, Çankaya ilçesinde 5956, Elmadağ ilçesinde 506 öğretmen olmak üzere toplam 6628 öğretmenden oluşmaktadır. Tabakalı örnekleme yöntemine göre her bir ilçeden ayrı ayrı örneklem belirlenmiştir. Örnekleme yer alan öğretmenlerin branşlarının sınıf öğretmenliği, sayısal, sözel, spor-sanat ve yabancı dil dağılımında olmasına dikkat edilmiştir. Araştırma kapsamındaki ilçelerde görev yapan öğretmen sayısı ve ulaşılabilen öğretmen sayısı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Araştırma Kapsamındaki İlçelerde Görev Yapan Öğretmen Sayısı ve Ulaşılabilen Öğretmen Sayısı

İlçeler	Öğretmen Sayısı (N)	Ulaşılabilen Planlanan Öğretmen Sayısı (n)	Ulaşılabilen Öğretmen Sayısı (n)
Bala	166	116	88
Çankaya	5956	361	214
Elmadağ	506	219	180
Toplam	6628	696	482

Çalışma evrenini, 0.05 manidarlık düzeyi ve ± 0.05 örnekleme hatası ile Bala ilçesinden 116 öğretmen, Çankaya ilçesinden 361 öğretmen ve Elmadağ ilçesinden 219 öğretmenden oluşan bir örneklemin temsil edebileceği düşünülmüştür (Çingir, 1990); fakat hedeflenen örneklemin tamamına ulaşılammıştır. Veri toplanabilen örneklem sayısı; Bala ilçesinde 88, Çankaya ilçesinde 214, Elmadağ ilçesinde 180 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenlerin araştırmaya katılım için gönüllü olmamaları, ders saatlerinin yoğunluğu, çevrim içi ortamdan paylaşılan anketi doldurmak istememeleri gibi faktörler istenen sayıya ulaşılammamasına sebep olmuştur. Ayrıca araştırmanın, devlet okulunda görev yapan öğretmenler ile özel okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında farklılık olup olmadığını betimlemek amacıyla Çankaya ilçesinde devlet okulunda görev yapan 214 öğretmenin dışında, bir özel okulda görev yapan 66 öğretmene daha ulaşılmıştır. Ulaşılan öğretmenlerin 24 farklı branştan olmaları sebebiyle branşlar “sayısal, sözel, spor-sanat, sınıf öğretmenliği, yabancı dil” olarak oluşturulan gruplarda toplanmıştır.

Sınıf öğretmenliği alanında; ilkököl 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenleri yer almaktadır.

Sayısal alanda; ortaokul kademesinden ilköğretim Matematik, Fen Bilimleri, Teknoloji ve Tasarım ve Bilişim Teknolojileri öğretmenleri, lise kademesinden Fizik, Kimya, Biyoloji ve Matematik öğretmenleri yer almaktadır.

Sözel branşta; ortaokul kademesinden Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branşları, lise kademesinden Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Felsefe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri yer almaktadır.

Spor-sanat alanında; tüm kademelerden Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar ve Müzik öğretmenleri yer almaktadır.

Yabancı dil alanında; tüm kademelerden İngilizce öğretmenleri yer almaktadır. Tablo 2’de ulaşılabilen örneklem sayıları alan, kademe ve branşlara göre verilmiştir.

Tablo 2

Alan, Kademe ve Branşlara Göre Ulaşılabilen Öğretmen Sayıları

Alan	Kademe	Branş	Öğretmen Sayısı	%
Sınıf Öğretmenliği	İlkokul	1.Sınıf Öğretmeni	40	26.32
		2. Sınıf Öğretmeni	40	26.32
		3. Sınıf Öğretmeni	36	23.68
		4.Sınıf Öğretmeni	36	23.68
		Toplam	152	100
Sayısal	Ortaokul	Ortaokul	42	21.21
		Matematik Öğretmeni		
		Fen Bilimleri Öğretmeni	41	20.71
	Lise	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	16	8.08
		Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni	8	4.04
		Biyoloji Öğretmeni	16	8.08
		Lise	45	22.73
		Matematik Öğretmeni		
		Fizik Öğretmeni	14	7.07
		Kimya Öğretmeni	16	8.08
		Toplam	198	100

(Devam ediyor)

Tablo 2 (Devam)

Alan, Kademe ve Branşlara Göre Ulaşılabilen Öğretmen Sayıları

Alan	Kademe	Branş	Öğretmen Sayısı	%
Sözel	Ortaokul	Türkçe Öğretmeni	30	26.09
		Sosyal Bilgiler Öğretmeni	28	24.35
		Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	15	13.04
	Lise	Tarih Öğretmeni	6	5.22
		Coğrafya Öğretmeni	12	10.43
		Felsefe Öğretmeni	12	10.43
	Ortaokul ve Lise	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	12	10.43
		Toplam	115	
Spor-Sanat	Tüm Kademeler	Beden Eğitimi Öğretmeni	26	68.42
		Görsel Sanatlar Öğretmeni	4	10.53
		Müzik Öğretmeni	8	21.05
		Toplam	38	
Yabancı Dil	Tüm Kademeler	İngilizce Öğretmeni	45	100
		Toplam	45	
Genel Toplam			548	

Verileri Toplama Aracı ve Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada veriler anket ile toplanmıştır. Veri toplama aracının geliştirilmesi sürecinde ilk olarak konu ile ilgili alanyazın taranmıştır. Araştırma başta nitel bir araştırma olarak başladığı için oluşturulan görüşme formunda yer alan sorular ana çalışma grubu dışında yer alan yedi öğretmene sorulmuş ve verdikleri yanıtlar izinleri

alınarak kaydedilip anket maddelerinin oluşturulması için kullanılmıştır. Alanyazın taramasının ve öğretmenlerle görüşülerek yazılan maddelerin ardından oluşturulan anket uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü sonrasında verilen geri bildirimlere ve programın öğelerine göre anket maddeleri düzenlenmiştir. Oluşturulan anket iki bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde araştırmaya katılacak öğretmenlerin demografik bilgilerine ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise pandemi (COVID-19) sürecinde yürütülen uzaktan eğitimde öğretim programlarının uygulanabilirliğine dair öğretmenlerin görüşlerini belirlemek için programın öğelerine yönelik sorular yer almaktadır. Ayrıca son bölümde öğretmenlerden öğretim programlarında olası bir değişiklik yapılması durumunda, deneyimledikleri uzaktan eğitim sürecini düşünerek öğretim programının öğeleri bağlamında görüş ve öneriler istenmiştir. Anketin son halini alması için altı öğretmen ile birlikte değerlendirilmiş, kendilerinden maddeleri sesli okuyarak ne anladıklarını ifade etmeleri istenmiştir. Anlaşılmayan ve/veya yanlış anlaşılan maddeler yeniden düzenlenmiştir. Veri toplama aracının oluşturulmasının ardından Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurul Başkanlığı'na başvurularak etik kurul izni (Ek 1) ve İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne başvurularak araştırmanın yapılacağı ilçeler için gerekli araştırma izni (Ek 2) alınmıştır. Araştırma izin süreçlerin tamamlanmasının ardından, son halini alan veri toplama aracının 65 kişilik bir grupta pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulamadan sonra asıl veri toplama sürecine geçilmiş ve anket, araştırmada belirlenen ilçelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlere, 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Fakat bu şekilde yapılan uygulamaya az sayıda geri dönüş olması sebebiyle ilçelerden belirlenen örneklem sayısı doğrultusunda okullara bizzat gidilerek elden veriler toplanmıştır. Toplanan veriler MS Office Excel programına kaydedilmiştir.

Araştırmada betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde yanıtları aranan ilk beş araştırma sorusuna yönelik, anket formları ile toplanan verilerin gerekli istatistiksel çözümleri için MS Office Excel programı kullanılmıştır. Bu çalışmada veriler anket ile toplandığı için toplam puan alınamamış, bu nedenle ilk dört araştırma sorusuna yönelik olarak, katılımcıların kişisel bilgileri, anket maddelerine verdikleri yanıtlar frekans (f) ve yüzde (%) olarak sunulmuştur. Beşinci araştırma sorusuna yönelik ise açık uçlu soruya yetmiş öğretmenin verdiği yanıtlar tek tek okunarak öğretim programının öğelerine göre uygun kategoriler

belirlenmiş ve yanıtlar kategoriler altında toplanmıştır. Kategorilerde yer alan yanıtlar sıklık tablosu oluşturularak yorumlanmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir. Bulgular ve bulguların yorumları öğretim programının öğelerine göre başlıklandırılmıştır. Her bir başlık altında araştırmanın ilk dört araştırma sorusuna ilişkin elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır. Son olarak da beşinci araştırma sorusuna ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Öğretim Programlarının Kazanım Ögesine Göre Bulgular ve Yorumları

Uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin ilk olarak öğretmenlerin programların kazanım ögesine ait anket maddelerine verdikleri yanıtlara ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu bulgular; öğretmenlerin görev yaptıkları kademeye, okul türüne, branşına ve okulların bulunduğu sosyoekonomik düzeye göre incelenmiştir. Kazanımlara yönelik maddeler tablolarda “KM1, KM2,...” şeklinde kodlanarak ankette yer aldıkları sıraya göre yazılmıştır.

Tablo 3’te öğretmenlerin görev yaptıkları kademeye göre (ilkokul, ortaokul, lise), programların kazanım ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 3

Görev Yapılan Kademeye Göre Kazanımlara Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Kademe	Maddeler	KM1.	KM2.	KM3.	KM4.	KM5.	KM6.
İlkokul	Evet	128	32	124	70	86	18
	%	83	21	81	45	56	12
	Hayır	4	26	14	12	12	92
	%	3	17	9	8	8	60
	Kısmen	22	96	16	72	56	44
	%	14	62	10	47	36	29
	Toplam	154					
Ortaokul	Evet	184	29	159	73	98	42
	%	85	13	74	34	45	19
	Hayır	2	72	10	26	31	101
	%	1	33	5	12	14	47
	Kısmen	30	115	47	117	87	73
	%	14	53	22	54	40	34
	Toplam	216					
Lise	Evet	133	34	124	58	70	71
	%	75	19	70	33	39	40
	Hayır	16	93	16	37	43	61
	%	9	52	9	21	24	34
	Kısmen	29	51	38	83	65	46
	%	16	29	21	47	37	26
	Toplam	178					

Kazanıma yönelik anket maddelerine ilkokuldan 154, ortaokuldan 216 ve liseden 178 olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(KM1.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandım.*” maddesine ilkökulda görev yapan öğretmenlerin %83’ü “evet” yanıtını verirken bu oran ortaokulda görev yapan öğretmenlerde %85’e çıkmış, lisede görev yapan öğretmenlerde ise %75’e düşmüştür. İlkokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenlere göre, en fazla ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenler öğretim programından yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bu maddeye “evet” yanıtını veren tüm öğretmenler ise örneklemin %81’ini oluşturmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandığını ifade etmiştir.

“(KM2.) *Öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.*” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %62’si “kısmen” yanıtını verirken bu oran ortaokulda görev yapan öğretmenlerde %53’e düşmüş, lisede görev yapan öğretmenlerde ise %52 oranındadır. Ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenlere göre, en fazla ilkökul kademesinde görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde kısmen uygulanabilir olduğunu belirtmişlerdir. Bu maddeye “evet” yanıtını veren tüm öğretmenler örneklemin %17’sini, “hayır” yanıtını veren tüm öğretmenler örneklemin %35’ini, “kısmen” yanıtını veren tüm öğretmenler ise örneklemin %48’ini oluşturmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin yaklaşık yarısı öğretim programında yer alan kazanımların kısmen uygulanabilir olduğunu, tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olmadığını ifade etmişlerdir.

“(KM3.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere kazandırabileceğim kazanımları belirledim ve bu kazanımlara öncelik verdim.*” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %81’i “evet” yanıtını vermiştir, bu oran ortaokulda görev yapan öğretmenlerde %74’e düşerken lisede görev yapan öğretmenlerde ise %70’e düşmüştür. Bu maddeye “evet” yanıtını veren tüm öğretmenler ise örneklemin %74’ünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere kazandırabileceği kazanımları belirleyip bu kazanımlara öncelik verdiğini ifade etmiştir.

“(KM4.) *Öğretim programında yer alan kazanımlar uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilir nitelikteydi.*” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %45’i “evet” yanıtını verirken, bu oran ortaokulda görev yapan öğretmenlerde %34’e düşmüş, lisede görev yapan öğretmenlerde ise %33’e düşmüştür. Maddenin yanıtlanma oranlarından ilkökul öğretmenlerinin yarısına yakını öğretim programında yer alan kazanımların uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından

gerçekleştirilebilir nitelikte olduğunu ifade ederlerken, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerde bu oran ilkokula nazaran düşmüştür. Bu maddeye “evet” yanıtı veren tüm öğretmenler örneklemin %36’sını oluşturmaktadır. Öğretmenlerin %50’si bu maddeyi “kısmen” olarak yanıtlamıştır. Dolayısıyla bu maddeye verilen yanıtlar KM2. maddesine verilen yanıtlarla benzerdir. Öğretmenler kazanımların uzaktan eğitim sürecine uygunluğu ile öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilirliği konusunda benzer görüşler ifade etmişlerdir.

“(KM5.) Öğretim programında yer alan kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırabildim.” maddesine ilkokul öğretmenlerinin %56’sı “evet”, %8’i “hayır”, %36’sı “kısmen” yanıtını verirken, ortaokul öğretmenlerinin %45’i “evet”, %15’i “hayır”, %40’ı “kısmen” yanıtını, lise öğretmenlerinin ise %39’u “evet”, %24’ “hayır”, %37’si “kısmen” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin çoğu bu maddeyi “evet” ve “kısmen” olarak yanıtlamıştır. Bu maddeye “evet” yanıtını veren öğretmenler örneklemin %46’sını, “kısmen” yanıtını verenler %38’ini oluşturmaktadır. İlkokul ve ortaokul kademelerinde görev yapan öğretmenlere göre, en az lise kademesinde görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırabildiklerini ifade etmişlerdir.

“(KM6.) Öğretim programında yer alan kazanımların çok azına öğrencileri ulaştırabildim.” maddesine ilkokul öğretmenlerinin %12’si “evet”, %60’ı “hayır”, %29’u “kısmen” yanıtını verirken, ortaokul öğretmenlerinin %19’u “evet”, %47’si “hayır”, %34’ü “kısmen” yanıtını, lise öğretmenlerinin ise %40’ı “evet”, %34’ü “hayır”, %26’sı “kısmen” yanıtını vermiştir. Bu maddeye “evet” yanıtını veren öğretmenler örneklemin %24’ünü oluşturmaktadır. İlkokul ve ortaokul kademelerinde görev yapan öğretmenlere göre, en fazla lise kademesinde görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların çok azına öğrencileri ulaştırabildiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 4’te öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre (devlet okulu, özel okul), programların kazanım ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 4

Görev Yapılan Okul Türüne Göre Kazanımlara Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Okul Türü	Maddeler	KM1.	KM2.	KM3.	KM4.	KM5.	KM6.
Özel Okul	Evet	52	12	50	24	38	16
	%	79	18	76	36	58	24
	Hayır	4	24	6	12	10	38
	%	6	36	9	18	15	58
	Kısmen	10	30	10	30	18	12
	%	15	45	15	45	27	18
	Toplam	66					
Devlet Okulu	Evet	393	83	357	177	216	115
	%	82	17	74	37	45	24
	Hayır	18	167	34	63	76	216
	%	4	35	7	13	16	45
	Kısmen	71	232	91	242	190	151
	%	15	48	19	50	39	31
	Toplam	482					

Kazanıma yönelik yazılan anket maddelerine özel okullardan 66, devlet okullarından 482 öğretmen olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(KM1.) Uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandım.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %79’u “evet”, %6’sı “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %82’si “evet”, %4’ü “hayır” yanıtını vermiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandığını belirten devlet ve özel okulda görev yapan öğretmenlerin yüzdesi birbirine yakındır.

“(KM2.) Öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %18’i “evet”, %36’sı “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %17’si “evet”, %35’i “hayır” yanıtını vermiştir. Öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olduğunu

düşündüğünü belirten devlet ve özel okulda görev yapan öğretmenlerin yüzdesi birbirine yakındır.

“(KM3.) Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere kazandırabileceğim kazanımları belirledim ve bu kazanımlara öncelik verdim.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %76’sı “evet”, %9’u “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %74’ü “evet”, %7’si “hayır” yanıtını vermiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere kazandırabileceği kazanımları belirleyip, bu kazanımlara öncelik verdiğini belirten devlet ve özel okulda görev yapan öğretmenlerin yüzdesi birbirine yakındır.

“(KM4.) Öğretim programında yer alan kazanımlar uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilir nitelikteydi.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %36’sı “evet”, %18’i “hayır”, %45’i “kısmen” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %37’si “evet”, %13’ü “hayır”, %50’si “kısmen” yanıtını vermiştir. Öğretim programında yer alan kazanımların uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından kısmen gerçekleştirilebilir nitelikte olduğunu belirten devlet ve özel okulda görev yapan öğretmenlerin yüzdesi birbirine yakındır.

“(KM5.) Öğretim programında yer alan kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırabildim.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %58’i “evet”, %15’i “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %45’i “evet”, %16’sı “hayır” yanıtını vermiştir. Devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre, en fazla özel okulda görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırabildiğini belirtmiştir.

“(KM6.) Öğretim programında yer alan kazanımların çok azına öğrencileri ulaştırabildim.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %24’ü “evet”, %58’i “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %24’ü “evet”, %45’i “hayır” yanıtını vermiştir. Devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre, en fazla özel okulda görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların çok azına öğrencileri ulaştırabildiğini belirtmiştir.

Kazanım ögesine yönelik maddelere verilen yanıtlar öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre değişiklik göstermemiştir.

Tablo 5’te öğretmenlerin branşlarına göre (sayısal, sözel, spor-sanat, sınıf öğretmenliği, yabancı dil), programların kazanım ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 5

Branşa (Alana) Göre Kazanıma Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Branş	Maddeler	KM1.	KM2.	KM3.	KM4.	KM5.	KM6.
Sayısal	Evet	161	33	127	53	74	61
	%	85	17	67	28	39	32
	Hayır	8	84	24	35	34	76
	%	4	44	13	18	18	40
	Kısmen	3	73	39	102	82	53
	%	2	38	21	54	43	28
	Toplam	190					
Sözel	Evet	97	24	93	46	60	32
	%	84	21	81	40	52	28
	Hayır	6	51	0	19	25	57
	%	5	44	0	17	22	50
	Kısmen	12	40	22	50	30	26
	%	10	35	19	43	26	23
	Toplam	115					
Spor-Sanat	Evet	26	4	34	18	18	14
	%	57	9	74	39	39	30
	Hayır	2	18	0	2	6	14
	%	4	39	0	4	13	30
	Kısmen	18	24	12	26	22	18
	%	39	52	26	57	48	39
	Toplam	46					

(Devam ediyor)

Tablo 5 (Devam)

Branşa (Alana) Göre Kazanıma Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Branş	Maddeler	KM1.	KM2.	KM3.	KM4.	KM5.	KM6.
Sınıf Öğretmenliği	Evet	126	32	122	68	84	18
	%	83	21	80	45	55	12
	Hayır	4	26	14	12	12	90
	%	3	17	9	8	8	59
	Kısmen	22	94	16	72	56	44
	%	14	62	11	47	37	29
	Toplam	152					
Yabancı Dil	Evet	35	2	31	16	18	6
	%	78	4	69	36	40	13
	Hayır	2	12	2	7	9	17
	%	4	27	4	16	20	38
	Kısmen	8	31	12	22	18	22
	%	18	69	27	49	40	49
	Toplam	45					

Kazanıma yönelik yazılan anket maddelerine sayısal branşlardan 190, sözel branşlardan 115, spor-sanat branşlarından 46, sınıf öğretmenliğinden 152 ve yabancı dil branşından 45 öğretmen olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(KM1.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandım.*” maddesine sayısal branş öğretmenlerinin %85’i, sözel branş öğretmenlerinin %84’ü, spor-sanat branş öğretmenlerinin %57’si, sınıf öğretmenlerinin %83’ü ve yabancı dil öğretmenlerinin %78’i “evet” yanıtını vermiştir. Sayısal, sözel, sınıf öğretmenliği ve yabancı dil branşlarında görev yapan öğretmenlere göre en az spor-sanat branşında görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandığını ifade etmiştir. Bu maddeye “evet” yanıtını veren tüm öğretmenler ise örneklemin %81’ini oluşturmaktadır. Buradan hareketle sayısal branşlar, sözel branşlar, sınıf öğretmenliği ve

yabancı dil öğretmenlerinin çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandığını ifade ederken spor-sanat branşı öğretmenlerinde bu oranda bir düşüş gözlenmektedir. Spor-sanat branşlarının uygulamaya yönelik dersler olması ve uzaktan eğitim sürecinde uygulama yapamamasının bu duruma neden olduğu düşünülmektedir.

“(KM2.) *Öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.*” maddesine sayısal, sözel ve sınıf öğretmenliği branşlarındaki öğretmenler ortalama %25 oranında “evet” yanıtını verirken, spor-sanat ve yabancı dil öğretmenlerinde bu oran oldukça düşerek %7 olmuştur. Sayısal, sözel ve sınıf öğretmenliği branşlarında görev yapan öğretmenlere göre, en az spor-sanat ve yabancı dil branşlarında görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

“(KM3.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere kazandırabileceğim kazanımları belirledim ve bu kazanımlara öncelik verdim.*” maddesine sayısal branş öğretmenlerinin %67’si, sözel branş öğretmenlerinin %81’i, spor-sanat branş öğretmenlerinin %74’ü, sınıf öğretmenlerinin %80’i ve yabancı dil öğretmenlerinin %69’u “evet” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlar branşlara göre büyük oranda farklılık göstermemekle beraber ortalama %74 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Sayısal ve yabancı dil branşlarında görev yapan öğretmenlere göre, en fazla sözel, sınıf öğretmenliği ve spor-sanat branşlarında görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere kazandırabileceği kazanımları belirleyip bu kazanımlara öncelik verdiğini belirtmiştir.

“(KM4.) *Öğretim programında yer alan kazanımlar uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilir nitelikteydi.*” maddesine sayısal branştaki öğretmenlerin %28’i “evet” yanıtını verirken, sözel branş öğretmenlerinin %40’ı, spor-sanat branş öğretmenlerinin %39’u, sınıf öğretmenlerinin %45’i ve yabancı dil öğretmenlerinin %36’sı “evet” yanıtını vermiştir. Sayısal branşlarda görev yapan öğretmenlere göre, en fazla sınıf öğretmenliği, sözel, spor-sanat ve yabancı dil branşlarında görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımlar uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilir nitelikte olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

“(KM5.) *Öğretim programında yer alan kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırabildim.*” maddesine sözel ve sınıf öğretmenliği branşlarındaki öğretmenler %53 oranında “evet” yanıtını verirken, sayısal, spor-sanat ve yabancı dil alanlarındaki

öğretmenler %40 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Sınıf öğretmenleri ile sözel branşlarda görev yapan öğretmenlerin yaklaşık yarısı öğrencileri kazanımların çoğuna ulaştırabildiğini ifade etmiştir.

“(KM6.) Öğretim programında yer alan kazanımların çok azına öğrencileri ulaştırabildim.” maddesine sınıf öğretmenliği ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler %12 oranında “evet” yanıtını verirken, sayısal, sözel ve spor-sanat branşlarındaki öğretmenlerin %30’u “evet” yanıtını vermiştir. Sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenler bir önceki maddede kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırabildiklerini ifade ettikleri için bu maddeyi %59 oranında “hayır” olarak yanıtlamışlardır.

Tablo 6’da öğretmenlerin görev yaptıkları bölgenin sosyoekonomik durumuna göre (alt sosyoekonomik düzey, orta sosyoekonomik düzey, üst sosyoekonomik düzey), programların kazanım ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 6

Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Kazanıma Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Düzye	Maddeler	KM1.	KM2.	KM3.	KM4.	KM5.	KM6.
Alt Sosyoekonomik Düzey	Evet	110	22	94	36	46	32
	%	83	17	71	27	35	24
	Hayır	4	48	2	24	26	44
	%	3	36	2	18	20	33
	Kısmen	18	62	36	72	60	56
	%	14	47	27	55	45	42
	Toplam	132					
Orta Sosyoekonomik Düzey	Evet	247	44	238	118	151	76
	%	80	14	78	38	49	25
	Hayır	10	109	22	32	38	140
	%	3	36	7	10	12	46
	Kısmen	50	154	47	157	118	91
	%	16	50	15	51	38	30
	Toplam	307					

(Devam ediyor)

Tablo 6 (Devam)

Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Kazanıma Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Düzy	Maddeler	KM1.	KM2.	KM3.	KM4.	KM5.	KM6.
Üst Sosyoekonomik Düzey	Evet	88	29	75	47	57	23
	%	81	27	69	43	52	21
	Hayır	8	34	16	19	22	70
	%	7	31	15	17	20	64
	Kısmen	13	46	18	43	30	16
	%	12	42	17	39	28	15
	Toplam	109					

Kazanıma yönelik yazılan anket maddelerine, alt sosyoekonomik düzey bölgelerdeki okullarda görev yapan 132, orta sosyoekonomik düzey bölgelerdeki okullarda görev yapan 307 ve üst sosyoekonomik düzey bölgelerdeki okullarda görev yapan 109 olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(KM1.) Uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandım.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %83’ü “evet” yanıtını verirken, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %80’i ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %81’i “evet” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlar görev yapılan okulun bulunduğu sosyoekonomik düzeye göre farklılaşmamıştır. Bu maddeye “evet” yanıtını veren tüm öğretmenler ise örneklemin %81’ini oluşturmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken hem alt hem orta hem de üst sosyoekonomik düzeyde bulunan okullarda öğretim programından yararlandığını ifade etmiştir.

“(KM2.) Öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %10’u, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %14’ü, üst

sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %26'sı “evet” yanıtı verilmiştir. Alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlere göre, en fazla üst sosyoekonomik düzeyde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Kazanımların uygulanabilir olması konusundaki görüşler, maddi imkânlardan etkilenmiş olabilir.

“(KM3.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere kazandırabileceğim kazanımları belirledim ve bu kazanımlara öncelik verdim.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %71'i, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %78'i, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %69'u “evet” yanıtı vermiştir. En fazla orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler olmak üzere, tüm öğretmenlerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere kazandırabileceği kazanımları belirlediğini ve bu kazanımlara öncelik verdiğini ifade etmiştir.

“(KM4.) *Öğretim programında yer alan kazanımlar uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilir nitelikteydi.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %27'si, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %38'i, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin %43'ü “evet” yanıtı verilmiştir. Alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlere göre, en fazla üst sosyoekonomik düzeyde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilir nitelikte olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. KM2. maddesinde olduğu gibi kazanımların gerçekleştirilebilir olması maddi imkânlardan etkilenmiş olabilir.

“(KM5.) *Öğretim programında yer alan kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırabildim.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %35, orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %51 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler göre, en fazla orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev

yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırabildiğini ifade etmiştir.

“(KM6.) Öğretim programında yer alan kazanımların çok azına öğrencileri ulaştırabildim.” maddesine genel olarak %24 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. maddenin “hayır” olarak yanıtlanma oranları şu şekildedir; alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %33, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %46 ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %64 oranında “hayır” yanıtı verilmiştir. Bir önceki madde ile benzer olarak orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlere göre, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler öğretim programında yer alan kazanımların çok azına öğrencileri ulaştırabildiğini ifade etmiştir.

Yukarıda kazanım ögesi ile ilgili olarak verilen yanıtlara ait bulgulara göre öğretmenler; kademe, branş, okul türü ve sosyoekonomik düzey fark etmeksizin uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarından yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarında yer alan kazanımların tamamının bu süreçte uygulanabilir olmadığını, kısmen uygulanabilir olduğunu ifade etmişlerdir. Uygulanabilir olmadığını ifade etme oranı spor-sanat derslerinde çok daha yüksektir. Benzer şekilde Küçükşakr (2021) yapmış olduğu araştırmada beden eğitimi ve spor branşına ait kazanımların teorik ve uygulamalı olarak ikiye ayrıldığını ve uzaktan eğitim sürecinde yalnızca teorik kazanımların kazandırılabilceği sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada, öğretim programında yer alan kazanımların uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilir nitelikte olması durumuna ilkökul öğretmenleri diğer kademelere göre daha yüksek oranda “evet” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin ifadelerine göre kazanımlara öğrencilerin çoğunu ulaştırabilmeyle ilgili olumlu görüşler ilkökul kademesinden lise kademesine doğru azalmıştır. Bu durumun sebebi, MEB (2018b) öğretim programlarına göre ilkökuldan liseye doğru konuların ve kazanımların kapsamının artması olarak düşünülmektedir. Kazanımların yoğunluğu konusunda, benzer şekilde Tanta (2021) , uzaktan eğitimde, kazanımların yoğun olmasının, öğrencileri kazanımlara ulaştırmada sürenin yetersiz kalmasına neden olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada, sayısal branş öğretmenleri, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğunun kazanımlara ulaştırılması konusunda diğer branşlara göre öğrencileri kazanımlara ulaştıramadıkları ifadesinde bulunmuşlardır. Benzer şekilde Tuncer ve Tanaş (2011) yapmış olduğu bir araştırmada uzaktan eğitimin fen alanları için uygun olmadığını, devam takibi ve etkileşim sınırlılığı nedeniyle başarısızlıklar yaşanabileceğini belirtmişlerdir.

Bu araştırmada, uzaktan eğitim sürecinde sınıf ğretmenliği ve sözel branşlar kazanımlara öğrencilerin çoğunu ulaştırabildiklerini ifade etmişlerdir. Koylu (2022) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin uzaktan eğitim derslerinde en sık kullandıkları ğretim yöntem ve tekniklerinin anlatım ve soru-cevap olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada, devlet okulunda görev yapan öğretmenler ile özel okulda görev yapan öğretmenlerin kendi içinde her bir maddeye verdikleri yanıtların oranlarına bakıldığında, verilen yanıtlar farklılaşmamaktadır. Her iki okul türünde görev yapan ğretmenler, MEB ğretim programlarında yer alan kazanımlara göre ğretim süreçlerini düzenlediğinden benzer yanıtlar verdikleri düşünülmektedir. Genel olarak kazanım ögesine yönelik bulgulara benzer şekilde Berksoy (2021) ğretmenlerin ğretim programını yetiştirme kaygısı olduğunu, uzaktan eğitim sürecinde yapılan eğitim planının yüz yüze eğitime göre oluşturulmasından kaynaklı olarak öğretmenlerin var olan programı uzaktan eğitim ile devam ettirmeye çalışmalarının bu kaygıya sebep olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine Bakioğlu ve evik (2020) de yaptıkları çalışmada öğretmenlerin programı yetiştirme kaygıları olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretim Programlarının İçerik gesine Göre Bulgular ve Yorumlar

Uzaktan eğitim sürecinde ğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenlerin programların içerik ögesine ait anket maddelerine verdikleri yanıtlara ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu bulgular öğretmenlerin görev yaptıkları kademeye, okul türüne, branşına ve okulların bulunduğu sosyoekonomik düzeye göre incelenmiştir. Kazanımlara yönelik maddeler tablolarda “İM1, İM2,...” şeklinde kodlanarak ankette yer aldıkları sıraya göre yazılmıştır.

Tablo 7’de öğretmenlerin görev yaptıkları kademeye göre (ilkokul, ortaokul, lise), programların içerik ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 7

Görev Yapılan Kademeye Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Kademe	Maddeler	İM1.	İM2.	İM3.	İM4.	İM5.	İM6.	İM7.	İM8.	İM9.	İM10.
İlkokul	Evet	42	106	110	78	36	38	72	94	52	20
	%	27	69	71	51	23	25	47	61	34	13
	Hayır	30	6	6	32	42	34	4	6	24	58
	%	19	4	4	21	27	22	3	4	16	38
	Kısmen	82	42	38	44	76	82	78	54	78	76
	%	53	27	25	29	49	53	51	35	51	49
	Toplam	154									
Ortaokul	Evet	71	146	122	130	43	97	112	150	73	20
	%	33	68	56	60	20	45	52	69	34	9
	Hayır	51	8	10	28	68	24	28	14	37	90
	%	24	4	5	13	31	11	13	6	17	42
	Kısmen	94	62	84	58	105	95	76	52	106	106
	%	44	29	39	27	49	44	35	24	49	49
	Toplam	216									
Lise	Evet	79	117	134	84	53	62	99	99	80	44
	%	44	66	75	47	30	35	56	56	45	25
	Hayır	57	20	12	41	73	46	24	30	32	84
	%	32	11	7	23	41	26	13	17	18	47
	Kısmen	42	41	32	53	52	70	55	49	66	50
	%	24	23	18	30	29	39	31	28	37	28
	Toplam	178									

İçeriğe yönelik anket maddelerine ilkokuldan 154, ortaokuldan 216 ve liseden 178 olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(İM1.) Uzaktan eğitim süreci branşıma ait öğretim programının içeriği açısından uygun bir yöntemdi” maddesine ilkokul öğretmenlerinin %27’si “evet” yanıtını verirken bu oran ortaokul görev yapan öğretmenlerde %32’ye, lisede görev yapan öğretmenlerde ise %44’e yükselmiştir. Örneklemın tamamına bakacak olursak, %36’sı “evet” yanıtını verirken, %26’sı “hayır”, %38’i ise kısmen yanıtını vermiştir.

“(İM2.) Uzaktan eğitim sürecine uygun içerik oluşturabilmem için öğretim programlarından yararlandım.” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %69’u, ortaokul öğretmenlerinin %68’i, lise öğretmenlerinin %66’sı “evet” yanıtını vermiştir. Görev yapılan kademe fark etmeksizin öğretmenlerin çoğunluğu içerik oluşturmak için öğretim programından yararlandığını ifade etmişlerdir.

“(İM3.) Uzaktan eğitim sürecini yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütebildim.” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %71’i, ortaokul öğretmenlerinin %56’sı, lise öğretmenlerinin ise %75’i “evet” yanıtını vermiştir. İlkokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenler ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenlere nazaran uzaktan eğitim sürecini yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütebildiklerini ifade etmişlerdir. Bu maddeye “evet” yanıtı veren tüm öğretmenler örneklemin %69’unu oluşturmaktadır.

“(İM4.) Uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yapmam gerekti.” maddesine ilkökulda görev yapan öğretmenlerde %51, ortaokulda görev yapan öğretmenlerde %60, lise kademesinde görev yapan öğretmenlerden ise %47 oranında “evet” yanıtı alınmıştır. Genel olarak öğretmenlerin %53’ü yıllık planda ve ders içeriğinde yeniden düzenleme ihtiyacı hissettiğini ifade etmişlerdir. Tüm öğretmenlerin %19’u bu maddeye “hayır” yanıtını vermiş, %29’u ise “kısmen” yanıtını vermiştir. Bir önceki maddede ortaokul öğretmenleri eğitim sürecini içeriğe uygun olarak yürütebilme konusunda diğer kademelere göre daha düşük oranda “evet” yanıtını verirken bu maddede, uyarlama/düzenleme yapma bağlamında daha yüksek oranda “evet” yanıtı vermelerinin yanıtların birbiriyle tutarlı olduğunu düşündürmektedir.

“(İM5.) Öğretim programında yer alan konular ve/veya ünitelerin tamamı uzaktan eğitim sürecine uygundu.” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %23’ü, ortaokul öğretmenlerinin %20’si, lise öğretmenlerinin %30’u “evet” yanıtını verirken genele baktığımızda %25’i “evet”, %35’i “hayır” yanıtını, %40’ı ise “kısmen” yanıtını vermiştir. “Kısmen” ve “hayır” yanıtlarının oranlarına bakıldığında öğretmenler konuların uzaktan eğitim sürecine uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Lise öğretmenleri, ilkökul ve ortaokul öğretmenlerine göre daha fazla, öğretim programında yer alan konular ve/veya ünitelerin tamamı uzaktan eğitim sürecine uygun olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

“(İM6.) Programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine göre yeniden düzenledim.” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %23’ü, ortaokul öğretmenlerinin

%45'i, lise öğretmenlerinin %35'i "evet" yanıtını vermiştir. Ayrıca ilkökul öğretmenlerinin %53'ü, ortaokul öğretmenlerinin %44'ü, lise öğretmenlerinin ise %39'u "kısmen" yanıtını vermiştir. "Hayır" yanıtı ise ilkökulda görev yapan öğretmenlerde %24, ortaokulda görev yapan öğretmenlerde, %11, lisede görev yapan öğretmenlerde ise %26 oranlarındadır. Ortaokul öğretmenleri, lise ve ilkökul öğretmenlerine göre daha fazla, programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine göre yeniden düzenlediğini ifade etmişlerdir.

"(İM7.) Programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecinde sınıftaki öğrencilere göre düzenledim." maddesinde de bir önceki madde ile benzer sonuçlar görülmektedir. İlkokulda görev yapan öğretmenlerin %47'si "evet", %2'si "hayır", %51'i "kısmen" yanıtını, ortaokulda görev yapan öğretmenlerin %45'i "evet", %11'i "hayır", %44'ü "kısmen" yanıtını, lisede görev yapan öğretmenlerin ise %56'sı "evet", %13'ü "hayır", %31'i "kısmen" yanıtını vermiştir. Genel olarak tüm öğretmenler programda yer alan konuları öğrencilere göre yeniden düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Lise öğretmenleri, ilkökul ve ortaokul öğretmenlerine göre daha fazla, programda yer alan konuları öğrencilere göre yeniden düzenlediklerini ifade etmişlerdir.

"(İM8.) Uzaktan eğitim sürecinde dersim/derslerimle ilgili içerik oluşturmak için dijital uygulamaları (web araçlarını) etkin bir şekilde kullandım." maddesine ilkökul öğretmenlerinin %61'i, ortaokul öğretmenlerinin %69'u, lise öğretmenlerinin %56'sı "evet" yanıtını vermiştir. Tüm örneklem grubunun ise %65'i "evet", %29'u "kısmen", %6'sı "hayır" yanıtını vermiştir. Uzaktan eğitim sürecinde tüm kademelerdeki öğretmenlerin çoğunluğu, dijital içeriklere (web araçlarına) ulaşım eğitim süreçlerinde bu araçları kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenler diğer kademelere (ilkokul, lise) daha fazla, dijital içeriklere (web araçlarına) ulaşım eğitim süreçlerinde bu araçları kullandıklarını ifade etmişlerdir.

"(İM9.) Öğretim programları uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmama esneklik sağlayacak nitelikteydi." maddesine verilen yanıtlar kademe bazında oransal olarak birbirine çok yakın olmakla beraber genel olarak %37'si "evet", %17'si "hayır", %46'sı "kısmen" yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilkökul ve ortaokul öğretmenleri %34 oranında, lise öğretmenleri ise %45 oranında "evet" yanıtını vermiştir. Lise öğretmenleri, ilkökul ve ortaokul öğretmenlerine göre, daha fazla oranda, öğretim programlarının uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmalarına esneklik sağlayacak nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir.

“(İM10.) Uzaktan eğitim sürecine göre içerik oluşturmak benim için çok zordu.” maddesine ilkökul ve ortaokul öğretmenlerinin verdiği yanıtlar neredeyse eşit olmakla birlikte ilkökul ve ortaokul öğretmenleri ortalama olarak, %11 oranla “evet”, %40 oranla “hayır”, %49 oranla “kısmen” yanıtını vermiştir. Lise öğretmenlerinin ise %25’i “evet” %47’si “hayır”, %28’i “kısmen” yanıtını vermiştir. Grubun genelinde ise %16 “evet”, %44 “hayır”, %40 “kısmen” yanıtları verilmiştir. Lise öğretmenleri, ilkökul ve ortaokul öğretmenlerine göre daha fazla, uzaktan eğitim sürecine göre içerik oluşturmak benim için çok zordu ifadesinde bulunmuşlardır.

Tablo 8’de öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre (devlet okulu, özel okul), programların içerik ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 8

Görev Yapılan Okul Türüne Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Okul Türü	Maddeler	İM1.	İM2.	İM3.	İM4.	İM5.	İM6.	İM7.	İM8.	İM9.	İM10.
Özel Okul	Evet	26	40	46	38	18	26	42	50	36	6
	%	39	61	70	58	27	39	64	76	55	9
	Hayır	18	8	4	12	18	12	6	4	16	32
	%	27	12	6	18	27	18	9	6	24	48
	Kısmen	22	18	16	16	30	28	18	12	14	28
	%	33	27	24	24	45	42	27	18	21	42
	Toplam	66									
Devlet Okulu	Evet	166	329	320	254	114	171	241	293	169	78
	%	34	68	66	53	24	35	50	61	35	16
	Hayır	120	26	24	89	165	92	50	46	77	200
	%	25	5	5	18	34	19	10	10	16	41
	Kısmen	196	127	138	139	203	219	191	143	236	204
	%	41	26	29	29	42	45	40	30	49	42
	Toplam	482									

İçeriğe yönelik yazılan anket maddelerine özel okullardan 66, devlet okullarından 482 öğretmen olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(İM1.) Uzaktan eğitim süreci branşıma ait öğretim programının içeriği açısından uygun bir yöntemdi” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %39’u “evet”, %27’si “hayır”, %34’ü “kısmen” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %34’ü “evet”, %25’i “hayır”, %41’i “kısmen” yanıtını vermiştir. Devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre, özel okulda görev yapan öğretmenler daha fazla, uzaktan eğitim sürecinin branşlarına ait öğretim programının içeriği açısından daha fazla uygun bir yöntem olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

“(İM2.) Uzaktan eğitim sürecine uygun içerik oluşturabilmem için öğretim programlarından yararlandım.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %61’i “evet”, %12’si “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %68’i “evet”, %5’i “hayır” yanıtını vermiştir. Devlet ve özel okul öğretmenleri genel olarak uzaktan eğitim sürecine uygun içerik oluşturabilmek için öğretim programlarından yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu oran özel okulda görev yapan öğretmenlerde, devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre biraz daha yüksektir.

“(İM3.) Uzaktan eğitim sürecini yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütebildim.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %70’i “evet”, %6’sı “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %66’sı “evet”, %5’i “hayır” yanıtını vermiştir. Devlet ve özel okul öğretmenleri genel olarak uzaktan eğitim sürecini yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütebildiklerini ifade etmişlerdir, bu oran özel okulda görev yapan öğretmenlerde, devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre biraz daha yüksektir.

“(İM4.) Uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yapmam gerekti.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %58’i “evet”, %18’i “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %53’ü “evet”, %18’i “hayır” yanıtını vermiştir. Devlet ve özel okul öğretmenleri genel olarak uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yapmaları gerektiğini ifade etmişlerdir, bu oran özel okulda görev yapan öğretmenlerde, devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre biraz daha yüksektir.

“(İM5.) Öğretim programında yer alan konular ve/veya ünitelerin tamamı uzaktan eğitim sürecine uygundu.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %27’si “evet”, %27’si “hayır”, %46’sı “kısmen” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %24’ü “evet”, %34’ü “hayır”, %42’si “kısmen” yanıtını vermiştir. Devlet

ve özel okul öğretmenleri genel olarak (yarıya yakını) öğretim programında yer alan konular ve/veya ünitelerin tamamının uzaktan eğitim sürecine kısmen uygun olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

“(İM6.) Programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine göre yeniden düzenledim.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %39’u “evet”, %18’i “hayır”, %43’ü “kısmen” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %35’i “evet”, %19’u “hayır”, %46’sı “kısmen” yanıtını vermiştir. Devlet ve özel okul öğretmenleri genel olarak programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine göre yeniden düzenlediklerini ifade etmişlerdir.

“(İM7.) Programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecinde sınıftaki öğrencilere göre düzenledim.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %64’ü “evet”, %9’u “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %50’si “evet”, %10’u “hayır” yanıtını vermiştir. Devlet ve özel okul öğretmenleri genel olarak (yarısı ve yarıdan fazlası) programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecinde sınıflarındaki öğrencilere göre düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre, en fazla özel okulda görev yapan öğretmenler programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecinde sınıflarındaki öğrencilere göre düzenlediklerini belirtmiştir.

“(İM8.) Uzaktan eğitim sürecinde dersim/derslerimle ilgili içerik oluşturmak için dijital uygulamaları (web araçlarını) etkin bir şekilde kullandım.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %76’sı “evet”, %6’sı “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %61’i “evet”, %10’u “hayır” yanıtını vermiştir. Devlet ve özel okul öğretmenlerinin çoğu uzaktan eğitim sürecinde dersi/dersleri ile ilgili içerik oluşturmak için dijital uygulamaları (web araçlarını) etkin bir şekilde kullandıklarını ifade etmişlerdir. Devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre, en fazla özel okulda görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde dersi/dersleri ile ilgili içerik oluşturmak için dijital uygulamaları (web araçlarını) etkin bir şekilde kullandıklarını belirtmiştir.

“(İM9.) Öğretim programları uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmama esneklik sağlayacak nitelikteydi.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %55’i “evet”, %24’ü “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %35’i “evet”, %16’sı “hayır”, %49’u “kısmen” yanıtını vermiştir. Özel okulda görev yapan öğretmenlerin yarıdan fazlası öğretim programlarının uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmalarına esneklik sağlayacak nitelikte olduğunu ifade ederlerken,

devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin yarısı öğretim programlarının uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmalarına kısmen esneklik sağlayacak nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir.

“(İM10.) Uzaktan eğitim sürecine göre içerik oluşturmak benim için çok zordu.” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %9’u “evet”, %48’i “hayır” yanıtını verirken devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin %16’sı “evet”, %41’i “hayır” yanıtını vermiştir. Devlet ve özel okul öğretmenlerinin çoğu uzaktan eğitim sürecine göre içerik oluşturma için kendileri için çok zor olmadığını ifade etmişlerdir. Devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre, en fazla özel okulda görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecine göre içerik oluşturma için çok zor olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 9’da öğretmenlerin branşlarına göre (sayısal, sözel, spor-sanat, sınıf öğretmenliği, yabancı dil), programların içerik ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 9

Branşa (Alana) Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Branş	Maddeler										
		İM1.	İM2.	İM3.	İM4.	İM5.	İM6.	İM7.	İM8.	İM9.	İM10.
Sayısal	Evet	56	128	137	98	46	65	92	107	64	38
	%	29	67	72	52	24	34	48	56	34	20
	Hayır	43	14	6	42	67	39	32	28	47	78
	%	23	7	3	22	35	21	17	15	25	41
	Kısmen	91	48	47	50	77	86	66	55	79	74
	%	48	25	25	26	41	45	35	29	42	39
	Toplam	190									
Sözel	Evet	74	83	85	70	36	60	75	81	57	18
	%	64	72	74	61	31	52	65	70	50	16
	Hayır	15	6	10	23	49	17	12	12	12	55
	%	13	5	9	20	43	15	10	10	10	48
	Kısmen	26	26	20	22	30	38	28	22	46	42
	%	23	23	17	19	26	33	24	19	40	37
	Toplam	115									

(Devam ediyor)

Tablo 9 (Devam)

Branşa (Alana) Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Branş	Maddeler	İM1.	İM2.	İM3.	İM4.	İM5.	İM6.	İM7.	İM8.	İM9.	İM10.
Spor-Sanat	Evet	6	30	10	28	4	20	30	34	18	0
	%	13	65	22	61	9	43	65	74	39	0
	Hayır	36	0	2	0	20	0	0	0	6	20
	%	78	0	4	0	43	0	0	0	13	43
	Kısmen	4	16	34	18	22	26	16	12	22	26
	%	9	35	74	39	48	57	35	26	48	57
	Toplam	46									
	Evet	40	104	108	78	34	38	72	92	50	20
	%	26	68	71	51	22	25	47	61	33	13
	Hayır	30	6	6	30	42	32	4	6	24	56
Sınıf Öğretmenliği	%	20	4	4	20	28	21	3	4	16	37
	Kısmen	82	42	38	44	76	82	76	54	78	76
	%	54	28	25	29	50	54	50	36	51	50
	Toplam	152									
	Evet	16	24	26	18	12	14	14	29	16	8
	%	36	53	58	40	27	31	31	64	36	18
Yabancı Dil	Hayır	14	8	4	6	5	16	8	4	4	23
	%	31	18	9	13	11	36	18	9	9	51
	Kısmen	15	13	15	21	28	15	23	12	25	14
	%	33	29	33	47	62	33	51	27	56	31
	Toplam	45									

İçeriğe yönelik yazılan anket maddelerine sayısal branşlardan 190, sözel branşlardan 115, spor-sanat branşlarından 46, sınıf öğretmenliğinden 152 ve yabancı dil branşından 45 öğretmen olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(İM1.) Uzaktan eğitim süreci branşıma ait öğretim programının içeriği açısından uygun bir yöntemdi.” maddesine yalnızca sözel branşta yer alan öğretmenlerin %64’ü “evet” yanıtını verirken, sayısal branşta yer alan öğretmenlerin %29’u, sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenlerin %26’sı, spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin %13’ü, yabancı dil branşında yer alan öğretmenlerin %36’ “evet” yanıtını

vermiştir. En fazla sözel branşlarda yer alan öğretmenler diğer branşlardaki öğretmenlere göre, bu süreçte öğretim programının içeriğinin uygun olduğunu ifade ederlerken, en az spor-sanat branşında yer alan öğretmenler bu süreçte öğretim programının içeriğinin uygun olduğunu ifade etmişlerdir.

“(İM2.) Uzaktan eğitim sürecine uygun içerik oluşturabilmem için öğretim programlarından yararlandım.” maddesine sayısal branşta yer alan öğretmenlerin %67’si, sözel branşta yer alan öğretmenlerin %72’si, sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenlerin %68’i, spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin %65’i, yabancı dil branşında yer alan öğretmenlerin %53’ü “evet” yanıtını vermiştir. Maddenin tüm öğretmenler tarafından “evet” olarak yanıtlanma oranı %65’tir. Genel olarak öğretmenler içerik oluşturmak için öğretim programlarından yararlandıklarını ifade etmişlerdir. En fazla sözel branşta yer alan öğretmenler, en az ise yabancı dil branşında yer alan öğretmenler içerik oluşturmak için öğretim programlarından yararlandıklarını belirtmişlerdir.

“(İM3.) Uzaktan eğitim sürecini yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütebildim.” maddesine yalnızca spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin yalnızca %21’i “evet” yanıtını verirken, sayısal branşta yer alan öğretmenlerin %72’si, sözel branşta yer alan öğretmenlerin %74’ü, sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenlerin %71’i, yabancı dil branşında yer alan öğretmenlerin %58’i “evet” olarak yanıtlanmıştır. Spor-sanat branşında yer alan öğretmenler süreci yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütemediklerini ifade etmişlerdir.

“(İM4.) Uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yapmam gerekti.” maddesine yalnızca yabancı dil branşında yer alan öğretmenlerin %40’ı “evet” yanıtını verirken, sayısal branşta yer alan öğretmenlerin %52’si, sözel branşta yer alan öğretmenlerin %61’i, sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenlerin %51’i, spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin %61’i “evet” olarak yanıtlanmıştır. Yabancı dil branşında yer alan öğretmenler diğer branşlara göre en az uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yaptıklarını ifade etmişlerdir. En çok uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yaptıklarını ifade eden branşlar ise sözel ve spor-sanat branşları olmuştur.

“(İM5.) Öğretim programında yer alan konular ve/veya ünitelerin tamamı uzaktan eğitim sürecine uygundu.” maddesine yalnızca spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin %9’u “evet” yanıtını verirken, sayısal branşta yer alan öğretmenlerin

%24'ü, sözel branşta yer alan öğretmenlerin %31'i, sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenlerin %22'si, yabancı dil branşında yer alan öğretmenlerin %27'si “evet” olarak yanıtlanmıştır. Spor-sanat branşı en fazla olmakla beraber genel olarak tüm branşlarda yer alan öğretmenler konular ve/veya ünitelerin tamamının uzaktan eğitim sürecine uygun olmadığını ifade etmektedirler.

“(İM6.) Programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine göre yeniden düzenledim.” maddesine yalnızca sözel branşta yer alan öğretmenler %52 oranında “evet” yanıtını verirken, sayısal branşta yer alan öğretmenlerin %34'ü, spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin %43'ü, sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenlerin %25'i, yabancı dil branşında yer alan öğretmenlerin %31'i “evet” olarak yanıtlanmıştır. Ayrıca grubun geneli %47 oranında “kısmen” yanıtını vermiştir. Programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine göre yeniden düzenlediğini en fazla ifade eden branşlar sözel ve spor-sanat branşları iken, en az ifade eden branşlar sayısal, sınıf öğretmenliği ve yabancı dil branşları olmuştur.

“(İM7.) Programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecinde sınıfımdaki öğrencilere göre düzenledim.” maddesine yabancı dil branşındaki öğretmenler %31, sayısal ve sınıf öğretmenliği branşlarındaki öğretmenler %47, sözel ve spor-sanat branşlarındaki öğretmenler ise %65 oranında “evet” olarak yanıtlamıştır. Sözel ve spor-sanat branşlarındaki öğretmenler diğer branşlara göre daha yüksek oranda konuları öğrencilerine göre düzenlediğini ifade etmişlerdir.

“(İM8.) Uzaktan eğitim sürecinde dersim/derslerimle ilgili içerik oluşturmak için dijital uygulamaları (web araçlarını) etkin bir şekilde kullandım.” maddesine verilen yanıtlar alanlara göre büyük oranda farklılaşmamaktadır. Bu maddeye sözel branşta yer alan öğretmenlerin %70'i, sayısal branşta yer alan öğretmenlerin %56'sı, spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin %74'ü, sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenlerin %61'i, yabancı dil branşında yer alan öğretmenlerin %64'ü “evet” olarak yanıtlanmıştır. Tüm öğretmenler tarafından maddenin “evet” olarak yanıtlanma oranı %65'tir. En fazla sözel ve spor-sanat branşlarında yer alan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde dersi/dersleri ile ilgili içerik oluşturmak için dijital uygulamaları (web araçlarını) etkin bir şekilde kullandığını ifade etmiştir.

“(İM9.) Öğretim programları uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmama esneklik sağlayacak nitelikteydi.” maddesine yalnızca sözel branşta yer alan öğretmenlerin %50'si “evet” yanıtını verirken, sayısal branşta yer alan öğretmenlerin %34'ü, spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin %39'u, sınıf öğretmenliği branşında yer alan

öğretmenlerin %33'ü, yabancı dil branşında yer alan öğretmenlerin %36'sı “evet” olarak yanıtlanmıştır. En fazla sözel branşta yer alan öğretmenler öğretim programları uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmalarına esneklik sağlayacak nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir.

“(İM10.) Uzaktan eğitim sürecine göre içerik oluşturmak benim için çok zordu.” maddesine sözel branşta yer alan öğretmenlerin %16'sı, sayısal branşta yer alan öğretmenlerin %20'si, sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenlerin %13'ü, yabancı dil branşında yer alan öğretmenlerin %18'i “evet” olarak yanıtlanmıştır. Bu maddenin tüm öğretmenler tarafından “evet” olarak yanıtlanma oranı %15'tir. Spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin hiç biri uzaktan eğitim sürecine göre içerik oluşturma zor olduğunu ifade etmemiştir. Genel olarak öğretmenlerin tümü uzaktan eğitim sürecine göre içerik oluşturmakta zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 10'da öğretmenlerin görev yaptıkları bölgenin sosyoekonomik durumuna göre (alt sosyoekonomik düzey, orta sosyoekonomik düzey, üst sosyoekonomik düzey), programların içerik öğesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 10

Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Düzey	Maddeler										
		İM1.	İM2.	İM3.	İM4.	İM5.	İM6.	İM7.	İM8.	İM9.	İM10.
Alt Sosyoekonomik Düzey	Evet	44	80	76	84	30	54	72	70	48	24
	%	33	61	58	64	23	41	55	53	36	18
	Hayır	38	6	6	14	56	26	14	16	22	48
	%	29	5	5	11	42	20	11	12	17	36
	Kısmen	50	46	50	34	46	52	46	46	62	60
	%	38	35	38	26	35	39	35	35	47	45
	Toplam	132									

(Devam ediyor)

Tablo 10 (Devam)

Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre İçeriğe Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Düzy	Maddeler	İM1.	İM2.	İM3.	İM4.	İM5.	İM6.	İM7.	İM8.	İM9.	İM10.
Orta Sosyoekonomik Düzey	Evet	94	226	213	151	72	106	145	189	100	46
	%	31	74	69	49	23	35	47	62	33	15
	Hayır	72	16	14	70	94	56	32	30	44	128
	%	23	5	5	23	31	18	10	10	14	42
	Kısmen	141	65	80	86	141	145	130	88	163	133
	%	46	21	26	28	46	47	42	29	53	43
	Toplam	307									
	Evet	54	63	77	57	30	37	66	84	57	14
	%	50	58	71	52	28	34	61	77	52	13
	Hayır	28	12	8	17	33	22	10	4	27	56
Üst Sosyoekonomik Düzey	%	26	11	7	16	30	20	9	4	25	51
	Kısmen	27	34	24	35	46	50	33	21	25	39
	%	25	31	22	32	42	46	30	19	23	36
	Toplam	109									

İçeriğe yönelik yazılan anket maddelerine, alt sosyoekonomik düzey bölgelerdeki okullarda görev yapan 132, orta sosyoekonomik düzey bölgelerdeki okullarda görev yapan 307 ve üst sosyoekonomik düzey bölgelerdeki okullarda görev yapan 109 olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(İM1.) Uzaktan eğitim süreci branşıma ait öğretim programının içeriği açısından uygun bir yöntemdi.” maddesine alt sosyoekonomik ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %30, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %50 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğu, uzaktan eğitim sürecinin branşlarına ait öğretim programının içeriği açısından uygun bir yöntem olmadığını ifade etmişlerdir. . Üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin yarısı ise uzaktan eğitim sürecinin branşlarına ait öğretim programının içeriği açısından uygun bir yöntem olduğunu ifade etmiştir.

“(İM2.) *Uzaktan eğitim sürecine uygun içerik oluşturabilmem için öğretim programlarından yararlandım.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeyde %60, orta sosyoekonomik düzeyde %73, üst sosyoekonomik düzeyde %58 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Genel olarak öğretmenler uzaktan eğitim sürecine uygun içerik oluşturabilmek için öğretim programlarından yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler, alt ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlere göre en fazla uzaktan eğitim sürecine uygun içerik oluşturabilmek için öğretim programlarından yararlandıklarını en fazla ifade etmişlerdir.

“(İM3.) *Uzaktan eğitim sürecini yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütebildim.*” maddesine orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %70, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %58 oranında “evet” yanıtı vermiştir. En az alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler olmakla birlikte genel olarak öğretmenler uzaktan eğitim sürecini yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütebildiklerini ifade etmişlerdir.

“(İM4.) *Uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yapmam gerekti.*” maddesine orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %50, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %63 oranında “evet” yanıtı vermiştir. Alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler, orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden daha yüksek oranda uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yaptıklarını ifade etmişlerdir. Orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin ise yarısı uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yaptıklarını ifade etmişlerdir.

“(İM5.) *Öğretim programında yer alan konular ve/veya ünitelerin tamamı uzaktan eğitim sürecine uygundu.*” maddesine alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %23, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler ise %28 oranında “evet” yanıtı vermiştir. Verilen yanıtlar sosyoekonomik düzeye göre büyük oranda farklılaşmayıp grubun geneli ortalama %25 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Genel olarak

öğretmenler öğretim programında yer alan konular ve/veya ünitelerin tamamının uzaktan eğitim sürecine uygun olmadığını ifade etmişlerdir.

“(İM6.) Programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine göre yeniden düzenledim.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %41, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %35, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler ise %34 oranında “evet” yanıtı vermiştir. En çok alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecine göre konuları yeniden düzenlediğini ifade etmişlerdir. Verilen yanıtlar sosyoekonomik düzeye göre büyük oranda farklılaşmayıp grubun geneli ortalama %38 oranında “evet”, %45 oranında “kısmen” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin çoğu programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine göre yeniden düzenlediğini ifade etmişlerdir.

“(İM7.) Programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecinde sınıftaki öğrencilere göre düzenledim.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %55, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %47, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %60 oranında “evet” yanıtı vermiştir. En çok üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecinde sınıftaki öğrencilere göre düzenlediğini ifade etmişlerdir. Tüm öğretmenlerin %38’i “kısmen” yanıtını vermiştir. Genel olarak öğretmenlerin çoğu programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecinde sınıftaki öğrencilere göre düzenlediğini ifade etmişlerdir.

“(İM8.) Uzaktan eğitim sürecinde dersim/derslerimle ilgili içerik oluşturmak için dijital uygulamaları (web araçlarını) etkin bir şekilde kullandım.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %53, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %62, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %77 oranında “evet” yanıtı vermiştir. En az alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler, en çok ise üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler dijital uygulamaları kullandığını ifade etmişlerdir. Genel olarak öğretmenlerin çoğu dijital uygulamaları kullandığını ifade etmişlerdir ve sosyoekonomik düzey arttıkça dijital uygulamaları

kullanma oranı da artmıştır. Bu durum maddi imkânlar sebebiyle dijital uygulamalara erişimin kolaylaştığını düşündürmektedir.

“(İM9.) Öğretim programları uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmama esneklik sağlayacak nitelikteydi.” maddesine alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %35 oranla “evet”, %51 oranla “kısmen”, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %50 oranla “evet”, %19 oranla “kısmen” yanıtı vermiştir. En çok üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler öğretim programlarının uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmalarına esneklik sağlayacak nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir. Alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin yarısı öğretim programlarının uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmalarına kısmen esneklik sağlayacak nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir.

“(İM10.) Uzaktan eğitim sürecine göre içerik oluşturmak benim için çok zordu.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %36, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %42, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler %51 oranında “hayır” yanıtı verilmiştir. Okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi arttıkça öğretmenlerin içerik oluşturma konusunda zorlanma oranı azalmıştır.

Yukarıda içerik ögesi ile ilgili olarak verilen bulgulara göre, öğretmenler genel olarak uzaktan eğitim sürecini öğretim programlarının içeriği açısından uygun bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum lise kademesi ve sözel branşlar için geçerli değildir; bu gruplar içeriğin uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Aslan (2022) tarafından ortaokul öğrencileri ile yapılan araştırmada ise, uzaktan eğitimde sağlanan ders içeriklerinin zengin olup olmadığına dair yapılan değerlendirmelerde, öğrencilerin genellikle uzaktan eğitimdeki ders içeriklerinin zengin olmadığına dair görüş bildirdikleri görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitimle verilen ders içeriğinin yüz yüze verilen ders içeriğinden daha zengin olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada öğretmenler genel olarak içerik oluşturmak için öğretim programlarından yararlandıklarını ve uzaktan eğitim sürecini yıllık plana, öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütbildiklerini ifade etmişlerdir. Yalnızca spor-sanat branşındaki öğretmenler yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun

olarak süreci yürütemediklerini ifade etmişlerdir. Koylu (2022)'nin çalışmasında da ulaşılan sonuca göre; uzaktan eğitim derslerini planlamanın yüz yüze dersleri planlamaya göre daha zor olduğu öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından kabul edilirken bu görüşe en çok katılan branşlardan ikisi Beden Eğitimi ve Spor ile Görsel Sanatlar branşları olmuştur.

Bu araştırmada öğretmenler genel olarak yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu ifadelerin tümüne okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi arttıkça katılım oranı da artmıştır. Öğretmenler genel olarak öğretim programında yer alan konular ve/veya ünitelerin tamamını uzaktan eğitim sürecine uygun bulmadıklarını ifade etmişlerdir, bunun yanı sıra spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin uygun olmadığını ifade etme oranı diğer branşlara göre daha yüksek olmuştur.

Öğretmenlerin geneli programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine ve sınıflarındaki öğrencilere göre yeniden düzenlediklerini ve bu süreçte dijital uygulamaları kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin geneli içerik oluşturma konusunda zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir. Sözel ve spor-sanat branşlarında yer alan öğretmenler diğer branşlara göre daha yüksek oranda içerik oluşturmak için dijital uygulamalara ulaştıklarını ve kullandıklarını ifade etmişlerdir. Sürece uygun içerik oluşturma konusunda; okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi azaldıkça öğretmenlerin zorlandıklarını ifade eden görüşleri artmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde içerik oluşturma konusunda ulaşılan sonuçlara benzer şekilde Kırmızıgül (2020)'ün yaptığı çalışmaya göre bu süreçte öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgi ve becerilerinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Çalışmada öğretmenlerin, sürecin getirdiği koşulları dikkate alarak dijitalleşen eğitime ayak uydurmak için çaba gösterdikleri belirtilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde içerik ögesi ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda; Yılmaz ve Keser (2015), uzaktan eğitimde etkili ders içerik ve materyallerinin tasarlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Yadigar (2010) ise, çalışmasında uzaktan eğitimde içeriklerin yetersizliğinden bahsetmiştir.

Öğretim Programlarının Öğretme-Öğrenme Yaşantıları Ögesine Göre Bulgular ve Yorumlar

Uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenlerin programların öğretme-öğrenme yaşantıları ögesine ait anket maddelerine

verdikleri yanıtlara ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu bulgular öğretmenlerin görev yaptıkları kademeye, okul türüne, branşına ve okulların bulunduğu sosyoekonomik düzeye göre incelenmiştir. Kazanımlara yönelik maddeler tablolarda “ÖÖM1, ÖÖM2,...” şeklinde kodlanarak ankette yer aldıkları sıraya göre yazılmıştır.

Tablo 11’de öğretmenlerin görev yaptıkları kademeye göre (ilkokul, ortaokul, lise), programların öğretme-öğrenme yaşantıları ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 11

Görev Yapılan Kademeye Göre Öğretme-Öğrenme Yaşantılarına Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Kademe	Maddeler	ÖÖM1.	ÖÖM2.	ÖÖM3.	ÖÖM4.	ÖÖM5.	ÖÖM6.	ÖÖM7.	ÖÖM8.	ÖÖM9.	ÖÖM10.	ÖÖM11.	ÖÖM12.	ÖÖM13.	ÖÖM14.	ÖÖM15.
İlkokul	Evet	148	22	82	42	20	128	16	74	34	74	102	54	62	128	54
	%	96	14	53	27	13	83	10	48	22	48	66	35	40	83	35
	Hayır	2	120	32	82	122	14	96	8	70	26	8	26	24	0	32
	%	1	78	21	53	79	9	62	5	45	17	5	17	16	0	21
	Kısmen	4	12	40	30	12	12	42	72	50	54	44	74	68	26	68
	%	3	8	26	19	8	8	27	47	32	35	29	48	44	17	44
	Toplam	154														
	Evet	202	26	77	115	61	138	61	135	92	116	143	72	63	151	49
	%	94	12	36	53	28	64	28	63	43	54	66	33	29	70	23
	Hayır	4	166	82	51	101	29	97	14	43	37	14	67	61	18	92
	%	2	77	38	24	47	13	45	6	20	17	6	31	28	8	43
	Kısmen	10	24	57	50	54	49	58	67	81	63	59	77	92	47	75
	%	5	11	26	23	25	23	27	31	38	29	27	36	43	22	35
	Toplam	216														
	Evet	166	20	52	116	77	124	51	119	105	85	106	55	27	123	25
	%	93	11	29	65	43	70	29	67	59	48	60	31	15	69	14
Ortaokul	Hayır	0	148	83	34	54	38	105	34	36	30	22	59	67	16	103
	%	0	83	47	19	30	21	59	19	20	17	12	33	38	9	58
	Kısmen	12	10	43	28	47	16	22	25	37	63	50	64	84	39	50
	%	7	6	24	16	26	9	12	14	21	35	28	36	47	22	28
	Toplam	178														
	Evet	166	20	52	116	77	124	51	119	105	85	106	55	27	123	25
	%	93	11	29	65	43	70	29	67	59	48	60	31	15	69	14
Lise	Hayır	0	148	83	34	54	38	105	34	36	30	22	59	67	16	103
	%	0	83	47	19	30	21	59	19	20	17	12	33	38	9	58
	Kısmen	12	10	43	28	47	16	22	25	37	63	50	64	84	39	50
	%	7	6	24	16	26	9	12	14	21	35	28	36	47	22	28
	Toplam	178														
	Evet	166	20	52	116	77	124	51	119	105	85	106	55	27	123	25
	%	93	11	29	65	43	70	29	67	59	48	60	31	15	69	14

Öğretme-öğrenme yaşantılarına yönelik yazılan anket maddelerine ilkokuldan 154, ortaokuldan 216 ve liseden 178 olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(ÖÖM1.) *Uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işledim.*” maddesine ilkokulda görev yapan öğretmenlerden %96, ortaokulda görev yapan öğretmenlerden %94, lisede görev yapan öğretmenlerden ise % 93 oranında “evet” yanıtı alınmıştır. Verilen yanıtlar kademelere göre değişmemekle birlikte grubun %95’i uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işlediğini ifade etmiştir.

“(ÖÖM2.) *Uzaktan eğitim sürecinin belirli bir kısmında ders işledim.*” maddesine ise bir önceki maddeye verilen yanıtlar paralelinde, ilkokulda görev yapan öğretmenlerden %14, ortaokulda görev yapan öğretmenlerden %12, lisede görev yapan öğretmenlerden ise % 11 oranında “evet” yanıtı alınmıştır. Verilen yanıtlar kademelere göre değişmemekle birlikte grubun %82’si “hayır” yanıtını vermiştir.

“(ÖÖM3.) *Uzaktan eğitim sürecine öğrencilerin tamamına yakını katıldı.*” maddesine verilen yanıtlara göre öğrencilerin derse katılım durumlarının ilkokuldan liseye doğru azaldığı belirtilmiştir. İlkokul öğretmenlerinin %53’ü, ortaokul öğretmenlerinin %36’sı, lise öğretmenlerinin %29’u “evet” yanıtını verirken, İlkokul öğretmenlerinin %21’i, ortaokul öğretmenlerinin %38’i, lise öğretmenlerinin %47’si “hayır” yanıtını vermiştir. Diğer kademelere göre en çok ilkokul kademesinde görev yapan öğretmenler, uzaktan eğitim sürecine öğrencilerin tamamına yakınının katıldığını ifade etmiştir. İlkokul kademesinden lise kademesine doğru, öğretmenlerin, uzaktan eğitim sürecine öğrencilerin tamamına yakınının katıldığını ifade etme oranı azalmıştır.

“(ÖÖM4.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılım sayısı giderek azaldı.*” ve “(ÖÖM5.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu derse katılmadı.*” maddelerine verilen yanıtlar bir önceki maddeye verilen yanıtları doğrular nitelikte olup, öğretmenler derse katılım sayısının ilkokul için azalmadığını, ortaokulda azalmaya başladığını ve lise için yüksek oranda azaldığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çoğunun derse katılmama durumu için ilkokulda görev yapan öğretmenlerden %79, ortaokulda görev yapan öğretmenlerden %47, lisede görev yapan öğretmenlerden ise % 30 oranında “hayır” yanıtı alınmıştır.

“(ÖÖM6.) *Uzaktan eğitim sürecinde branşıma ait ders saatleri yeterliydi.*” maddesine ilkokulda görev yapan öğretmenlerden %83, ortaokulda görev yapan öğretmenlerden %64, lisede görev yapan öğretmenlerden ise % 70 oranında “evet” yanıtı alınmıştır. En çok ilkokulda görev yapan öğretmenler, en az ise ortaokulda görev yapan öğretmenler

branşlarına ait ders saatlerinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Tüm öğretmenlerin %74'ü “evet” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu branşlarına ait ders saatlerinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM7.) *Uzaktan eğitim sürecinde bir ders saati süresinin azaltılması öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkiledi.*” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %10'u, ortaokul ve lise öğretmenlerinin %28'i evet yanıtını vermiştir. İlkokul öğretmenlerinde daha yüksek oranda olmakla birlikte öğretmenlerin geneli bir ders saati süresinin azaltılmasının öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkilemediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM8.) *Uzaktan eğitim sürecinde, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerinde sorunlar yaşandı.*” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %48'i “evet”, %48'i “kısmen” yanıtını verirken, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenler benzer oranlarla ortalama %65'i “evet” yanıtını vermiştir. En çok ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenler olmak üzere öğretmenlerin çoğu tüm kademelerde öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenme sürecinin olumsuz etkilendiği ifade edilmiştir.

“(ÖÖM9.) *Uzaktan eğitim, öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif katılımını sağlamada zorlandım.*” maddesine verilen yanıtlara göre ilkökul öğretmenlerinin %22'si, ortaokul öğretmenlerinin %43'ü, lise öğretmenlerinin %59'u “evet” yanıtını vermiştir. Kademe ilerledikçe öğretmenlerin, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamada zorlandıklarını ifade etme oranları da artmıştır. En az ilkökul öğretmenleri, en çok ise lise öğretmenleri öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamada zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM10.) *İnternete erişim ve teknolojik imkânlardaki yetersizlikler dersin işlenişini olumsuz etkiledi.*” maddesine ilkökul öğretmenlerinin %48'i, ortaokul öğretmenlerinin %54'ü, lise öğretmenlerinin %48'i “evet” yanıtını vermiştir. Tüm öğretmenlerin %50'si “evet”, %33'ü “kısmen” yanıtını vermiştir. En çok ortaokul öğretmenleri olmak üzere, öğretmenlerin çoğu genel olarak internete erişim ve teknolojik imkânlardaki yetersizliklerin dersin işlenişini olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM11.) *Uzaktan eğitim öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladı.*” maddesine ilkökul ve ortaokul öğretmenlerinin %66'sı, lise öğretmenlerinin %60'ı “evet” yanıtını vermiştir. En az lise öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinin öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladığını ifade etmişlerdir. Tüm öğretmenlerin %64'ü “evet”, %29'u “kısmen” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin çoğu

uzaktan eğitim sürecinin öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladığını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM12.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapabildi.*” maddesi kademelere göre büyük oranda farklılaşmamaktadır. Bu maddeye, ilkokul öğretmenlerinin %35’i, ortaokul öğretmenlerinin %33’ü, lise öğretmenlerinin %31’i “evet” yanıtını vermiştir. Grubun %34’ü “evet”, %29’u “hayır”, %37’si “kısmen” yanıtını vermiştir. Tüm öğretmenler tarafından verilen “evet”, “hayır” ve “kısmen” yanıtlarının oranları birbirine yakındır. Öğretmenlerin yaklaşık üçte biri, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğunun rahatlıkla ders ile ilgili araştırmaları yapabildiğini ifade etmiştir.

“(ÖÖM13.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirebildi.*” maddesine ilkokul öğretmenlerinin %40’ı, ortaokul öğretmenlerinin %29’u, lise öğretmenlerinin %15’i “evet” yanıtını vermiştir. En çok ilkokul kademesindeki öğretmenler, en az ise lise kademesindeki öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğunun verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirebildiğini ifade etmiştir. İlkokuldan lise kademesine doğru öğretmenlerin, öğrencilerin verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirdiğini ifade etme oranı düşmüştür.

“(ÖÖM14.) *Uzaktan eğitim sürecinde ders kitapları dışında ek materyallere ihtiyaç duydum.*” maddesine ilkokul öğretmenleri %83, ortaokul ve lise öğretmenleri %70 oranında “evet” yanıtını vermiştir. En çok ilkokul öğretmenleri ek materyale ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Tüm öğretmenlerin %76’sı bu maddeye “evet” yanıtını vermiştir. Öğretmenler ek materyale ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM15.) *Uzaktan eğitimde öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilere uygulamalı çalışmalar (deneyler, laboratuvar çalışmaları, gösterip yaptırma çalışmaları) yaptırabildim.*” maddesine ilkokul öğretmenleri %35, ortaokul öğretmenleri %23, lise öğretmenleri %14 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Genel olarak grubun %43’ü “hayır” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin çoğu süreçte uygulamalı çalışmalar yaptıramadığını ifade etmişlerdir. En fazla ilkokul öğretmenleri, en az ise lise öğretmenleri uzaktan eğitimde öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilere uygulamalı çalışmalar (deneyler, laboratuvar çalışmaları, gösterip yaptırma çalışmaları) yaptırabildiğini ifade etmiştir.

Tablo 12’de öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre (devlet okulu, özel okul), programların öğretme-öğrenme yaşantıları ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 12

Görev Yapılan Okul Türüne Göre Öğretme-Öğrenme Yaşantılarına Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Okul Türü	Maddeler	ÖÖM1.	ÖÖM2.	ÖÖM3.	ÖÖM4.	ÖÖM5.	ÖÖM6.	ÖÖM7.	ÖÖM8.	ÖÖM9.	ÖÖM10.	ÖÖM11.	ÖÖM12.	ÖÖM13.	ÖÖM14.	ÖÖM15.
Özel Okul	Evet	62	6	46	20	10	46	18	40	18	18	42	36	28	44	18
	%	94	9	70	30	15	70	27	61	27	27	64	55	42	67	27
	Hayır	0	54	10	36	46	8	34	6	28	22	6	12	14	2	28
	%	0	82	15	55	70	12	52	9	42	33	9	18	21	3	42
	Kısmen	4	6	10	10	10	12	14	20	20	26	18	18	24	20	20
	%	6	9	15	15	15	18	21	30	30	39	27	27	36	30	30
	Toplam	66														
	Evet	454	62	165	253	148	344	110	288	213	257	309	145	124	358	110
	%	94	13	34	52	31	71	23	60	44	53	64	30	26	74	23
	Hayır	6	380	187	131	231	73	264	50	121	71	38	140	138	32	199
Devlet Okulu	%	1	79	39	27	48	15	55	10	25	15	8	29	29	7	41
	Kısmen	22	40	130	98	103	65	108	144	148	154	135	197	220	92	173
	%	5	8	27	20	21	13	22	30	31	32	28	41	46	19	36
	Toplam	482														

Öğretme-öğrenme yaşantılarına yönelik yazılan anket maddelerine özel okullardan 66, devlet okullarından 482 öğretmen olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(ÖÖM1) Uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işledim.”, maddesine özel okul öğretmenlerinin %94’ü “evet” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenlerinin %94’ü “evet”, %1’i “hayır” yanıtını vermiştir. Her iki okul türünde görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işlediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM2) Uzaktan eğitim sürecinin belirli bir kısmında ders işledim.” maddesine özel okul öğretmenlerinin %9’u “evet”, %82’si “hayır” yanıtını verirken, devlet okulu öğretmenlerinin %13’ü “evet”, %79’u “hayır” yanıtını vermiştir. Devlet okulu öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin belirli bir kısmında ders işlediğini ifade etme oranı özel okul öğretmenlerinden daha fazladır. Bir önceki maddede hem devlet okulu öğretmenleri hem de özel okul öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işlediğini ifade ettikleri için bu maddenin “hayır” olarak yanıtlanma oranı %79’dur.

“(ÖÖM3.) *Uzaktan eğitim sürecine öğrencilerin tamamına yakını katıldı.*” maddesine verilen yanıtlar okul türüne göre önemli bir farklılık göstermiştir. Özel okulda görev yapan öğretmenlerin %70’i “evet” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenlerinin %34’ü “evet” yanıtını vermiştir. Derse katılan öğrenci sayısının özel okullarda daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

“(ÖÖM4.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılım sayısı giderek azaldı.*” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %30’u “evet” yanıtını verirken, devlet okulu öğretmenlerinin %52’si “evet” yanıtını vermiştir.

“(ÖÖM5.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu derse katılmadı.*” maddesine özel okulda görev yapan öğretmenlerin %15’i “evet” yanıtını verirken, devlet okulu öğretmenlerinin %31’i “evet” yanıtını vermiştir. Her iki madde de benzer yönde farklılık göstermektedir. Devlet okulu öğretmenleri, özel okul öğretmenlerine göre daha yüksek oranda uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılım sayısı giderek azaldığını ve uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğunun derse katılmadığını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM6) *Uzaktan eğitim sürecinde branşıma ait ders saatleri yeterliydi.*”, maddesine özel okul öğretmenlerinin %70’i “evet”, %12’si “hayır” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenlerinin %71’i “evet”, %15’i “hayır” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlar okul türüne göre farklılaşmamakla beraber öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde branşlarına ait ders saatlerinin yeterli olduğunu ifade etmiştir.

“(ÖÖM7) *Uzaktan eğitim sürecinde bir ders saati süresinin azaltılması öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkiledi.*”, maddesine özel okul öğretmenlerinin %27’si “evet”, %52’si “hayır” yanıtını verirken, devlet okulu öğretmenlerinin %23’ü “evet”, %55’i “hayır” yanıtını vermiştir. En fazla özel okul öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde bir ders saati süresinin azaltılması öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkilediğini ifade ederken, genel olarak öğretmenlerin yaklaşık yarısı uzaktan eğitim sürecinde bir ders saati süresinin azaltılması öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkilemediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM8) *Uzaktan eğitim sürecinde, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerinde sorunlar yaşandı.*” maddesine özel okul öğretmenlerinin %61’i “evet”, %9’u “hayır” yanıtını verirken, devlet okulu öğretmenlerinin %60’ı “evet”, %10’u “hayır” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlar okul türüne göre farklılaşmamakla beraber öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinde,

öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerinde sorunlar yaşandığını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM9.) *Uzaktan eğitim, öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif katılımını sağlamada zorlandım.*” maddesine verilen yanıtlara göre, özel okul öğretmenleri %27 oranında “evet” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenleri %50 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Devlet okullarında görev yapan öğretmenler, öğrencilerin derse etkin katılımını sağlamada daha çok zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM10.) *İnternete erişim ve teknolojik imkânlardaki yetersizlikler dersin işlenişini olumsuz etkiledi.*” maddesine verilen yanıtlara göre, özel okul öğretmenleri %27 oranında “evet” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenleri %53 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Devlet okullarında öğrenimine devam eden öğrencilerin teknolojik imkânsızlıklardan, özel okulda öğrenimine devam eden öğrencilere göre, daha çok etkilendiği ifade edilmiştir.

“(ÖÖM11) *Uzaktan eğitim öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladı.*” maddesine özel okul öğretmenlerinin %64’ü “evet”, %9’u “hayır” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenlerinin %64’ü “evet”, %8’i “hayır” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlar okul türüne göre farklılaşmamakla beraber öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladığını ifade etmiştir.

“(ÖÖM12.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapabildi.*” maddesine verilen yanıtlara göre, özel okul öğretmenleri %55 oranında “evet” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenleri %30 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Özel okulda okuyan öğrencilerin çoğunun uzaktan eğitim sürecinde rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapabildiği öğretmenlerin yaklaşık yarısı tarafından ifade edilmiştir. Bu oran devlet okulları için daha düşük olmuştur.

“(ÖÖM13.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirebildi.*” maddesine verilen yanıtlara göre, özel okul öğretmenleri %42 oranında “evet” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenleri %26 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Bu süreçte özel okulda görev yapan öğretmenlerin yaklaşık yarısı öğrencilerin çoğunun verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirdiğini ifade ederken, devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin çoğu öğrencilerin verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirmediği ifade etmiştir.

Yukarıdaki her iki maddenin de okul türü açısından farklılaşması durumunun teknolojik imkânlar ve internete erişimdeki zorluklar ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

“(ÖÖM14) Uzaktan eğitim sürecinde ders kitapları dışında ek materyallere ihtiyaç duydum.” maddesine özel okul öğretmenlerinin %67’si “evet”, %3’ü “hayır” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenlerinin %74’ü “evet”, %7’si “hayır” yanıtını vermiştir. Öğretmenler genel olarak uzaktan eğitim sürecinde ders kitapları dışında ek materyallere ihtiyaç duyduğunu ifade ederken, bu oran devlet okulu öğretmenlerinde özel okul öğretmenlerine göre daha yüksek olmuştur.

“(ÖÖM15) Uzaktan eğitimde öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilere uygulamalı çalışmalar (deneyler, laboratuvar çalışmaları, gösterip yaptırma çalışmaları) yaptırabildim.” maddesine özel okul öğretmenlerinin %27’si “evet”, %42’si “hayır” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenlerinin %23’ü “evet”, %41’i “hayır” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlar okul türüne göre farklılaşmamakla beraber öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitimde öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilere uygulamalı çalışmalar (deneyler, laboratuvar çalışmaları, gösterip yaptırma çalışmaları) yaptıramadığını ifade etmiştir.

Tablo 13’te öğretmenlerin branşlarına göre (sayısal, sözel, spor-sanat, sınıf öğretmenliği, yabancı dil), programların öğretme-öğrenme yaşantıları ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 13

Branşa (Alana) Göre Öğretme-Öğrenme Yaşantıları Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Branş	Maddeler	ÖÖM1.	ÖÖM2.	ÖÖM3.	ÖÖM4.	ÖÖM5.	ÖÖM6.	ÖÖM7.	ÖÖM8.	ÖÖM9.	ÖÖM10.	ÖÖM11.	ÖÖM12.	ÖÖM13.	ÖÖM14.	ÖÖM15.
		178	24	58	116	62	115	70	138	122	111	118	51	35	146	27
Sayısal	Evet	178	24	58	116	62	115	70	138	122	111	118	51	35	146	27
	%	94	13	31	61	33	61	37	73	64	58	62	27	18	77	14
	Hayır	0	156	86	48	87	38	84	16	33	25	20	66	63	14	114
	%	0	82	45	25	46	20	44	8	17	13	11	35	33	7	60
	Kısmen	12	10	46	26	41	37	36	36	35	54	52	73	92	30	49
	%	6	5	24	14	22	19	19	19	18	28	27	38	48	16	26
	Toplam	190														

(Devam ediyor)

Tablo 13 (Devam)

Branşa (Alana) Göre Öğretme-Öğrenme Yaşantıları Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Branş	Maddeler	ÖÖM1.	ÖÖM2.	ÖÖM3.	ÖÖM4.	ÖÖM5.	ÖÖM6.	ÖÖM7.	ÖÖM8.	ÖÖM9.	ÖÖM10.	ÖÖM11.	ÖÖM12.	ÖÖM13.	ÖÖM14.	ÖÖM15.
Sözel	Evet	111	14	48	63	53	95	21	67	45	45	87	46	34	75	23
	%	97	12	42	55	46	83	18	58	39	39	76	40	30	65	20
	Hayır	4	93	55	26	50	10	80	20	36	36	0	29	39	8	50
	%	3	81	48	23	43	9	70	17	31	31	0	25	34	7	43
	Kısmen	0	8	12	26	12	10	14	28	34	34	28	40	42	32	42
	%	0	7	10	23	10	9	12	24	30	30	24	35	37	28	37
	Toplam	115														
Spor-Sanat	Evet	40	2	6	26	8	26	12	26	12	20	12	12	8	28	10
	%	87	4	13	57	17	57	26	57	26	43	26	26	17	61	22
	Hayır	0	36	14	6	8	10	12	4	6	0	14	12	10	8	12
	%	0	78	30	13	17	22	26	9	13	0	30	26	22	17	26
	Kısmen	6	8	26	14	30	10	22	16	28	26	20	22	28	10	24
	%	13	17	57	30	65	22	48	35	61	57	43	48	61	22	52
	Toplam	46														
Sınıf Öğretmenliği	Evet	146	22	80	42	20	126	16	72	34	72	100	54	62	126	54
	%	96	14	53	28	13	83	11	47	22	47	66	36	41	83	36
	Hayır	2	118	32	80	120	14	94	8	68	26	8	24	24	0	30
	%	1	78	21	53	79	9	62	5	45	17	5	16	16	0	20
	Kısmen	4	12	40	30	12	12	42	72	50	54	44	74	66	26	68
	%	3	8	26	20	8	8	28	47	33	36	29	49	43	17	45
	Toplam	152														
Yabancı Dil	Evet	41	6	19	26	15	28	9	25	18	27	34	18	13	27	14
	%	91	13	42	58	33	62	20	56	40	60	76	40	29	60	31
	Hayır	0	31	10	7	12	9	28	8	6	6	2	21	16	4	21
	%	0	69	22	16	27	20	62	18	13	13	4	47	36	9	47
	Kısmen	4	8	16	12	18	8	8	12	21	12	9	6	16	14	10
	%	9	18	36	27	40	18	18	27	47	27	20	13	36	31	22
	Toplam	45														

Öğretme-öğrenme yaşantılarına yönelik yazılan anket maddelerine sayısal branşlardan 190, sözel branşlardan 115, spor-sanat branşlarından 46, sınıf öğretmenliğinden 152 ve yabancı dil branşından 45 öğretmen olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(ÖÖM1.) *Uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işledim.*” maddesine sayısal branştaki öğretmenlerden %94, sözel branştaki öğretmenlerden %97, spor-sanat branşındaki öğretmenlerden %87, sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenlerden %96 ve yabancı dil branşındaki öğretmenlerden %91 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En az spor-sanat branşı olmak üzere öğretmenlerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işlediğini ifade etmiştir. Tüm öğretmenler %93 oranında “evet” yanıtını vermiştir.

“(ÖÖM2.) *Uzaktan eğitim sürecinin belirli bir kısmında ders işledim.*” maddesine sayısal branştaki öğretmenlerden %13, sözel branştaki öğretmenlerden %12, spor-sanat branşındaki öğretmenlerden %4, sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenlerden %14 ve yabancı dil branşındaki öğretmenlerden %13 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Verilen yanıtlar bir önceki maddeyi doğrular niteliktedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işlediğini ifade ettikleri için uzaktan eğitim sürecinin belirli bir kısmında ders işlediğini ifade eden öğretmen sayısı en az spor-sanat branşı olmak üzere tüm branşlarda azdır.

“(ÖÖM3.) *Uzaktan eğitim sürecine öğrencilerin tamamına yakını katıldı.*” maddesine sayısal, sözel ve yabancı dil branşlarının %35’i “evet” yanıtını verirken spor-sanat branşının %13’ü, sınıf öğretmenliği branşının %52’si “evet” yanıtını vermiştir. İlkokul öğretmenlerinin yarısı, öğrencilerin tamamına yakınının derse katıldığını ifade etmiştir. Spor-sanat branşında yer alan öğretmenler öğrencilerin derse katılmadığını ifade etmişlerdir. Sayısal, sözel ve yabancı dil branşlarında yer alan öğretmenler ise öğrencilerin bir kısmının derse katıldığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin derse katılım durumları branşlara göre farklılık göstermiştir.

“(ÖÖM4.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılım sayısı giderek azaldı.*” maddesine yalnızca sınıf öğretmenliği branşı %27 oranında “evet” yanıtını verirken, sayısal branştaki öğretmenlerden %61, sözel branştaki öğretmenlerden %55, spor-sanat branşındaki öğretmenlerden %57, yabancı dil branşındaki öğretmenlerden %58 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En az sınıf öğretmenleri bu süreçte öğrencilerin derse katılım sayısının giderek azaldığını ifade etmişlerdir. Diğer branşlarda yer alan

öğretmenlerin ise yarısından fazlası bu süreçte öğrencilerin derse katılım sayısının giderek azaldığını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM5.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu derse katılmadı.*” maddesine sözel branşın %50’si, sayısal ve yabancı dil branşlarının %30’u, spor-sanat branşının %20’si, sınıf öğretmenliği branşının %15’i “evet” yanıtını vermiştir. En çok sözel branş öğretmenleri, en az ise sınıf öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğunun derse katılmadığını ifade etmiştir.

“(ÖÖM6.) *Uzaktan eğitim sürecinde branşıma ait ders saatleri yeterliydi.*” maddesine sayısal branştaki öğretmenlerden %61, sözel branştaki öğretmenlerden %83, spor-sanat branşındaki öğretmenlerden %57, sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenlerden %83 ve yabancı dil branşındaki öğretmenlerden %62 oranında “evet” yanıtı gelmiştir. Bu maddenin tüm öğretmenler tarafından “evet” olarak yanıtlanma oranı %70’in üstündedir. En az spor-sanat branşındaki öğretmenler olmak üzere öğretmenlerin çoğu bu süreçte ders saatlerinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM7.) *Uzaktan eğitim sürecinde bir ders saati süresinin azaltılması öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkiledi.*” maddesine verilen yanıtlara göre %36 oranında “evet” yanıtını veren sayısal branş öğretmenleri ders saati süresinin azaltılmasından en çok olumsuz etkilendiğini belirten grup olmuştur. Sözel branştaki öğretmenlerden %18, spor-sanat branşındaki öğretmenlerden %26, sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenlerden %11 ve yabancı dil branşındaki öğretmenlerden %20 oranında “evet” yanıtı gelmiştir. Sınıf öğretmenleri ders saati süresinin azaltılmasından en az olumsuz etkilendiğini belirten grup olmuştur. Genel olarak öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde bir ders saati süresinin azaltılmasının öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkilemediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM8.) *Uzaktan eğitim sürecinde, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerinde sorunlar yaşandı.*” maddesine sayısal branştaki öğretmenlerden %61, sözel branştaki öğretmenlerden %83, spor-sanat branşındaki öğretmenlerden %57, sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenlerden %83 ve yabancı dil branşındaki öğretmenlerden %62 oranında “evet” yanıtı gelmiştir. Tüm öğretmenler tarafından maddenin “evet” olarak yanıtlanma oranı %60’tır. En çok sözel ve sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerinde sorunlar yaşandığını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM9.) *Uzaktan eğitim, öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif katılımını sağlamada zorlandım.*” maddesine sayısal branştan %64, sözel branştan %39, spor-sanat branşından %26, sınıf öğretmenliği branşından %22 ve yabancı dil branşından %40 oranında “evet” yanıtı gelmiştir. En çok sayısal branşlarda yer alan öğretmenler bu süreçte öğrencilerin aktif katılımını sağlamada zorlandığını ifade etmişlerdir. Sözel ve yabancı dil branşlarında yer alan öğretmenler bu süreçte öğrencilerin aktif katılımını sağlamada kısmen zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Spor-sanat ve sınıf öğretmenliği branşlarında yer alan öğretmenlerin çoğu bu süreçte öğrencilerin aktif katılımını sağlamada zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM10.) *İnternete erişim ve teknolojik imkânlardaki yetersizlikler dersin işlenişini olumsuz etkiledi.*” maddesine sayısal branştan %58, sözel branştan %39, spor-sanat branşından %43, sınıf öğretmenliği branşından %47 ve yabancı dil branşından %60 oranında “evet” yanıtı gelmiştir. Tüm öğretmenler tarafından maddenin “evet” olarak yanıtlanma oranı %50, “kısmen” olarak yanıtlanma oranı ise %33’tür. Öğretmenlerin çoğu internete erişimi ve teknolojik imkânlardaki yetersizliklerin dersin işlenişini olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM11.) *Uzaktan eğitim öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladı.*” maddesine yalnızca spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin %26’sı “evet” yanıtını verirken, sayısal branştan %62, sözel branştan %76, sınıf öğretmenliği branşından %66 ve yabancı dil branşından %76 oranında “evet” yanıtı gelmiştir. Sayısal, sözel, sınıf öğretmenliği ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler, uzaktan eğitimin öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladığını ifade ederlerken yalnızca spor-sanat branşındaki öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitimin öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağlamadığını ifade etmiştir.

“(ÖÖM12.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapabildi.*” maddesine sözel, sınıf öğretmenliği ve yabancı dil branşları %40 oranında “evet” yanıtını verirken sayısal ve spor-sanat branşlarındaki öğretmenler %26 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Sayısal ve spor-sanat branşlarındaki öğretmenler (sayısal branşlardaki öğretmenlerin %27’si “evet”, spor-sanat branşlarındaki öğretmenlerin %26’sı “evet” yanıtını vermiştir) bu süreçte öğrencilerin çoğunun rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapamadığını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM13.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirebildi.*” maddesine sözel, sınıf öğretmenliği ve yabancı dil branşları %33 oranında “evet” yanıtını verirken sayısal ve spor-sanat branşlarındaki öğretmenler %18 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Sayısal ve spor-sanat branşlarındaki öğretmenler, sözel, sınıf öğretmenliği ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenlere göre daha yüksek oranda, bu süreçte öğrencilerin çoğunun verilen ödev ve sorumlulukları yerine getiremediğini ifade etmişlerdir. Bu maddeye tüm branşlardaki öğretmenler tarafından %28 oranında “hayır”, %45 oranında “kısmen” yanıtı verilmiştir.

“(ÖÖM14.) *Uzaktan eğitim sürecinde ders kitapları dışında ek materyallere ihtiyaç duydum.*” maddesine sözel, spor-sanat ve yabancı dil branşları %62 oranında “evet” yanıtını verirken sayısal ve sınıf öğretmenliği branşlarındaki öğretmenler %80 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Sayısal ve sınıf öğretmenliği branşlarındaki öğretmenler daha yüksek oranda olmakla beraber öğretmenlerin çoğu bu süreçte ders kitapları dışında ek materyallere ihtiyaç duyduğunu ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM15.) *Uzaktan eğitimde öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilere uygulamalı çalışmalar (deneyler, laboratuvar çalışmaları, gösterip yaptırma çalışmaları) yaptırabildim.*” maddesine sözel ve spor-sanat branşları %20 oranında “evet” yanıtını verirken sayısal branş %14, sınıf öğretmenliği ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler %34 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Sayısal branşta yer alan öğretmenlerde daha yüksek oranda olmakla beraber öğretmenlerin çoğu bu süreçte uygulamalı çalışmalar yaptıramadığını ifade etmişlerdir. Bu maddeye tüm branşlardaki öğretmenler tarafından %41 oranında “hayır” yanıtı verilmiştir.

Tablo 14’te öğretmenlerin görev yaptıkları bölgenin sosyoekonomik durumuna göre (alt sosyoekonomik düzey, orta sosyoekonomik düzey, üst sosyoekonomik düzey), programların öğretme-öğrenme yaşantıları ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 14

Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Öğretme-Öğrenme Yaşantılarına Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Düzye	Maddeler	ÖÖM1.	ÖÖM2.	ÖÖM3.	ÖÖM4.	ÖÖM5.	ÖÖM6.	ÖÖM7.	ÖÖM8.	ÖÖM9.	ÖÖM10.	ÖÖM11.	ÖÖM12.	ÖÖM13.	ÖÖM14.	ÖÖM15.
Alt Sosyoekonomik Düzey	Evet	122	26	20	78	76	76	36	106	78	104	82	32	32	110	30
	%	92	20	15	59	58	58	27	80	59	79	62	24	24	83	23
	Hayır	2	102	96	28	38	38	76	10	26	12	12	66	58	6	64
	%	2	77	73	21	29	29	58	8	20	9	9	50	44	5	48
	Kısmen	8	4	16	26	18	18	20	16	28	16	38	34	42	16	38
	%	6	3	12	20	14	14	15	12	21	12	29	26	32	12	29
	Toplam	132														
	Evet	285	34	112	159	62	222	63	167	119	137	191	82	66	212	60
	%	93	11	36	52	20	72	21	54	39	45	62	27	21	69	20
	Hayır	4	239	86	86	163	30	152	30	76	42	22	70	73	24	125
Orta Sosyoekonomik Düzey	%	1	78	28	28	53	10	50	10	25	14	7	23	24	8	41
	Kısmen	18	34	109	62	82	55	92	110	112	128	94	155	168	71	122
	%	6	11	36	20	27	18	30	36	36	42	31	50	55	23	40
	Toplam	307														
	Evet	109	8	79	36	20	92	29	55	34	34	78	67	54	80	38
	%	100	7	72	33	18	84	27	50	31	31	72	61	50	73	35
	Hayır	0	93	15	53	76	13	70	16	47	39	10	16	21	4	38
	%	0	85	14	49	70	12	64	15	43	36	9	15	19	4	35
	Kısmen	0	8	15	20	13	4	10	38	28	36	21	26	34	25	33
	%	0	7	14	18	12	4	9	35	26	33	19	24	31	23	30
	Toplam	109														
Üst Sosyoekonomik Düzey	Evet	109	8	79	36	20	92	29	55	34	34	78	67	54	80	38
	%	100	7	72	33	18	84	27	50	31	31	72	61	50	73	35
	Hayır	0	93	15	53	76	13	70	16	47	39	10	16	21	4	38
	%	0	85	14	49	70	12	64	15	43	36	9	15	19	4	35
	Kısmen	0	8	15	20	13	4	10	38	28	36	21	26	34	25	33
	%	0	7	14	18	12	4	9	35	26	33	19	24	31	23	30
	Toplam	109														
	Evet	109	8	79	36	20	92	29	55	34	34	78	67	54	80	38
	%	100	7	72	33	18	84	27	50	31	31	72	61	50	73	35
	Hayır	0	93	15	53	76	13	70	16	47	39	10	16	21	4	38
	%	0	85	14	49	70	12	64	15	43	36	9	15	19	4	35
	Kısmen	0	8	15	20	13	4	10	38	28	36	21	26	34	25	33
	%	0	7	14	18	12	4	9	35	26	33	19	24	31	23	30
	Toplam	109														

Öğretme-öğrenme yaşantılarına yönelik yazılan anket maddelerine, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan 132, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan 307 ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan 109 olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(ÖÖM1.) Uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işledim.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %92, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan

öğretmenlerden %93, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %100 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Tüm öğretmenler tarafından bu madde %95 oranında “evet” olarak yanıtlanmıştır. En çok üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler (öğretmenlerin tamamı), uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak ders işlediğini ifade etmiştir.

“(ÖÖM2.) *Uzaktan eğitim sürecinin belirli bir kısmında ders işledim.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %20, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %11, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %7 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En fazla alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinin belirli bir kısmında ders işlediğini ifade etmiştir. Okulların bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi arttıkça öğretmenlerin, uzaktan eğitim sürecinin belirli bir kısmında ders işlediğini ifade etme oranı azalmıştır.

“(ÖÖM3.) *Uzaktan eğitim sürecine öğrencilerin tamamına yakını katıldı.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %15, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %36, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %72 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler öğrencilerin çoğunun derse katıldığını ifade etmişlerdir. Alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler ise öğrencilerin çoğunun derse katılmadığını ifade etmişlerdir. Okulların bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi arttıkça öğretmenlerin, öğrencilerin çoğunun derse katıldığını ifade etme oranı artmıştır.

“(ÖÖM4.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılım sayısı giderek azaldı.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %59, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %52, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %33 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En çok alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılım sayısının giderek azaldığını ifade etmişlerdir. Okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi azaldıkça derse katılım sayısının da azaldığı ifade edilmiştir.

“(ÖÖM5.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu derse katılmadı.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %58, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %20, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %18 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar bir önceki maddeyi doğrular niteliktedir. En çok alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğunun derse katılmadığını ifade etmişlerdir. Okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi azaldıkça, öğrencilerin çoğunun derse katılmadığını ifade etme oranı artmıştır.

“(ÖÖM6.) *Uzaktan eğitim sürecinde branşıma ait ders saatleri yeterliydi.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %58, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %72 üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %84 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En az alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde branşıma ait ders saatlerinin yeterli olduğunu ifade etmiştir. Sosyoekonomik düzey arttıkça ders saatlerinin yeterli olması durumunun ifade edilme oranı da artmıştır.

“(ÖÖM7.) *Uzaktan eğitim sürecinde bir ders saati süresinin azaltılması öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkiledi.*” maddesi grubun geneli tarafından %25 oranında “evet” olarak yanıtlanmıştır. Genel olarak öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde bir ders saati süresinin azaltılmasının öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkilemediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM8.) *Uzaktan eğitim sürecinde, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerinde sorunlar yaşandı.*” maddesine orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %52, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %80 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Bu süreçte öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerinde sorunlar yaşandığı durumu alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından yüksek oranda ifade edilmiştir. Orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin ise yarısı bu süreçte

öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerinde sorunlar yaşandığını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM9.) *Uzaktan eğitim, öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif katılımını sağlamada zorlandım.*” maddesine orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %35, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %59 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin yarıdan fazlası bu süreçte öğrencilerin aktif katılımını sağlamada zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler ise bu süreçte öğrencilerin aktif katılımını sağlamada çok zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM10.) *İnternete erişim ve teknolojik imkânlardaki yetersizlikler dersin işlenişini olumsuz etkiledi.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %79, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %45, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %31 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. İnternete erişimin ve teknolojik imkânlardaki yetersizliklerin dersin işlenişini olumsuz etkilemesi durumu en çok alt sosyoekonomik düzeyde yer alan öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Okulların bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi arttıkça öğretmenlerin, internete erişimin ve teknolojik imkânlardaki yetersizliklerin dersin işlenişini olumsuz etkilediğini ifade etme oranı azalmıştır.

“(ÖÖM11.) *Uzaktan eğitim öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladı.*” maddesine alt sosyoekonomik ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %62, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %72 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En çok üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler uzaktan eğitimin öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladığını ifade etmişlerdir. Alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin de yarıdan fazlası uzaktan eğitimin öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladığını ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM12.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapabildi.*” maddesine alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde

bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %25, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %61 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin yarısından fazlası bu süreçte öğrencilerin çoğunun rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapamadığını ifade etmişlerdir. Üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin yarısından fazlası ise bu süreçte öğrencilerin çoğunun rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapabildiğini ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM13.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirebildi.*” maddesine alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %23, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %50 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin yarısından fazlası bu süreçte öğrencilerin çoğunun verilen ödev ve sorumlulukları yerine getiremediğini ifade etmişlerdir. Üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin ise yarısı bu süreçte öğrencilerin çoğunun verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirdiğini ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM14.) *Uzaktan eğitim sürecinde ders kitapları dışında ek materyallere ihtiyaç duydum.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %83, orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %70 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler başta olmak üzere öğretmenlerin çoğu bu süreçte ders kitapları dışında ek materyallere ihtiyaç duyduğunu ifade etmişlerdir.

“(ÖÖM15.) *Uzaktan eğitimde öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilere uygulamalı çalışmalar (deneyler, laboratuvar çalışmaları, gösterip yaptırma çalışmaları) yaptırabildim.*” maddesine alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %21, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %35 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyine göre farklılaşmaksızın öğretmenlerin çoğu bu süreçte uygulamalı çalışmalar yaptıramadığını ifade etmişlerdir.

Yukarıda öğretme-öğrenme yaşantıları ögesi ile ilgili olarak verilen bulgulara göre, öğretmenler genel olarak bu süreçte düzenli ders işlediklerini, ders saatlerinin yeterli olduğunu, bir ders saatinin azaltılmasının süreci olumsuz etkilemediğini, uzaktan eğitim sürecinde ek materyallere ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin

derse katılım oranının ise; lise kademesinde diğer kademelere göre derse katılımın azaldığı, devlet okullarında özel okula göre daha az derse katılım olduğu, spor-sanat branşında diğer branşlara göre öğrencilerin derse katılımının daha az olduğu, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda derse katılım oranının daha az olduğu ifade edilmiştir. Devlet okulları ve özel okul arasındaki derse katılım oranı ile ilgili, benzer şekilde Sönmez, Yıldırım ve Çetinkaya'nın (2020) salgına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirdikleri çalışmalarında özel okullarda çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerine ulaşmakta güçlük yaşamadıkları sonucuna varmışlardır. Bakioğlu ve Çevik (2020)'in araştırmalarında, öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerinin uzaktan eğitimde derslere katılımlarının az olduğunu ve öğrencilerde motivasyon düşüklüğünün olduğunu belirtmişlerdir. Han, Demirbilek ve Demirtaş (2021) ise yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sürecinde eğitimde fırsat eşitsizliğinin arttığı, motivasyon kaybı yaşayan öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine katılım düzeyinin düşük olduğu sonucuna varmışlardır.

Bu araştırmada uzaktan eğitim sürecinde, öğrenme gücü olan öğrenciler ve yetersizliği olan öğrencilerin öğrenmelerinde sorunlar yaşandığı ve bu sorunların alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda daha yüksek oranda olduğu ifade edilmiştir. Ergezen (2022) özel gereksinimi olan öğrencileri konu alan araştırmasında, öğretmenlerin uzaktan eğitimin verimliliğini artırma yolları olarak sırasıyla öğretim programının uyarlanması, teknolojik araçların kullanımını artırma, eğitim platformunda iyileştirme ve öğretim yazılımlarının geliştirilmesi gerektiğini dile getirdiklerini belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlere göre öğretim programlarının uyarlanması kapsamında içerik ve öğretim yöntemlerinin iyileştirilmesi, öğretim sürelerinin uzaktan eğitime göre düzenlenmesi ve uygun materyallerin geliştirilmesi görüşlerinin ön plana çıktığını belirtmiştir.

Bu araştırmada lise kademesinde yer alan öğretmenler, devlet okullarında görev yapan öğretmenler, sayısal branşta yer alan öğretmenler ve alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğu pandemi (covid-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamak zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Tanta (2021) da araştırmasında, benzer şekilde, öğretmenlerin öğrencilerden kaynaklı olarak yaşamış oldukları sorunların başında derse katılım sorununun geldiği sonucuna ve öğrencilerin derse

katılımının sürekli olarak az sayıda olmasının, derslerdeki verimin azalmasına ve öğretmenin motivasyonun düşmesine sebep olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada devlet okulunda görev yapan öğretmenler ile alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin yarıdan fazlası internete erişim ve teknolojik imkânlardaki yetersizliklerin dersin işlenişini olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. İpekli (2022) bu konuda benzer bir sonuca ulaşarak, araştırmasında; uzaktan eğitim sürecinde derse katılım oranının çeşitli imkansızlıklar nedeniyle düştüğünü, gelir düzeyi düşük olan ve evinde teknolojik cihazlara erişim imkanı olmayan başarılı bir öğrencinin derslerindeki başarısının süreçten olumsuz etkileneceğini, dolayısıyla eğitim sürecinden nitelikli sonuç alınabilmesi için önce fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Han ve diğerleri (2021) ise yaptıkları çalışmada genel olarak birçok öğretmen ve öğrencinin EBA'ya bağlanmakta güçlük çektiği, öğrencilerin uzaktan eğitim için gerekli olan teknolojik cihazlara sahip olmadığından uzaktan eğitim alamadığı sonucuna varmışlardır.

Bu araştırmada spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin yarıdan fazlası uzaktan eğitim sürecinin öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağlamadığını belirtmişlerdir. Sayısal, sözel, sınıf öğretmenliği ve yabancı dil branşlarında yer alan öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinin öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin geneli öğrencilerin bu süreçte ders ile ilgili araştırmaları kısmen yapabildiklerini belirtmişlerdir. Lise kademesinde görev yapan öğretmenler, spor-sanat branşında yer alan öğretmenler, devlet okullarında görev yapan öğretmenler ve alt sosyoekonomik düzeyde bulunan öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin verilen ödev ve sorumlulukları yerine getiremediğini belirtmişlerdir. Tanta (2021) da çalışmasında benzer şekilde; öğretmenlerin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ile ilgili olarak asosyalleşme, uzaktan eğitime önem vermeme, hazırlıksız olma, ödev yapmama, uyku sorunları, dinleyici konumunda olma, ders ayrımı yapılması, evde ders çalışmama ve derse geç kalma sorunlarının olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada öğretmenlerin geneli öğrencilere derslerde uygulamalı çalışmalar yaptıramadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerine göre bu süreçte uygulamalı çalışma yaptıramayla ilgili görüşlerinin oranı ilkokuldan liseye doğru azalmıştır. Benzer şekilde Kan ve Fidan (2016) yaptıkları çalışmada, uzaktan eğitim sürecinde derse yönelik yaşanan sorunların özellikle uygulama ve iletişim eksikliği

nedeniyle oluştuğu sonucuna varmışlardır. Öğretmenlerin geneli bu süreçte ek materyallere ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir.

Öğretim Programlarının Ölçme ve Değerlendirme Ögesine Göre Bulgular ve Yorumlar

Uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenlerin programların ölçme ve değerlendirme ögesine ait anket maddelerine verdikleri yanıtlara ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu bulgular öğretmenlerin görev yaptıkları kademeye, okul türüne, branşına ve okulların bulunduğu sosyoekonomik düzeye göre incelenmiştir. Kazanımlara yönelik maddeler tablolarda “ÖDM1, ÖDM2,...” şeklinde kodlanarak ankette yer aldıkları sıraya göre yazılmıştır.

Tablo 15’te öğretmenlerin görev yaptıkları kademeye göre (ilkokul, ortaokul, lise), programların ölçme değerlendirme ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 15

Görev Yapılan Kademeye Göre Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Kademe	Maddeler	ÖDM1.	ÖDM2.	ÖDM3.	ÖDM4.	ÖDM5.	ÖDM6.	ÖDM7.	ÖDM8.	ÖDM9.
İlkokul	Evet	48	68	38	42	70	20	58	52	14
	%	31	44	25	27	45	13	38	34	9
	Hayır	26	40	80	32	30	78	16	16	56
	%	17	26	52	21	19	51	10	10	36
	Kısmen	80	46	36	80	54	56	80	86	84
	%	52	30	23	52	35	36	52	56	55
	Toplam	154								

(Devam ediyor)

Tablo 15 (Devam)

Görev Yapılan Kademeye Göre Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Kademe	Maddeler	ÖDM1.	ÖDM2.	ÖDM3.	ÖDM4.	ÖDM5.	ÖDM6.	ÖDM7.	ÖDM8.	ÖDM9.
Ortaokul	Evet	21	93	128	84	130	20	138	76	45
	%	10	43	59	39	60	9	64	35	21
	Hayır	64	41	18	44	24	138	7	30	68
	%	30	19	8	20	11	64	3	14	31
	Kısmen	131	82	70	88	62	58	71	110	103
	%	61	38	32	41	29	27	33	51	48
	Toplam	216								
Lise	Evet	20	90	112	56	86	14	121	88	37
	%	11	51	63	31	48	8	68	49	21
	Hayır	95	50	28	58	38	117	16	32	85
	%	53	28	16	33	21	66	9	18	48
	Kısmen	63	38	38	64	54	47	41	58	56
	%	35	21	21	36	30	26	23	33	31
	Toplam	178								

Ölçme ve Değerlendirmeye yönelik yazılan anket maddelerine ilkokuldan 154, ortaokuldan 216 ve liseden 178 olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(ÖDM1.) Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler derse hazırlıklı geldiler.” maddesine verilen yanıtların oranları; ilkokulda görev yapan öğretmenlerin yanıtları %31 “evet”, %17 “hayır”, %52 “kısmen”, ortaokulda görev yapan öğretmenlerin yanıtları %10 “evet”, %30 “hayır”, %60 “kısmen”, lisede görev yapan öğretmenlerin yanıtları ise %11 “evet”, %54 “hayır”, %35 “kısmen” şeklindedir. İlkokulda diğer okullara göre nispeten öğrencilerin derse daha hazırlıklı katıldıkları ifade edilmiştir, ortaokul ve lisede öğrencilerin derse hazırlıklı katıldıklarına ilişkin görüşte düşüş gözlenmiştir.

“(ÖDM2.) Uzaktan eğitim sürecinde sunum yapma, proje oluşturma gibi değerlendirme yöntemlerini kullanabildim.” maddesine ilkokulda görev yapan öğretmenler %44, ortaokulda görev yapan öğretmenler %43, lisede görev yapan öğretmenler %51 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Bu maddeye tüm öğretmenlerin %48’i “evet”, %25’i “hayır”, %27’si “kısmen” yanıtını vermiştir. En çok lisede görev yapan öğretmenler

olmak üzere, öğretmenlerin yarısına yakını bu süreçte sunum yapma, proje oluşturma gibi çalışmalarını öğrencileri değerlendirme amaçlı kullanabildiklerini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM3.) *Uzaktan eğitim sürecinde ortak yazılıların kaldırılması öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkiledi.*” maddesine verilen yanıtlar ilkokulda görev yapan öğretmenlerde %25 oranında “evet” yanıtını alırken bu durum ortaokulda görev yapan öğretmenlerde ve lisede görev yapan öğretmenlerde oldukça farklıdır. Ortaokulda görev yapan öğretmenlerde %59, lisede görev yapan öğretmenlerde %61 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Öğretmenler, ortak sınavların kaldırılması durumunun en çok ortaokul ve lisede, en az ise ilkokulda öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM4.) *Uzaktan eğitim sürecinde sınıf içi değerlendirme çalışmalarını etkili bir şekilde gerçekleştirdim.*” maddesine ilkokulda görev yapan öğretmenler %27, ortaokulda görev yapan öğretmenler %39, lisede görev yapan öğretmenler %31 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlar okullara göre büyük farklılık göstermemekle beraber, bu maddeye grubun %34’ü “evet”, %25’i “hayır”, %41’i “kısmen” yanıtını vermiştir. En çok ortaokulda görev yapan öğretmenler sınıf içi değerlendirme çalışmalarını gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Genel olarak öğretmenler sınıf içi değerlendirme çalışmalarını kısmen gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM5.) *Uzaktan eğitim sürecinde dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildim.*” maddesine ilkokulda görev yapan öğretmenler %45, ortaokulda görev yapan öğretmenler %60, lisede görev yapan öğretmenler %48 oranında “evet” yanıtını vermiştir. En çok ortaokulda görev yapan öğretmenler dijital değerlendirme araçlarına erişim sağladığını ifade etmiştir. Genel olarak bu maddeye grubun %54’ü “evet”, %17’si “hayır”, %29’u “kısmen” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin yarısından fazlası dijital değerlendirme araçlarına erişim sağladığını ifade etmiştir.

“(ÖDM6.) *Uzaktan eğitimin öğrenme çıktıları yüz yüze eğitim ile eşdeğerdi.*” maddesine ilkokulda görev yapan öğretmenler %13, ortaokulda görev yapan öğretmenler %9, lisede görev yapan öğretmenler %8 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlar kademelere göre büyük farklılık göstermemiştir. Bu maddeye grubun %63’ü “hayır” yanıtını vermiştir. En çok ilkokul öğretmenleri olmak üzere, öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitim çıktılarının yüz yüze eğitim çıktıları ile eşdeğer olmadığını ifade etmiştir.

“(ÖDM7.) Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerimde öğrenme kayıpları oluştu.” maddesine verilen yanıtlara göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin %38’i “evet” yanıtını verirken, bu oran artarak ortaokulda görev yapan öğretmenlerde %64 ve lisede görev yapan öğretmenlerde %68 olmuştur. Öğretmenlerin çoğunluğu tarafından ortaokul ve lisede, ilkokul kademesine göre daha fazla öğrenme kayıpları oluştuğu ifade edilmiştir.

“(ÖDM8.) Uzaktan eğitim sürecinde oluşan öğrenme kayıpları için telafi eğitimi yapabildim.” maddesine ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin %34’ü “evet” yanıtını verirken, lisede görev yapan öğretmenlerde bu oran artarak %50 olmuştur. Lisede görev yapan ve bu maddeye görüş belirten öğretmenlerin yarısı telafi eğitimi yapabildiklerini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM9.) Telafi eğitimi öğrenme kayıplarını gidermek için yeterliydi.” maddesine verilen yanıtlara göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin %9’u “evet” yanıtını verirken, ortaokulda ve lisede görev yapan öğretmenlerde %21 olmuştur. En çok ilkokul öğretmenleri olmak üzere, araştırmaya katılan öğretmenler telafi eğitiminin yeterli olduğunu düşünmediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 16’da öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre (devlet okulu, özel okul), programların ölçme değerlendirme ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 16

Görev Yapılan Okul Türüne Göre Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Okul Türü	Maddeler	ÖDM1.	ÖDM2.	ÖDM3.	ÖDM4.	ÖDM5.	ÖDM6.	ÖDM7.	ÖDM8.	ÖDM9.
Özel Okul	Evet	14	38	36	38	48	12	30	42	26
	%	21	58	55	58	73	18	45	64	39
	Hayır	16	8	14	6	2	28	10	2	24
	%	24	12	21	9	3	42	15	3	36
	Kısmen	36	20	16	22	16	26	26	22	16
	%	55	30	24	33	24	39	39	33	24
Toplam		66								

(Devam ediyor)

Tablo 16 (Devam)

Görev Yapılan Okul Türüne Göre Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Okul Türü	Maddeler	ÖDM1.	ÖDM2.	ÖDM3.	ÖDM4.	ÖDM5.	ÖDM6.	ÖDM7.	ÖDM8.	ÖDM9.
Devlet Okulu	Evet	75	213	242	144	238	42	287	174	70
	%	16	44	50	30	49	9	60	36	15
	Hayır	169	123	112	128	90	305	29	76	185
	%	35	26	23	27	19	63	6	16	38
	Kısmen	238	146	128	210	154	135	166	232	227
	%	49	30	27	44	32	28	34	48	47
	Toplam	482								

Ölçme ve değerlendirmeye yönelik yazılan anket maddelerine özel okullardan 66, devlet okullarından 482 öğretmen olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(ÖDM1.) Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler derse hazırlıklı geldiler.” maddesine özel okul öğretmenlerinin %21’i “evet”, %24’ü “hayır”, %55’i “kısmen” yanıtını verirken, devlet okulu öğretmenlerinin %16’sı “evet”, %35’i “hayır”, %49’u “kısmen” yanıtını vermiştir. Özel okul öğretmenleri, devlet okulu öğretmenlerine göre daha fazla öğrencilerin derse hazırlıklı geldiklerini ifade etmişlerdir; genel olarak okul türü fark etmeksizin öğretmenlerin yaklaşık yarısı öğrencilerin kısmen derse hazırlıklı geldiklerini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM2.) Uzaktan eğitim sürecinde sunum yapma, proje oluşturma gibi değerlendirme yöntemlerini kullanabildim.” maddesine özel okul öğretmenlerinin %58’i “evet”, %12’si “hayır” yanıtını verirken, devlet okulu öğretmenlerinin %44’ü “evet”, %26’sı “hayır” yanıtını vermiştir. Özel okul öğretmenleri, devlet okulu öğretmenlerine göre daha fazla uzaktan eğitim sürecinde sunum yapma, proje oluşturma gibi çalışmalarını değerlendirme amaçlı kullanabildiğini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM3.) Uzaktan eğitim sürecinde ortak yazılıların kaldırılması öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkiledi.” maddesine özel okul öğretmenlerinin %55’i “evet”, %21’i “hayır” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenlerinin %50’si “evet”, %23’ü

”hayır” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlar okul türüne göre büyük farklılık göstermemekle beraber öğretmenlerin yarısı uzaktan eğitim sürecinde ortak sınavların kaldırılmasının öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM4.) *Uzaktan eğitim sürecinde sınıf içi değerlendirme çalışmalarını etkili bir şekilde gerçekleştirdim.*” maddesine verilen yanıtlar okul türüne göre farklılık göstermiştir. Özel okul öğretmenleri %57 oranında “evet” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenleri %30 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Sınıf içi değerlendirme çalışmalarının özel okul öğretmenlerinin yarıdan fazlası tarafından gerçekleştirilebildiği ifade edilmiştir.

“(ÖDM5.) *Uzaktan eğitim sürecinde dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildim.*” maddesine verilen yanıtlar okul türüne göre farklılık göstermiştir. Özel okul öğretmenleri %73 oranında “evet” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenleri %49 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Özel okul öğretmenleri devlet okulu öğretmenlerine göre daha yüksek oranda dijital değerlendirme araçlarına erişim sağladığını ifade etmiştir. Devlet okulu öğretmenlerinin ise yarısı dijital değerlendirme araçlarına erişim sağladığını ifade etmiştir.

“(ÖDM6.) *Uzaktan eğitimin öğrenme çıktıları yüz yüze eğitim ile eşdeğerdi.*” maddesine özel okul öğretmenlerinin %18’i “evet”, %42’si “hayır”, %40’ı “kısmen” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenlerinin %9’u “evet”, %63’ü “hayır”, %28’i “kısmen” yanıtını vermiştir. En çok devlet okulunda görev yapan öğretmenler olmak üzere, öğretmenlerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitimin öğrenme çıktılarının yüz yüze eğitim ile eşdeğer olmadığını ifade etmişlerdir.

“(ÖDM7.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerimde öğrenme kayıpları oluştu.*” maddesine özel okul öğretmenlerinin %45’i “evet”, %15’i “hayır”, %40’ı “kısmen” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenlerinin %60’ı “evet”, %6’sı “hayır”, %34’ü “kısmen” yanıtını vermiştir. En çok devlet okulunda görev yapan öğretmenler olmak üzere, öğretmenlerin yarısından fazlası uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde öğrenme kayıpları oluştuğunu ifade etmişlerdir.

“(ÖDM8.) *Uzaktan eğitim sürecinde oluşan öğrenme kayıpları için telafi eğitimi yapabildim.*” maddesine verilen yanıtlar okul türüne göre farklılık göstermiştir. Özel okul öğretmenleri %63 oranında “evet” yanıtını verirken devlet okulu öğretmenleri %36 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Özel okul öğretmenlerinde “evet” yanıtı oransal olarak daha fazladır. Devlet okulu öğretmenlerinin çoğu telafi eğitimi yapamadığını ifade etmiştir.

“(ÖDM9.) Telif eğitimi öğrenme kayıplarını gidermek için yeterliydi.” maddesine özel okul öğretmenleri %39 oranında “evet” yanıtını verirken, devlet okulu öğretmenleri %15 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Verilen yanıtlara göre devlet okulunda görev yapan öğretmenler telif eğitiminin öğrenme kayıplarını gidermek için yeterli olmadığını, özel okulda görev yapan öğretmenler ise kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 17’de öğretmenlerin branşlarına göre (sayısal, sözel, spor-sanat, sınıf öğretmenliği, yabancı dil), programların ölçme değerlendirme ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 17

Branşa (Alana) Göre Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Branş	Maddeler	ÖDM1.	ÖDM2.	ÖDM3.	ÖDM4.	ÖDM5.	ÖDM6.	ÖDM7.	ÖDM8.	ÖDM9.
Sayısal	Evet	9	76	120	65	110	20	129	76	30
	%	5	40	63	34	58	11	68	40	16
	Hayır	90	56	22	58	34	125	11	32	89
	%	47	29	12	31	18	66	6	17	47
	Kısmen	91	58	48	67	46	45	50	32	71
	%	48	31	25	35	24	24	26	17	37
	Toplam	190								
	Evet	24	63	81	51	65	8	71	61	36
	%	21	55	70	44	57	7	62	53	31
	Hayır	41	20	14	24	14	81	12	18	31
Sözel	%	36	17	12	21	12	70	10	16	27
	Kısmen	50	32	20	40	36	26	32	36	48
	%	43	28	17	35	31	23	28	31	42
	Toplam	115								

(Devam ediyor)

Tablo 17 (Devam)

Branşa (Alana) Göre Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Branş	Maddeler	ÖDM1.	ÖDM2.	ÖDM3.	ÖDM4.	ÖDM5.	ÖDM6.	ÖDM7.	ÖDM8.	ÖDM9.
Spor-Sanat	Evet	2	22	12	6	16	0	30	4	4
	%	4	48	26	13	35	0	65	9	9
	Hayır	12	8	8	6	4	28	0	8	16
	%	26	17	17	13	9	61	0	17	35
	Kısmen	32	16	26	34	26	18	16	34	26
	%	70	35	57	74	57	39	35	74	57
	Toplam	46								
Sınıf Öğretmenliği	Evet	48	68	38	40	68	20	58	52	14
	%	32	45	25	26	45	13	38	34	9
	Hayır	26	38	80	32	30	76	16	14	54
	%	17	25	53	21	20	50	11	9	36
	Kısmen	78	46	34	80	54	56	78	86	84
	%	51	30	22	53	36	37	51	57	55
	Toplam	152								
Yabancı Dil	Evet	6	22	27	20	27	6	29	23	12
	%	13	49	60	44	60	13	64	51	27
	Hayır	16	9	2	14	10	23	0	6	19
	%	36	20	4	31	22	51	0	13	42
	Kısmen	23	14	16	11	8	16	16	16	14
	%	51	31	36	24	18	36	36	36	31
	Toplam	45								

Ölçme ve değerlendirmeye yönelik yazılan anket maddelerine sayısal branşlardan 190, sözel branşlardan 115, spor-sanat branşlarından 46, sınıf öğretmenliğinden 152 ve yabancı dil branşından 45 öğretmen olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(ÖDM1.) Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler derse hazırlıklı geldiler.” maddesine sayısal ve spor-sanat branşlarındaki öğretmenler %5, yabancı dil branşındaki

öğretmenler %13, sözel branştaki öğretmenler %21 ve sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenler %30 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Bu süreçte öğrencilerin derse hazırlıklı gelme durumu branşlara göre farklılaşmıştır. En az spor-sanat branşında yer alan öğretmenler, en çok ise sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse hazırlıklı geldiğini ifade etmişlerdir. Bu madde tüm öğretmenler tarafından %16 oranında “evet” olarak yanıtlanmıştır. Öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse hazırlıklı gelmediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM2.) *Uzaktan eğitim sürecinde sunum yapma, proje oluşturma gibi değerlendirme yöntemlerini kullanabildim.*” maddesine yalnızca sözel branşta yer alan öğretmenlerin %55’i “evet” yanıtını verirken, sayısal branştaki öğretmenler %40, sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenler %45, spor-sanat branşlarındaki öğretmenler %48, yabancı dil branşındaki öğretmenler %49 oranında “evet” yanıtını vermiştir. En çok sözel branşta yer alan öğretmenler olmak üzere, öğretmenlerin neredeyse yarısı uzaktan eğitim sürecinde sunum yapma, proje oluşturma gibi çalışmalarını değerlendirme amaçlı kullanabildiklerini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM3.) *Uzaktan eğitim sürecinde ortak yazılıların kaldırılması öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkiledi.*” maddesine sayısal, sözel ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler %65, sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenler %25, spor-sanat branşındaki öğretmenler %43 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Sınıf öğretmenleri bu süreçte ortak sınavların kaldırılmasının öğrencinin derse katılımını yüksek oranda, olumsuz yönde etkilemediğini ifade ederlerken, sayısal, sözel ve yabancı dil branşlarında yer alan öğretmenlerin yarısından çoğu, spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin ise yarısına yakını ortak sınavların kaldırılmasının öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM4.) *Uzaktan eğitim sürecinde sınıf içi değerlendirme çalışmalarını etkili bir şekilde gerçekleştirdim.*” maddesine sözel ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler %44, sınıf öğretmenliği ve sayısal branşlarındaki öğretmenler %30, spor-sanat branşındaki öğretmenler %13 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin çoğu sınıf içi değerlendirme çalışmalarını etkili bir şekilde gerçekleştiremediklerini ifade etmişlerdir. Sözel ve yabancı dil branşlarında yer alan öğretmenlerin ise, yarısına yakını uzaktan eğitim sürecinde sınıf içi değerlendirme çalışmalarını etkili bir şekilde gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.

“(ÖDM5.) *Uzaktan eğitim sürecinde dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildim.*” maddesine sayısal, sözel ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler

%59, sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenler %45, spor-sanat branşındaki öğretmenler %35 oranında “evet” yanıtını vermiştir. En çok sayısal, sözel ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler, en az ise spor-sanat branşındaki öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildiğini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM6.) *Uzaktan eğitimin öğrenme çıktıları yüz yüze eğitim ile eşdeğerdi.*” maddesine sayısal branştaki öğretmenler %11, sözel branştaki öğretmenler %7, sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenler %13, yabancı dil branşındaki öğretmenler %13 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Tüm öğretmenler tarafından maddenin “evet” olarak yanıtlanma oranı %10’dur. Spor-sanat branşında yer alan hiç bir öğretmen uzaktan eğitimin öğrenme çıktılarını, yüz yüze eğitim ile eşdeğer olduğunu ifade etmemiştir. Branş farklılığı olmaksızın öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim öğrenme çıktılarının yüz yüze eğitim ile eşdeğer olmadığını ifade etmişlerdir.

“(ÖDM7.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerimde öğrenme kayıpları oluştu.*” maddesine yalnızca sınıf öğretmenliği branşında yer alan öğretmenlerin %38’i “evet” yanıtını verirken, sayısal branştaki öğretmenler %68, sözel branştaki öğretmenler %62, spor-sanat branşlarındaki öğretmenler %65, yabancı dil branşındaki öğretmenler %64 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Sınıf öğretmenliği dışındaki tüm branşlarda yer alan öğretmenlerin çoğu bu süreçte öğrencilerinde öğrenme kayıpları oluştuğunu ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin ise yarısına yakın bir kısmı öğrencilerinde öğrenme kayıpları oluştuğunu ifade etmişlerdir.

“(ÖDM8.) *Uzaktan eğitim sürecinde oluşan öğrenme kayıpları için telafi eğitimi yapabildim.*” maddesine sözel ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler %52, sayısal ve sınıf öğretmenliği branşlarındaki öğretmenler %40, spor-sanat branşındaki öğretmenler %9 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Spor-sanat branşında yer alan öğretmenler bu süreçte oluşan öğrenme kayıpları için telafi eğitimi yapamadıklarını ifade etmişlerdir. Sözel ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler, sayısal ve sınıf öğretmenliği branşlarındaki öğretmenlere göre daha yüksek oranda uzaktan eğitim sürecinde oluşan öğrenme kayıpları için telafi eğitimi yapabildiğini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM9.) *Telafi eğitimi öğrenme kayıplarını gidermek için yeterliydi.*” maddesine sözel ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler %27, spor-sanat ve sınıf öğretmenliği branşlarındaki öğretmenler %9, sayısal branştaki öğretmenler %16 oranında “evet” yanıtını vermiştir. Genel olarak tüm branşlarda yer alan öğretmenler bu süreçte oluşan öğrenme kayıplarını gidermek için telafi eğitiminin yeterli olmadığını ifade

etmektedirler. Telafi eğitiminin yeterli olmadığına ilişkin görüş, spor-sanat ve sınıf öğretmenliği branşlarında daha yüksektir.

Tablo 18’de öğretmenlerin görev yaptıkları bölgenin sosyoekonomik durumuna göre (alt sosyoekonomik düzey, orta sosyoekonomik düzey, üst sosyoekonomik düzey), programların ölçme değerlendirme ögesiyle ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 18

Okulların Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Düzeyine Göre Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Maddelere Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Düzy	Maddeler	ÖDM1.	ÖDM2.	ÖDM3.	ÖDM4.	ÖDM5.	ÖDM6.	ÖDM7.	ÖDM8.	ÖDM9.
Alt Sosyoekonomik Düzey	Evet	14	48	90	28	52	10	100	32	4
	%	11	36	68	21	39	8	76	24	3
	Hayır	56	42	22	62	48	96	8	44	80
	%	42	32	17	47	36	73	6	33	61
	Kısmen	62	42	20	42	32	26	24	56	48
	%	47	32	15	32	24	20	18	42	36
	Toplam	132								
Orta Sosyoekonomik Düzey	Evet	46	136	127	94	153	24	163	114	52
	%	15	44	41	31	50	8	53	37	17
	Hayır	96	76	78	54	38	181	12	32	92
	%	31	25	25	18	12	59	4	10	30
	Kısmen	165	95	102	159	116	102	132	161	163
	%	54	31	33	52	38	33	43	52	53
	Toplam	307								
Üst Sosyoekonomik Düzey	Evet	29	67	61	60	81	20	54	70	40
	%	27	61	56	55	74	18	50	64	37
	Hayır	33	13	26	18	6	56	19	2	37
	%	30	12	24	17	6	51	17	2	34
	Kısmen	47	29	22	31	22	33	36	37	32
	%	43	27	20	28	20	30	33	34	29
	Toplam	109								

Ölçme ve değerlendirmeye yönelik yazılan anket maddelerine, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan 132, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan 307 ve üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan 109 olmak üzere toplamda 548 öğretmen yanıt vermiştir.

“(ÖDM1.) *Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler derse hazırlıklı geldiler.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %11, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %15, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %27 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En az alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse hazırlıklı geldiklerini ifade etmiştir. Okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi arttıkça, öğretmenlerin öğrencilerin derse hazırlıklı geldiğini ifade etme oranları da artmıştır.

“(ÖDM2.) *Uzaktan eğitim sürecinde sunum yapma, proje oluşturma gibi değerlendirme yöntemlerini kullanabildim.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %36, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %44, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %61 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En çok üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğu bu süreçte sunum yapma, proje oluşturma gibi çalışmaları öğrencileri değerlendirme amaçlı kullanabildiğini ifade ederken, okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi azaldıkça bu süreçte sunum yapma, proje oluşturma gibi çalışmaları öğrencileri değerlendirme amaçlı kullanabildiklerini ifade etme oranı düşmüştür.

“(ÖDM3.) *Uzaktan eğitim sürecinde ortak yazılıların kaldırılması öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkiledi.*” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %68, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %41, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %55 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En çok alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından ortak sınavların kaldırılmasının öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir.

“(ÖDM4.) Uzaktan eğitim sürecinde sınıf içi değerlendirme çalışmalarını etkili bir şekilde gerçekleştirdim.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %21, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %31, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %55 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğu bu süreçte sınıf içi değerlendirme çalışmalarını etkili bir şekilde gerçekleştiremediklerini ifade ederlerken, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin yarıdan fazlası bu süreçte sınıf içi değerlendirme çalışmalarını etkili bir şekilde gerçekleştirebildiklerini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM5.) Uzaktan eğitim sürecinde dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildim.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %39 orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %50, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %74 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En çok üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildiklerini ifade ederlerken, okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi azaldıkça öğretmenlerin dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildiklerini ifade etme oranları da azalmıştır.

“(ÖDM6.) Uzaktan eğitimin öğrenme çıktıları yüz yüze eğitim ile eşdeğerdi.” maddesine alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %8, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %18 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Öğretmenler genel olarak uzaktan eğitimin öğrenme çıktılarının yüz yüze eğitim ile eşdeğer olmadığını ifade etmişlerdir. Bu durum alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerde daha yüksek orandadır.

“(ÖDM7.) Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerimde öğrenme kayıpları oluştu.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %76, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %53, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %50 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Öğretmenlerin yarısı ve yarıdan fazlası bu süreçte öğrencilerinde öğrenme

kayıpları oluştuğunu ifade etmişlerdir. Bu durum, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından daha yüksek oranda belirtilmiştir.

“(ÖDM8.) Uzaktan eğitim sürecinde oluşan öğrenme kayıpları için telafi eğitimi yapabildim.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %24, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %37, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %64 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. Üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin yarısından fazlası oluşan öğrenme kayıpları için telafi eğitimi yapabildiklerini ifade ederlerken, alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin bir kısmı (%24’ü) oluşan öğrenme kayıpları için telafi eğitimi yapabildiklerini ifade etmişlerdir.

“(ÖDM9.) Telafi eğitimi öğrenme kayıplarını gidermek için yeterliydi.” maddesine alt sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %3, orta sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %17, üst sosyoekonomik düzeydeki bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenler tarafından %37 oranında “evet” yanıtı verilmiştir. En çok üst sosyoekonomik düzeydeki bölgelerde bulunan okullarda görev yapan öğretmenler telafi eğitiminin öğrenme kayıplarını gidermek için yeterli olduğunu ifade ederlerken, okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi azaldıkça, öğretmenlerin, telafi eğitiminin öğrenme kayıplarını gidermek için yeterli olduğunu ifade etme oranı da azalmıştır. Öğretmenler genel olarak bu süreçte oluşan öğrenme kayıplarını gidermek için telafi eğitiminin yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

Yukarıda ölçme değerlendirme ögesi ile ilgili olarak verilen bulgulara göre, öğretmenlerin geneli uzaktan eğitim sürecinde sunum yapma, proje oluşturma gibi çalışmaları öğrencileri değerlendirme amacıyla kullandıklarını, uzaktan eğitimin öğrenme çıktılarının yüz yüze eğitim ile eşdeğer olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin derse hazırlıklı gelmediği ifade edilmiştir, sayısal ve spor-sanat branşlarında bunu belirtme oranı daha yüksek olmuştur. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğu ise öğrencilerin derse hazırlıklı geldiğini ifade etmiştir. Özellikle ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenlerin çoğu ortak sınavların kaldırılmasının, öğrencilerin derse katılımını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin çoğu sınıf içi değerlendirme çalışmalarının kısmen yapıldığını ifade

etmiştir; fakat özel okullarda görev yapan öğretmenlerin yarısı sınıf içi değerlendirme çalışmalarını yapabildiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin çoğu sınıf içi değerlendirme çalışmalarını yapamadıklarını ifade etmişlerdir. Tütüncü (2022) de araştırmasında benzer şekilde; uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirme işlemlerinde öğretmenlerin çeşitli güçlüklerle karşılaştıkları sonucuna ulaşmıştır. Saygı'nın (2021) çalışmasında da pandemi (covid-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun gerçek manada ölçme ve değerlendirme yapamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada özel okul öğretmenlerinin çoğu dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildiklerini ifade ederlerken, spor-sanat branşlarındaki öğretmenlerin yarısı dijital değerlendirme araçlarına kısmen erişim sağlayabildiklerini belirtmiştir. Zana (2021)'ın yaptığı çalışmada da öğrencileri değerlendirme süreci söz konusu olduğunda çalışmadan elde edilen bulgular uzaktan eğitimde verilen ödevlerin öğrencinin gerçek başarısını belirlemede yeterli olmadığını ve öğrencilerin değerlendirilmesinde öğretmenlerin farklı ölçütlere ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Tütüncü (2022) de benzer şekilde, öğretmenlerin uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme sürecine ilişkin görüş ve önerilerini incelemiş, değerlendirme sürecinde yeni dijital bir platform oluşturulması ve web 2.0 araçlarının kullanımının artırılması için öğretmenlerin görüş bildirdiklerini ifade etmiştir.

Bu çalışmada ortaokul ve lise kademesinde görev yapan öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinde öğrenme kayıpları oluştuğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğu telafi eğitimi kısmen yapabildiklerini belirtmişler fakat özel okulda görev yapan öğretmenler, devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek oranda telafi eğitimi yapabildiklerini ifade etmişler. Bu çalışmada öğretmenler genel olarak telafi eğitimi yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Koylu (2022) da çalışmasında; öğretmenlerin, öğrencilerin eksiklerini belirleme ve bunları telafi etme, merkezi sınavlara uygun yeni nesil soruların öğrencilerle çözülmesi, öğrencilerin ilgilerini çekebilecek ve ulaşabilecekleri etkinlikleri bulmakta, uzaktan eğitim sürecinde zorlandıkları sonucuna ulaşmıştır.

Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Beşinci araştırma sorusuna (Pandemi (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim deneyimi ile birlikte öğretim programlarının işleyen ve işlemeyen yönlerini düşünerek

bundan sonra düzenlenecek olan öğretim programlarının kazanımlarına, içeriğine, öğretme-öğrenme yaşantılarına, ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik önerileriniz nelerdir?) yönelik, gelecekte düzenlenecek öğretim programlarına yönelik öğretmenlerin önerileri incelenmiştir. Bu kapsamda öğretmenlerin önerilerinin öğretim programlarının öğelerine ve kategorilere göre dağılım Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

Öğretmenlerin Öğretim Programlarına Yönelik Önerileri

Program Ögesi	Kategoriler	Frekans (f)	Örnek Cümleler
Kazanım	Kazanım Sayılarının Azaltılması	8	K292: Kazanım sayısı azaltılmalı (Kazanımların tamamı uzaktan eğitime uygun değil)
İçerik	İçerik Desteği	12	K368: İçerik geliştirmek için etkinlikler, Web 2.0 araçları ve eğitim kaynakları oluşturulmalı. Öğrencilerin daha aktif olacağı içerikler geliştirilmeli.
	Uygulamalı Derslere Yönelik İçerik	5	K259: Uygulamaya yönelik çalışmalar olmalı (Deneyler, simülasyonlar vb.). K456: Uygulamalı dersler (beden eğitimi, görsel sanatlar, müzik gibi) için içerik uygun değil yeniden düzenlenmeli.
	Teknolojik Destek İhtiyacı	16	K298: İnternet, tablet vb. araç gereçler sağlanmalı. Öğretmenlere ve öğrencilere teknoloji eğitimi verilmeli.
Öğretme-Öğrenme Yaşantıları	Katılım Teşviki	5	K2: Öğrencilerin çoğu derse katılmadı, katılım artırılmalı.
	Ders Sistemlerinin Değişimi	2	K288: Hibrit sistem olmalı; uygulamalı dersler yüz yüze, teorik dersler uzaktan eğitim ile verilebilir.
Ölçme Değerlendirme	Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları	15	K313: Ölçme ve değerlendirme kesinlikle yapılmalıydı.
Toplam		63	

Anketin son maddesi olan “*Pandemi (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim deneyimi ile birlikte öğretim programlarının işleyen ve işlemeyen yönlerini düşünerek bundan sonra düzenlenecek olan öğretim programlarının kazanımlarına, içeriğine, öğretme-öğrenme yaşantılarına (dersin işlenişine), ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik önerileriniz nelerdir?*” sorusuna; 17 sınıf öğretmeni, 9 fen bilimleri öğretmeni, 8 matematik öğretmeni, 7 İngilizce öğretmeni, 4 beden eğitimi öğretmeni, 4 sosyal bilgiler öğretmeni, 3 bilişim teknolojileri öğretmeni, 3 fizik öğretmeni, 2 görsel sanatlar

öğretmeni, 1 biyoloji öğretmeni ve 1 kimya öğretmeni olmak üzere toplam 63 öğretmen yanıt vermiştir. Verilen yanıtlar programın öğelerine göre gruplandırılıp, içeriklerine göre kategorilere ayrılmıştır. Kategoriler oluşturulurken, öğretmenler tarafından verilen yanıtlar tek tek okunarak birbiriyle ilgili olma durumuna göre gruplandırılmış ve ortak görüşlere göre kategori ismi belirlenmiştir. Öğretmenler tarafından programların kazanım ögesine yönelik 8, içerik ögesine yönelik 17, öğretme-öğrenme yaşantıları ögesine yönelik 23, ölçme değerlendirme ögesine yönelik 15 öneride bulunulmuştur.

Tablo 19 incelendiğinde öğretmenler, öğretim programlarının öğeleri için; teknolojik desteğe ihtiyaç duyulduğu belirten 16 öneri, ölçme ve değerlendirme araçlarına öğretim programlarında daha çok yer verilmesi gerektiğini belirten 15 öneri, içerik için teknoloji tabanlı ve öğrenciyi aktif kılacak etkinliklerin geliştirilmesi gerektiğini belirten 12 öneri, konuların azaltılmasını ve içeriğin uzaktan eğitime yönelik sadeleştirilmesi gerektiğini belirten 8 öneri, öğrenci katılımını artırmak için çalışılması gerektiğini belirten 5 öneri, uygulamalı derslere yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini belirten 5 öneri ve eğitimin hem yüz yüze hem uzaktan eğitim ile (hibrit olarak) yürütülmesi gerektiğini belirten 2 öneri ifadesinde bulunmuşlardır.

Programın kazanım ve içerik öğelerine göre bazı örnek geri bildirim ve öneriler şu şekildedir: *“Gelecekteki öğretim programlarında uzaktan eğitim şartları da düşünülerek uygun hedefler, animasyon destekli etkileşimli kitaplar, doğru değerlendirme kriterleri interaktif uygulamalarla birlikte öğrencinin aktif olacağı uygulamalar desteklenmelidir.”* (K274). *“Beden Eğitimi ve spor dersleri uzaktan eğitimde fazla bir kazanım sağlamadı, (öğrenciler) kameralarını açmak istemedikleri için derse katılıp katılmadıklarını anlamakta zorluk çektim. Hareketleri yaparken, ders işlerken zevk alamadım, kendi kendimi kamerada görüyordum. Çocuklar utandıkları ya da ev oda şekillerine takıntılı davranışlar sergilediler, zorlama hakkımız olmadığı için kamerayı açtırmak için baskı uygulamadım bu yüzden verimli olduğu konusunda emin değilim ama teorik konularda (branşımıza yönelik) ilgi daha fazlaydı o alanlarda katılım ve konuların videosu verimli oldu.”* (K137). *“Kazanım sayısı azaltılmalı, farklı araçlar- uygulamalar vasıtasıyla geçerli sayılacak ölçme değerlendirme uygulamaları sağlanmalı.”* (K55). *“Uzaktan eğitim süreci maddi imkanı olmayan öğrenciler için olumsuz bir süreçti devlet desteği ile bu süreç daha iyi yönetilebilirdi. Bundan sonraki dönemde ders programları uzaktan eğitim sürecine uygun düzenlenebilir, teknolojik ve teknik destek hem öğrenci hem öğretmenlere sağlanabilir.”* (K128).

Verilen yanıtlar çoğunlukla öğretme-öğrenme yaşantılarında teknolojik destek ve ölçme değerlendirme uygulamaları ihtiyacı ile ilgili olmuştur. Bu konu ile ilgili bazı geri bildirimler ve öneriler şu şekildedir: *“Teknoloji kullanımı ve teknolojiye ulaşımı arttırılmalı, öğrenci ve öğretmenlere teknoloji kullanımı ile ilgili etkili eğitimler verilmelidir.”* (K188). *” Her öğrenciye internet erişimi ve bilgisayar ya da tablet sağlanması gerekmektedir. Ayrıca anne baba öğretmen olan ve çocuğu okula giden öğretmen ve çocuklarına da destek sağlanması gerekirdi. Bir evde 2 öğretmen 2 öğrenci olan bir aile gibi.”*(K257). *“Öğrenciler (kısmen öğretmenler) hiçbir zaman dijital yeterlik (bilgi ve cihazlara sahip olma) ve internete sahip olmadığından sorun en baştan başlıyor. Öncelikli bu durumun düzeltilmesi gerekir.”* (K235). *“Ölçme değerlendirme yapma şansımız olmuyor. Bu da çocukların küçük olması nedeniyle derse katılım hususunda yaptırım oluşturamıyor.”* (K87). *“Ölçme değerlendirme için daha fazla içerik gerekli ve eğlenerek öğrenme ortamı için de daha fazla kaynağa ihtiyaç duyuluyor.”* (K117). *“Ölçme değerlendirme amacıyla eğitim sonrası sınavların zorunlu olması ve etkin kullanımı sağlanmalı.”* (K357).

Ankette yer alan açık uçlu maddeye öğretmenler tarafından, teknolojik desteğe ihtiyaç duyulduğunu ve bu konuda destek sağlanmasını belirten 16 öneri gelmiştir. Ayrıca ölçme ve değerlendirme konusunda ve dijital ölçme değerlendirme araçlarının geliştirilmesi konusundan 15 öneri gelmiştir. Dijital içerikler geliştirilmesini belirten 12 öneri, konuların ve kazanımların azaltılmasını belirten 8 öneri gelmiştir. Öğretmenler tarafından verilen yanıtlara göre, en çok teknolojik desteğe ve ölçme değerlendirme araçlarına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM 5

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda varılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Elde edilen bulgulardan yola çıkılarak öğretim programlarının her bir ögesine yönelik sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

Öğretim programlarının kazanımlarına yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandığını, öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olduğunu düşünmediklerini, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere kazandırabilecekleri kazanımları belirleyip bu kazanımlara öncelik verdiklerini ifade etmişlerdir. Bu görüşler öğretmenlerin görev yaptıkları kademelere, okul türüne, sosyoekonomik durum ve branşa göre önemli değişiklik göstermemektedir. Kazanımların uzaktan eğitimde uygulanabilirliği konusunda spor-sanat alanındaki branşlar, diğer branş öğretmenlerine (sınıf öğretmenliği, sözel alan) göre daha olumsuz görüş belirtmişler, kazanımların uygulanabilir olmadığını belirtmişlerdir. Berksoy (2021) da yaptığı çalışmada; “*Örgün eğitim için belirlenen kazanımlara, uzaktan eğitimde ne derecede ulaşıldığını düşünüyorsunuz?*” sorusuna katılımcıların %39’unun 5 üzerinden 3 verdiğini, %27’sinin 5 üzerinden 4 ve %21’inin de 5 üzerinden 2 verdiğini söylemiş, öğretmenlerin uzaktan eğitime yabancı olmalarının verilen cevapların sebebi olabileceğini ifade etmiştir. Acil uzaktan eğitime geçiş yapan öğretmenler, uzaktan eğitim konusunda ilk tecrübelerini yaşadıkları için bu sistemin öğrenme kazanımlarına ulaşmada kesin olarak yeterli olup olmadığından emin olmadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Bakioğlu ve Çevik (2020) ise, yaptıkları çalışmada öğretmenlerin %36'sının uzaktan eğitim ile öğretim programını tamamlayabilirim, %42'sinin tamamlayamam, %22'sinin de kısmen tamamlayabilirim şeklinde yanıtlar verdiklerini belirtmeleri, bulunan sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Bu araştırmada öğretim programında yer alan kazanımların uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler tarafından gerçekleştirilebilir nitelikte olması durumuna ilkökul öğretmenleri diğer kademelerdeki öğretmenlere göre daha olumlu görüş belirtirken, diğer kademelerde görev yapan (ortaokul, lise) öğretmenlerin çoğu kazanımların gerçekleştirilebilir nitelikte olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca sayısal branşlardaki öğretmenlerin yarısına yakını diğer branş öğretmenlerine (sözel, sınıf öğretmenliği) göre kazanımların daha düşük oranda gerçekleştirilebilir nitelikte olduğunu düşünmektedirler. Bu durum, sosyoekonomik düzeye göre düzey arttıkça kazanımların gerçekleştirilebilir olduğu görüşünün artması şeklinde yansımıştır. Mouchantaf (2020) ise, çalışmasına dahil olan öğretmenlerin %64'ünün, öğrencilerin uzaktan eğitim derslerini kaçırdıklarını ya da uzaktan eğitim derslerinde yapılan çalışmalarını tamamlamadıklarını, dolayısıyla bu öğrencilerin hedeflenen kazanımlara ulaşamadıklarını dile getirdiklerini belirtmiştir. Sayısal branşlardaki öğretmenlerin belirttiği görüşlere benzer şekilde Tuncer ve Tanaş (2011) yapmış olduğu bir araştırmada uzaktan eğitimin fen alanları için uygun olmadığını, devam takibi ve etkileşim sınırlılığı nedeniyle başarısızlıklar yaşanabileceğini ve öğrenme faaliyetlerinden beklenen verimin düşebileceğini belirtmişlerdir.

Bu araştırmada öğretim programında yer alan kazanımların çoğuna öğrencilerin ulaştırılmasına ilişkin görüş, ilkökuldan liseye doğru azalma göstermiştir ve genel olarak öğretmenler, pandemi (covid-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretim programında yer alan kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırma konusunda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, devlet okulunda ve özel okulda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre farklılaşmamaktadır. Sözel branşlarda görev yapan öğretmenlerin yarısına yakını ve sınıf öğretmenliği alanındaki öğretmenlerin çoğu diğer branşlara (sayısal, sözel, spor-sanat, yabancı dil) göre kazanımların çoğuna öğrencileri ulaştırma konusunda daha başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan bölgelerde öğrencilerin kazanımların çoğuna ulaştırılması oranının da düşük olduğu öğretmenlerin çoğu tarafından ifade edilmiştir. Küçükçakır (2021) çalışmasında, uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sunduğu söylene de bu alanda yapılan

Çalışmalardaki rretmen görüşlerinden, pandemi sonrasında yapılan çalışmalardan ve araştırmalardan uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağlamadığı sonucuna ulaşmıştır.

Öğretim programlarının içeriğine yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının içeriğini yetersiz bulduklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlerin branşlarına ait öğretim programının içeriği açısından uygun bulunması oranı ilkököl kademesinden lise kademesine doğru bir artış göstermesine rağmen, tüm kademelerde öğretmenlerin çoğu öğretim programının içeriğinin uzaktan eğitim sürecine uygun olmadığını belirtmiştir. Sözel branşta yer alan öğretmenlerin yarısına yakını, diğer branşlara (sayısal, spor-sanat, yabancı dil) göre içeriğin uzaktan eğitim sürecine daha uygun olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca üst sosyoekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğu orta ve alt sosyoekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenlere göre içeriği daha uygun bulmuşlardır. Uzaktan eğitim sürecine uygun içerik oluşturabilmek için öğretmenlerin çoğu öğretim programlarından yararlandığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecini yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürüttüklerini belirtmiştir, ancak bu oran ortaokul kademesi ile alt sosyoekonomik bölgede görev yapan öğretmenler için diğer kademe (ilkokul, lise) ve sosyoekonomik düzeylerde (orta, üst) görev yapan öğretmenlere göre daha düşüktür. Bunun yanı sıra spor-sanat branşındaki öğretmenlerin çoğu derslerini öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütemediklerini belirtmişlerdir. Bu araştırmada öğretmenlerin yarısı uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yaptıklarını; ancak öğretim programında yer alan konular ve/veya ünitelerin tamamının uzaktan eğitim sürecine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Bu görüş spor-sanat branşındaki öğretmenlerin yarısına yakını tarafından, diğer branşlarda (sayısal, sözel, sınıf öğretmenliği, yabancı dil) görev yapan öğretmenlere göre daha fazla belirtilmiştir. Öğretmenlerin çoğu programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecine göre yeniden düzenleme ve programda yer alan konuları uzaktan eğitim sürecinde sınıflarındaki öğrencilere göre düzenleme ihtiyacı hissettiklerini belirtmişlerdir. Spor-sanat branşındaki öğretmenlerde bu ifade oranı diğer branşlarda (sayısal, sözel, sınıf öğretmenliği, yabancı dil) görev yapan öğretmenlere göre daha yüksektir.

Öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını uzaktan eğitim sürecinde dersi/dersleri ile ilgili içerik oluşturmak için dijital uygulamaları (web araçlarını) etkin bir şekilde kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum üst sosyoekonomik bölgede daha yüksek oranda ifade edilmiştir. Kırmızıgül (2020)'ün yaptığı çalışmaya göre de salgın sürecinde öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgi ve becerilerinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Öğretmenlerin, sürecin getirdiği koşulları dikkate alarak dijitalleşen eğitime ayak uydurmak için çaba gösterdikleri belirtilmiştir.

Bu çalışmada öğretmenlerin yarısına yakını, öğretim programlarının uzaktan eğitim sürecine özel içerik oluşturmaya esneklik sağlayacak nitelikte olmadığını belirtmişlerdir. Bu durum sözel branşta yer alan öğretmenler ile üst sosyoekonomik bölgedeki okullarda görev yapan öğretmenler için geçerli değildir. Sözel branşlardaki öğretmenlerin ve üst sosyoekonomik bölgedeki okullarda görev yapan öğretmenlerin yarısından çoğu öğretim programlarının esnek olduğunu ifade etmişlerdir. İlkokul ve ortaokul kademelerinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre, öğretmenlerin geneli uzaktan eğitim sürecinde içerik oluşturmada zorlanmamıştır. Bu konudaki görüşler, branşa ve okul türüne göre farklılaşmamıştır. Ancak alt sosyoekonomik gelişmişlik düzeyindeki okullarda görev yapan öğretmenler içerik oluşturmada zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Öğretim programlarının öğretme-öğrenme yaşantılarına yönelik sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak uzaktan eğitim sürecinde öğretme-öğrenme yaşantılarını düzenlerken zorlandıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin neredeyse tamamı uzaktan eğitim sürecinde düzenli olarak derslerini yaptıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin derse katılım oranlarının ilkokuldan lise kademesine doğru azalma gösterdiği ifade edilmiştir. Pişken (2021) de bu sonuca benzer olarak; normal koşullarda derse katılım sağlayan ortalama öğrenci mevcudunun %54,6 iken pandemi koşullarında %32'ye düştüğünü, pandeminin oluşturduğu uzaktan eğitim ortamına uyum sağlamada zorluk yaşandığını belirtmiştir.

Bu çalışmada ilkokul öğrencilerinin büyük çoğunluğunun derse katılım gösterdiği ifade edilirken, lise öğretmenlerinin neredeyse üçte biri lise öğrencilerinin derse katıldığını ifade etmiştir. Derse katılım gösteren öğrenci sayısının devlet okullarında daha az olduğu ifade edilirken özel okulda bu oranın daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenleri diğer branşlara göre öğrencilerin derse

katılımının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde Sönmez ve diğerlerinin (2020) salgına bağlı uzaktan eğitim sürecini sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirdikleri çalışmalarında özel okullarda çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerine ulaşmakta güçlük yaşamadıkları sonucuna varmışlardır.

Bu araştırmada derse katılım durumu, öğretmenlerin görev yaptığı okulların bulunduğu sosyoekonomik düzeye göre de değişmektedir, düzey yükseldikçe öğrencinin derse katılımının da artış gösterdiği belirtilmiştir. Derse katılımın en az olduğunu ifade eden grup, sözel branşta yer alan öğretmenlerdir. Genel olarak öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrencilerin derse katılım oranının düşük olduğunu ifade etmiştir. Bu sonuç, Çakın ve Külekçi Akyavuz (2020)'un çalışması ile de benzerlik göstermektedir. Onların çalışma sonucuna göre de öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde derse katılımı oldukça azdır ve bu durumun başlıca nedeni internet ve teknik ekipman yetersizliği olarak gösterilmiştir.

Bu araştırmada öğretmenlerin çoğu, uzaktan eğitim sürecinde ders saatlerinin yeterli olduğunu, bir ders saati süresinin kısaltılmasının olumsuz bir etki yaratmadığını ifade etmektedirler. Yalnızca sayısal branşta yer alan öğretmenlerin yarısına yakını bu durumdan olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca ders saatlerinin yeterli olması durumu öğretmenlerin görev yaptığı okulların bulunduğu sosyoekonomik düzeye göre farklılaşmıştır, düzey yükseldikçe ders saatlerinin yeterli olduğunu düşünen öğretmen sayısı da artmıştır.

Bu süreçte öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin ve öğrenme yetersizliği olan öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinden olumsuz etkilendiği ifade edilmiştir. Bu durum alt sosyoekonomik bölgedeki okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinde diğer sosyoekonomik bölgelerde (orta, üst) görev yapan öğretmenlere göre daha belirgindir. Öğrencilerin derse etkin katılımını sağlama konusunda ilkökul kademesinde görev yapan öğretmenlerin yarısından fazlası zorluk yaşamadıklarını ifade ederken, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenler artan oranla zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin derse etkin katılımını sağlamada devlet okulu öğretmenlerinin çoğu özel okul öğretmenlerine göre daha çok zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca derse etkin katılımı sağlamada en çok zorlandığını ifade eden branşlar sayısal branşta yer alan öğretmenlerin yarısına yakını ile alt sosyoekonomik bölgedeki okullarda görev yapan öğretmenlerin yarısından fazlası olmuştur. İnternet erişimi ve teknolojik imkânlardaki yetersizliklerin dersin işlenişini genel olarak tüm kademelerde olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Bu durum, öğretmenlerin branşlarına göre farklılaşmazken özel

okullarda görev yapan öğretmenler ise teknolojik yetersizliklerle ilgili sorun belirtmemiştir. İnternet erişimi ve teknolojik imkânlardaki yetersizliklerden dolayı dersin işlenişinin olumsuz etkilenmesi ifadesi, üst sosyoekonomik bölgelerde bulunan okullardan alt sosyoekonomik bölgelerde bulunan okullara doğru artış göstermiştir. İnternet erişimi teknolojik imkanlar konusunda benzer şekilde Şenkal ve Dinçer (2012) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimi teknik altyapı sorunları nedeniyle başarısız olarak nitelemiştir. Kandemir ise 2014 yılında yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin maddi imkânsızlıklar sebebiyle bilgisayar, tablet ve internet erişimine sahip olamadıklarını vurgulamış, bu durumunun maddi desteklerle giderilmesi yönünde çözüm önerisi sunmuştur.

Bu araştırmada öğretmenlerin yarısına yakını tarafından uzaktan eğitim sürecinin öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladığı düşünülmektedir. Yalnızca spor-sanat branşında yer alan öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitim sürecinin kaynak kullanımı açısından esneklik sağlamadığını düşünmektedirler. Bu süreçte, öğretmenlerin yarısından fazlası tarafından öğrencilerin çoğunun rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapamadığı ifade edilmiştir; fakat bu durum özel okul öğretmenlerinin yarısına yakını tarafından ifade edilmemiştir. Öğrencilere verilen ödev ve sorumlulukların yerine getirilmesi konusunda ise, ilkökul kademesinden lise kademesine doğru öğrencilerin verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirme oranının düştüğü öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Ayrıca sayısal ve spor-sanat branşlarında yer alan öğretmenlerin çoğu, diğer branşlarda (sözel, sınıf öğretmenliği, yabancı dil) yer alan öğretmenlere göre öğrencilerin ödev ve sorumluluklarını yerine getirme oranının düşük olduğunu belirtmişlerdir. Bu noktada devlet okulu öğrencilerinin çoğunun ödev ve sorumlulukları yerine getirmediği ifade edilirken özel okul öğrencileri için tam tersi ifadede bulunulmuştur. Ayrıca üst sosyoekonomik düzeyden alt sosyoekonomik düzeye doğru öğrencilerin ödev ve sorumlulukları yerine getirdiğini ifade etme oranının düştüğü gözlenmiştir. Öğretmenlerin çoğu bu süreçte ders kitapları dışında ek materyallere de ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Kör, Çataloğlu ve Erbay (2013) yaptıkları çalışmada, uzaktan eğitim derslerinde animasyon, video ve simülasyon gibi etkileşime dayalı materyallerin kullanılmasının öğrencilerin ilgisini çektiğini ve öğretim faaliyetlerinin daha verimli hale geldiğini dile getirmişlerdir. Kınalıoğlu ve Güven, (2011), araştırmalarda uzaktan eğitim sisteminin farklı bir yapıya sahip olması sebebiyle, eğitimcilerin, anlatımdan farklı olarak sisteme uygun yöntem ve teknikleri

denemeleri gerektiğinin vurgulandığını belirtmişlerdir. Araştırmada, uzaktan eğitimde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasının, öğrencilerin derse olan ilgilerini ve başarılarını artıracak sonucuna ulaşmışlardır.

Bu araştırmada öğretmenler genel olarak bu süreçte öğrencilere uygulamalı çalışmalar (deneyler, laboratuvar çalışmaları, gösterip yaptırma çalışmaları) yaptıramadıklarını ifade etmişlerdir ve ilkökul kademesinden lise kademesine doğru öğretmenlerin görüşleri bu yönde artmıştır. Ayrıca öğretmenlerin görev yaptığı okulların bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi düştükçe öğretmenlerin uygulamalı çalışma yaptırma oranlarının da düştüğü ifade edilmiştir. Materyal ihtiyacı ve uygulamalı çalışmalar konusunda benzer şekilde Tuncer ve Taşpınar (2007) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimde kaliteli materyallerin hazırlanmaması, uygun öğrenme çevrelerinin yaratılmaması, iletişim ve sunu gibi sorunlar yaşandığı görülmüştür.

Bu araştırmada öğretme-öğrenme yaşantıları ile ilgili tüm maddelere verilen yanıtlar okul türüne (devlet okulu, özel okul) göre farklılaşmamaktadır. Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök (2020)'ün yaptıkları çalışmaya göre, benzer şekilde öğretmenlerin görev yaptıkları okulun özel ve devlet okulu olmasına göre, uzaktan eğitimin yürütülmesinde ve uzaktan eğitim sürecinde ödev algılarında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir.

Öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme ögesine yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme çalışmalarında dijital değerlendirme araçlarına ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğuna göre uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler derse hazırlıklı gelmemişlerdir. Bu durum ilkökul öğretmenleri tarafından, ilkökulda daha az görüldüğü belirtilirken, lise ve ortaokul öğretmenlerinin çoğu öğrencilerin tamamına yakınının hazırlık yapmadan derse katıldığını ifade etmişlerdir. Yine sınıf öğretmenliği branşı öğretmenleri tarafından öğrencilerin derse hazırlıklı gelme durumu diğer branşlara (spor-sanat, sayısal, sözel, yabancı dil) göre daha fazla ifade edilmiştir. Öğretmenlerin görev yaptığı okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyine göre ise düzey arttıkça öğrencilerin derse hazırlıklı gelme oranının arttığı öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Öğretmenlerin yarısından çoğu bu süreçte sunum yapma, proje

oluşturma gibi çalışmalar aracılığıyla öğrencileri değerlendirmeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Sözel branşta yer alan öğretmenlerin yarısına yakını diğer branşlara (spor-sanat, yabancı dil, sayısal) göre daha yüksek oranda sunum yapma, proje oluşturma gibi çalışmaları değerlendirme amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca ğretmenlerin görev yaptığı okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi arttıkça öğretmenlerin bu tür çalışmaları değerlendirme amaçlı kullandıklarını belirten görüşlerinde de artış olmuştur. Zana (2021)'ın yaptığı çalışmada da öğrencileri değerlendirme süreci söz konusu olduğunda çalışmadan elde edilen bulgular uzaktan eğitimde verilen ödevlerin öğrencinin gerçek başarısını belirlemede yeterli olmadığını ve öğrencilerin değerlendirilmesinde öğretmenlerin farklı ölçütlere ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Bu araştırmada ortak sınavların kaldırılması durumunun öğrencilerin derse katılımını ilkokul kademesinde etkilemediği belirtilirken, ortaokul ve lise kademelerinde ciddi oranda düşürdüğü ifade edilmiştir. Sayısal ve sözel branşlarda yer alan öğretmenlerin yarısından fazlası, bu durumun kendi dersleri için öğrencilerin katılımını daha çok etkilediğini belirtmiştir. Sınıf içi değerlendirme çalışmalarının öğretmenler tarafından kısmen gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Tanta (2021) alışmasında, öğretmenlerin tamamının, uzaktan eğitimin lme ve değerlendirme için uygun bir süreç olmadığı görüşünde birleşmiş oldukları ve bu duruma ilişkin olarak da uzaktan eğitimde geçerlik ve güvenirliği sağlamanın zor olması, imkanların eşit olmaması, sistemin lme için hazır olmaması vb. sebepleri kanıt olarak sundukları sonuçlarına ulaşmıştır.

Bu çalışmada sınıf içi değerlendirme çalışmalarının yapılması özel okulda görev yapan öğretmenler tarafından devlet okullarında görev yapan öğretmenlere göre daha fazla dile getirilmiştir. Ayrıca sözel ve yabancı dil branşlarındaki öğretmenler diğer branşlara göre daha çok sınıf içi değerlendirme yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin görev yaptığı okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi arttıkça öğretmenlerin sınıf içi değerlendirme çalışmaları yapmalarını ifade etme oranı da artmıştır. Zana (2021) alışmasında uzaktan eğitim süreci içerisinde bütün öğrencilerin; engelli öğrenciler, g kapsamında ülkemizde bulunanlar, teknolojik desteği olmayanlar da dâhil olmak üzere adil ve doğru bir şekilde lme ve değerlendirmeye tabi tutulmasının öneminden bahsetmiştir. Uygulama sürecinde MEB tarafından sıklıkla değişim gösteren değerlendirme planlamasının öğretmenleri ve öğrencileri etkilediğini belirtmiştir.

Bu çalışmada öğretmenlerin çoğu dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildiğini ifade etmiştir. Dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlama konusunda özel okul öğretmenleri devlet okulu öğretmenlerine göre daha fazla olumlu görüş belirtken, spor-sanat branşlarındaki öğretmenler diğer branşlara (sayısal, sözel, sınıf ğretmenliği, yabancı dil) göre dijital değerlendirme araçlarına erişimde daha olumsuz görüştedir. Öğretmenlerin görev yaptığı okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi arttıķa öğretmenlerin dijital değerlendirme araçlarına erişime ilişkin olumlu görüş oranları da artış göstermiştir. Öğretmenlerin geneli uzaktan eğitim öğrenme çıktılarının yüz yüze eğitim ile eşdeğer olmadığını düşünmektedirler. Benzer şekilde Zan ve Zan (2020) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin dersi daha iyi anlayabilmek ve daha başarılı olabilmek adına uzaktan eğitim sistemine kıyasla yüz yüze eğitimi daha çok tercih ettikleri sonucuna varmıştır. Ayrıca Balaman ve Hanbay Tiryaki (2021) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenler, pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitimin sınıf ortamında yüz yüze yapılan eğitimin yerini tutamayacağı görüşüne sahip olsa da süreç için en uygun kullanımın uzaktan eğitim olduğunu belirtmişlerdir.

Bu araştırmada öğretmenlerin çoğu, öğrenme kayıplarının ilkokul kademesine göre en çok ortaokul ve lise kademesinde olduğunu belirtmiştir. Alt sosyoekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğu, diğer sosyoekonomik düzeylerdeki (orta, st) okullarda görev yapan öğretmenlere göre, öğrencilerin öğrenme kaybının olduğunu daha fazla ifade etmişlerdir. ğrenme kayıpları için telafi eğitiminin lise kademesinde diğer kademelere (ilkokul, ortaokul) göre daha çok yapıldığı ifade edilmiştir. Telafi eğitiminin spor-sanat branşında yer alan branşlar için ise yapılmadığı ifade edilmiştir fakat öğretmenlerin geneli telafi eğitiminin öğrenme kayıplarını gidermek için yeterli olmadığını düşünmektedir. Telafi eğitiminin özel okullarda devlet okullarına göre daha yoğun uygulandığı belirtilmiş; fakat özel okul öğretmenleri de telafi eğitiminin yeterli bulmadıklarını ifade etmiştir. Yine telafi eğitimi yapabilme ve telafi eğitiminin yeterli bulma ile ilgili olumlu görüşler alt sosyoekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenlerden st sosyoekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine doğru artış göstermiştir.

Ayrıca ğretmenler genel olarak, pandemi (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim deneyimi ile birlikte ğretim programlarının işleyen ve işlemeyen yönlerini düşünerek bundan sonra düzenlenecek olan ğretim programlarının kazanımlarına, içeriğine, öğretme-öğrenme yaşantılarına (dersin işlenişine), lme ve değerlendirme sürecine

yönelik öneri olarak; kazanım sayılarının azaltılması, sürece uygun içerik geliştirilmesi, uygulamalı dersler için özel içerik geliştirilmesi, öğrencilerin derse katılımı için teşvik sağlanması ve sürece uygun ölçme değerlendirme araçlarının geliştirilmesi gerektiği ifadelerinde bulunmuşlardır.

Öneriler

Araştırmanın sonuçları göz önünde bulundurularak öneriler; uygulayıcılara yönelik ve araştırmacılara yönelik öneriler olarak iki başlık altında sunulmuştur.

Uygulayıcılara yönelik öneriler

Elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda uygulayıcılara şu önerilerde bulunulabilir:

İleride herhangi bir sebepten ötürü yaşanabilecek acil uzaktan eğitim durumuna karşı öğretim programlarının uyarlanmasına ihtiyaç vardır. Öğretim programları yüz yüze eğitim yanında uzaktan eğitim sürecine de uyarlanabilecek şekilde düzenlenebilir.

Öğretim programlarının içerik tasarımı için öğretmenlere ek materyal desteğinin sağlanması önerilmektedir. Web 2.0 araçları ile uzaktan eğitim sürecinde kullanılabilecek etkinlikler hazırlama, uzaktan eğitimde öğrenci-öğretmen iletişimi gibi konularda hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin yeterliklerinin geliştirilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Özellikle alt sosyoekonomik bölgelerde öğrenimine devam eden ve imkanları kısıtlı bireylerin uzaktan eğitim sürecinde donanım, teknolojik alt yapı açısından desteklenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlere ve öğrencilere ihtiyaç doğrultusunda teknolojik destek sağlanması önerilmektedir. Özellikle öğrenme güçlüğü çeken ve öğrenme yetersizliği olan bireylerin acil uzaktan eğitim sürecinde olumsuz etkilendiği belirtilmiş, öğretim programlarının ve öğretme-öğrenme durumlarının düzenlenmesinde bu gruptaki öğrencilerin de göz önüne alınması önerilmektedir. Ayrıca uygulamalı çalışmaların yapılabileceği ortamların oluşturulması ve öğretmenlere öğretme-öğrenme ortamlarını oluşturmalarından destek sağlanması önerilmektedir.

Öğretim programlarının ölçme-değerlendirme ögesi kapsamında, uzaktan eğitimde öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmede alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının geliştirilebilir. Bu tür kriz durumlarında uzaktan eğitim

uygulamalarında öğrencilerin sınıf/ders geçme, ders başarılarını ölçme ve değerlendirme süreçlerinin iyi bir şekilde tasarlanması ve uygulanması için alternatif ölçme ve değerlendirme araçları oluşturulabilir. Çevrimiçi gerçekleştirilecek sınavların geçerliği, güvenilirliği, şeffaflığı ve denetlenebilir olmasına yönelik yasal ve pedagojik uygulamalar geliştirilebilir.

Yaşanan salgın durumu, uzaktan eğitimin öneminin anlaşılması ve topluma maksimum fayda sağlaması bakımından bir fırsat olarak görülmeli ve bu alana daha fazla katkı sağlanmalıdır. Örneğin, uzaktan eğitim uygulamalarına daha fazla yatırım yapılabilir, uzaktan eğitim sistemleri, altyapı, yönetim, finansman, ders içerikleri, tasarım, uygulama, insan kaynakları bakımından desteklenerek geliştirilebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler

İleride benzer bir problem hakkında araştırma yapmayı düşünen araştırmacılar için; konunun öğretmen görüşleri dışında, öğrenci ve veli boyutuna göre de incelenmesi önerilmektedir. Ulusal düzeyde uzaktan eğitimin uygulama süreçlerini izleme, öğrenme sonuçlarını değerlendirme ve geliştirme amaçlı olarak öğrenci, öğretmen, veli ve akademisyenlerin katılımı ile geniş kapsamlı araştırmalar yapılması önerilmektedir. Ayrıca bu araştırma Ankara ilinin Bala, Elmadağ ve Çankaya ilçelerinde yürütülmüştür, farklı il veya ilçelerde, Türkiye genelinde veriler toplanarak genellenebilir sonuçlar elde edilmesi daha kapsamlı politika ve öneriler geliştirebilmek için önerilmektedir. Pandemi (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin program uyarlama konusunda neler yaptıkları, ne tür stratejiler kullandıkları da araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- ADEC (2002). ADEC Guiding principles for distance teaching and learning. Retrieved from http://www.adec.edu/admin/papers/distance-teaching_principles.html
- Akgül, G. (2021). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Ortaokul Öğrencilerinin ve Öğrenci Velilerinin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak, Türkiye.
- Akkuzu, D. ve Şen, Ü. (2017). Ortaöğretim 12. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programının İşlevselliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 61, 98-116.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan Eğitim: Bir Alanyazın Taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Al, U. ve Mardan, O. (2004). Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemleri: Sahip Olması Gereken Özellikler ve Standartlar, *Bilgi Dünyası Dergisi* 5(2). 266-268.
- Alkan, C. (1997). *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Almanthari, A. Maulina, S. & Bruce, S. (2020). Secondary school mathematics teachers' views on e-learning implementation barriers during the Covid-19 pandemic: The case of Indonesia. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(7), 1860-1869.
- American Council on Education (2002). Guiding principles for distance learning in a learning society. Retrieved from: <http://itc.utk.edu/~jklittle/pensacola/principles.html>.
- Aslan, S. (2022). *Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Kars İli Örneği*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi, Kars, Türkiye.
- BBC, (2022). Covid-19 Salgınında Hangi Ülke Ne Durumda. Erişim adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56581563>
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Balaman, F. ve Hanbay Tiryaki, S. (2021). Coronavirüs (Covid-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84.

- Berksoy, İ. (2021). *Zorunlu Sosyal İzolasyon Sürecindeki Uzaktan Eğitim Eğilimleri*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Bozkurt, S. (2017). *Uzaktan Eğitim Yayıncılığında Sinematografik Tasarımın Önemi ve Etkileri Bülent Ecevit Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Örneği* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi İstanbul, Türkiye.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Casey, D. M. (2008). The historical development of distance education through technology. *TechTrends*, 52(2), 45–51. doi:10.1007/11528-008-0135-z.
- Çakın, M. ve Külekçi Akyavuz, E. (2020). Covid-19 Süreci ve Eğitime Yansıması: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- Çıngı, H. (1990). *Örnekleme Kuramı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları.
- Çok, C. (2021). *Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Özyeterlik Algısı ve Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Karşılaştıkları Engeller* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, Türkiye.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 49,(1), 272-292. doi: 10.37669/milliegitim.775620.
- Demirel, Ö. (2007). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2010). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme “Öğretme Sanatı”*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Deniz, S. (2021). *Öğretmenlere Yönelik Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Öğretmen Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, Türkiye.
- Develi, H. (2020). Dilimize Bulaşanlar. Gündemdeki Bazı Tıp Terimleriyle İlgili Değerlendirme Yazısı. *Türk Dili*. Erişim adresi: <https://www.tdk.gov.tr/icerik/basindan/dilimize-bulasanlar/>
- Dejong, L. (1999). Learning through projects in early childhood teacher education. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 20(3), 317-326. doi: 10.1080/0163638990200309.

- Dilmaç, Y. (2008). *Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulanabilirliği Hakkında Öğretmen Görüşler*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- DSÖ, (2020). Coronavirus disease (Covid-19) pandemic. Retrieved from <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19>
- DSÖ, (2021). WHO: Covid Açıklamaları, Erişim adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-58990937>
- Erden, M. (1993). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Ergezen, A. (2022). *Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitiminde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Gömlüksiz, M. N. (2007). Yeni İlköğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 27, 69–82.
- Grossman, P. (1990). *The making of a teacher: Teacher knowledge and teacher education*. New York: Teachers College Press.
- Han, F., Demirbilek, N. ve Demirtaş, H. (2021). Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Koronavirüs (Covid-19) Salgını Sürecinde Yürütülen Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi* 10(3), 1168-1193.
- IDDL. (2002), Distance education: Principles of good practice. Retrieved from: <http://www.iddl.vt.edu/about/sacs.php>.
- İpekli, N. (2022). *Öğretmenlerin Covid-19 Pandemisi Öncesi ve Sonrasındaki Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Sakarya İli Örneği)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Yayınları.
- König, J., Jäger-Biela, D. J. & Glutsch, N. (2020). Adapting to online teaching during Covid-19 school closure: Teacher education and teacher competence effects among early career teachers in Germany. *European Journal of Teacher Education*, 43:4, 608-622, doi: 10.1080/02619768.2020.1809650
- Kahraman, M. E. (2020). Covid-19 Salgınının Uygulamalı Derslere Etkisi ve Bu Derslerin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesi: Temel Tasarım Dersi Örneği. *İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 6(1), 44-56.
- Kan, A. Ü. ve Fidan, E. K. (2016). Türk Dili Dersinin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesine İlişkin Öğrenci Algıları. *Turkish Journal of Educational Studies*, 3(2), 23-44.

- Kandemir, O. (2015). Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Uzaktan Eğitim Uygulamaları: Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Ekonomik Kalkınma. *Turkish Studies*, 9(5), 1155-1176.
- Kaptan, S. (1985). *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri*. Ankara: Bilim Yayınları.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (13.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (21.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kavuk, E. ve Demirtaş, H. (2021). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Öğretmenlerin Uzaktan Öğretimde Yaşadığı Zorluklar. *E-Uluslararası Pedagogji Dergisi (e-upad)*, 1(1), 55-73. doi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.20>
- Kınalıoğlu, İ. H. ve Güven, Ş. (2011). Uzaktan Eğitim Sisteminde Öğrenci Başarısını Ölçülmesinde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri. XIII. Akademik Bilişim Konferansı’nda sunulan bildiri.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 Salgını ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
- King, W.J. (2002). Seven Principles of good teaching practice. Retrieved from: <http://www.agron.iastate.edu/nciss/kingsat2.html>.
- Koç, E. S. (2021). İlkokul Öğretim Programlarının COVID-19 Sonrası Yaygınlaşan Uzaktan Eğitime Uygunluğunun İncelenmesi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 7(1), 24-36.
- Korkmaz, İ. (2007). Eğitim programı: Tasarımı ve geliştirilmesi. A. Doğanay (Ed.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (s. 2-34). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Koylu, P. D. (2022). *Uzaktan Eğitimde Kullanılabilecek Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Karma Yöntem Araştırması)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman, Türkiye
- Kör, H., Çataloğlu, E. ve Erbay, H. (2013). Uzaktan ve Örgün Eğitimin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisinin Araştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 267-279.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. ve Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322.
- Kurnaz, Ç. ve Şenyer, N. (2005). Geleneksel ve Kişisel Bilgisayar Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması. Bildiri makalesi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

- Kurnaz, E. ve Serçemeli, M. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(3), 262-288.
- Küçükırmızı, Y. (2021). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde İşlenen Beden Eğitimi ve Spor Derslerine Bakış Açılarının İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye.
- Marsh, C. J. (1997). *Perspectives: Key concepts for understanding curriculum*. London and Washington, D.C: The Falmer Press.
- Mayadas, F. (2002). Web-based education. FDCH Congressional Testimony.
- MEB, (2017). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.
- MEB, (2018a). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6ve 7. Sınıflar), Ankara.
- MEB, (2018b). TTKB Öğretim Programları.
- MEB, (2020)."Okullarda Yüz Yüze Eğitimde 2. Aşama, 12 Ekim Pazartesi Başlıyor.". Erişim adresi:
<http://www.meb.gov.tr/okullarda-yuz-yuze-egitimde-ikinci-asama-12-ekimpazartesi-gunu-basliyor/haber/21776/tr>
- MEB, (2022). Öğretmen Sayıları. Erişim adresi: <http://bala.meb.gov.tr/>, <http://cankaya.meb.gov.tr/>, <http://elmadağ.meb.gov.tr/>
- Mouchantaf, M. (2020). The COVID-19 pandemic: Challenges faced and lessons learned regarding distance learning in lebanese higher education institutions. *Theory and Practice in Language Studies*, 10(10), 1259-1266.
- OECD, (2020). Educational research and innovation. Retrieved from https://www.oecd-ilibrary.org/education/back-to-the-future-s-of-education_178ef527-en
- Odabaş, H. (2003). İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Ornstein, A. C. & Hunkins, F. P. (1988). *Curriculum: Foundations, principles and issues*. New Jersey, Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Ornstein, A. C. & Hunkins, F. P. (2017). *Curriculum: Foundations, principles and issues*. Vivar: Pearson Education.
- Özbay, M. (2008). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I. Öncü Kitap*. Ankara.
- Özçelik, D. A. (1992). *Eğitim Programları ve Öğretim*. ÖSYM Yayınları. Ankara.

- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde Program Değerlendirme ve Türkiye’de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi. *Yüüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 126-149.
- Özer, M. (2020). *Covid-19 Salgını Sonrası Dünyada Eğitim*. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/covid-19-salgini-sonrasi-dunyada-egitim/haber/20936/tr>
- Pişken, M. T. (2021). *Sınıf Öğretmenlerinin Pandemik Salgın Nedeniyle Uygulanan Uzaktan Eğitim Hakkında Görüşleri (İstanbul İli Esenyurt İlçesi Örneği)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye
- Posner, G. J. (1995). *Analyzing the curriculum*. Second Ed. New York: McGraw-Hill, Inc
- Pratt, D. (1994). *Curriculum planning: A handbook for professionals*. Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers.
- Saygı, H. (2021). Covid-19 Pandemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 7(2). 109-129.
- Sezgin, S. (2021). Acil Uzaktan Eğitim Sürecinin Analizi: Öne Çıkan Kavramlar, Sorunlar ve Çıkarılan Dersler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 273-296.
- Sönmez, V. (2010). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. 16. Baskı. Anı Yayıncılık. Ankara.
- Sönmez, M., Yıldırım, K., ve Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni Tip Koronavirüs (Sarscov2) Salgınına Bağlı Uzaktan Eğitim Sürecinin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleriyle Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(6), 855-875.
- Şenkal, O. ve Dinçer S. (2012). Geleneksel Sınıfların Uzaktan Eğitim Platformuna Dönüştürülmesi: Bir Model Çalışması. *G.Ü. Bilişim Enstitüsü Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 5(1), 13-17.
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı SEGE, (2017). *İlçelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*.
- Tanta, A. (2021). *Pandemiden Kaynaklı Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Derslerine Yönelik Öğretmen Görüşleri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- TEDMEM, (2020). Covid-19 Sürecinde Eğitim: Uzaktan Öğrenme, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. (TEDMEM Analiz Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

- Tekbıyık, A. ve Akdeniz, A.R. (2008). İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programını Kabullemeye ve Uygulamaya Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 23-37.
- Telli, S. G. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenebilen Yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- TDK, (2020). *Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü*. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Tuncer, M. ve Tanaş, R. (2011). Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim Programlarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat ve Tunceli Üniversiteleri Örneği). *İlköğretim Online Dergisi*, 10(2), 776-784.
- Tuncer, M. ve Taşpınar M. (2007). Sanal Eğitim-Öğretim ve Geleceği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 112-133.
- Türkoğlu, R. (2002). Web Tabanlı Eğitim ve Örnek Bir Uygulama. *Journal of Politeknik*, 5(3). 209-215.
- Tütüncü, E. (2022). *Uzaktan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri Çerçevesinde İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, Ordu, Türkiye.
- UNESCO. (2020). COVID-19 Education response webinar: Distance learning strategies: What do we know about effectiveness? Synthesis report. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373350>
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Üstün, Ç. ve Özçiftçi, S. (2020). COVID-19 Pandemisinin Sosyal Yaşam ve Etik Düzlem Üzerine Etkileri: Bir Değerlendirme Çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(1), 143.
- Varış, F. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler (5th Edition)*. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Yadigar, G. (2010). *Uzaktan Eğitim Programlarının Etkililiğinin Değerlendirilmesi (G.Ü. Bilişim Sistemleri Uzaktan Eğitim Tezsiz Yüksek Lisans Programı Örneği)* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Yenerer, T. (2021). *Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Sınıf Öğretmenleri Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yıldırım, K. (2020). İstisnai Bir Uzaktan Eğitim-Öğretim Deneyiminin Öğrettikleri. *Alanyazın*, 1(1), 7-15.
- Yılmaz, İ. (2021). *Türkçe Öğretim Programlarının Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumlarına Etkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye.
- Yılmaz, R. ve Keser, H. (2015), Transactional distance perception and its reflections on distance education practices. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 45(2), 37-59.
- Yumbul, E. (2021). *Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye.
- Zan, N. (2021). Kimya Öğretmenlerinin; Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamaları Hakkında Görüşleri. *Journal of Turkish Chemical Society Section C: Chemistry Education (JOTCSC)*, 6(2), 241-284.
- Zan, N. ve Zan, B. U. (2020). Koronavirüs ile Acil Durumda Eğitim: Türkiye'nin Farklı Bölgelerinden Uzaktan Eğitim Sistemine Dahil Olan Edebiyat Fakültesi Öğrencilerine Genel Bakış. *Turkish Studies*, 15(4), 1367-1394.

EKLER

EK 1. Etik Kurul Onayı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 10/01/2022

Toplantı Sayısı : 2

Karar Sayısı : 21

21-Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden **Birsen Çavuş**'un "Öğretmenlerin Pandemi (Covid-19) Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Programlarının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri" başlıklı tezi ile ilgili "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden **Birsen Çavuş**'un "Öğretmenlerin Pandemi (Covid-19) Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Programlarının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri" başlıklı tezinin araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

EK 2. Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-14588481-605.99-42216872
Konu : Araştırma İzni

27.01.2022

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 06.01.2022 tarihli ve 367035 sayılı yazınız.

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim yüksek lisans programı öğrencisi Birsen ÇAVUŞ'un "Öğretmenleri Pandemi (Covid-19) Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Programlarının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri" konulu çalışmaları kapsamında ilimiz Çankaya, Elmadağ ve Bala ilçelerine bağlı okullarda uygulama yapma talebi ilgi (a) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu araştırmanın Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ölçme araçlarının; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul ve kurum yöneticilerinin sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Harun FATSA
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Ek: Uygulama Araçları

Dağıtım:
Gereği:
Ankara Üniversitesi

Bilgi:
Çankaya, Elmadağ, Bala İlçe MEM

EK 3. Veri Toplama Aracı

Değerli Öğretmenlerim, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. Doç. Dr. Canay Demirhan İşcan danışmanlığında yürüttüğüm “Öğretmenlerin Pandemi (Covid-19) Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretim Programlarının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışması kapsamında gerçekleştirdiğim bu ankette Covid-19 döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliği ile ilgili görüşlerinizi belirlemeyi planlamaktayım. Anketin ilk bölümünde demografik bilgilere, ikinci bölümde ise pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerinizi belirlemeye yönelik maddelere yer verilmektedir.

Cevaplamaya başlamadan önce bilmenizi istediğim bazı noktalar var:

- Anket sonunda elde edilecek veriler yalnızca bilimsel amaçlı oluşturulmuş yayınlarda kullanılacaktır.
- Görüşleriniz bilimsel amacının dışında hiçbir şekilde kullanılmayacak, anket formuna ad ve soyadlarınız yazılmayacak ve açıklanan hiçbir bilgi üzerinde kişisel verileriniz belirtilmeyecektir.
- Kişisel verilerin korunması kanunu ile ilgili her türlü tedbir alınacaktır.
- İçtenlikle vereceğiniz her bir cevap için ve bu araştırmaya katılmayı kabul edip zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Birsen Çavuş
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

BÖLÜM 1

1. Görev yaptığınız öğretim kademesi:
İlkokul () Ortaokul () Lise ()
2. Görev yaptığınız okul türü:
Devlet Okulu () Özel Okul ()
3. Okulunuzun bulunduğu ilçe:
Bala () Çankaya () Elmadağ () Diğer:.....
4. Okulunuzdaki öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyini nasıl tanımlarsınız?
Yüksek () Orta () Düşük ()

5. Branşınız:

Sınıf Öğretmeni	1. Sınıf ()
(Pandemi döneminde uzaktan eğitim	2. Sınıf ()
sürecini yürüttüğünüz sınıf düzeyini	3. Sınıf ()
işaretleyiniz)	4. Sınıf ()
Türkçe Öğretmeni	()
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	()
Fen Bilimleri Öğretmeni	()
İngilizce Öğretmeni	()
Matematik Öğretmeni	()
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	()
Fizik Öğretmeni	()
Kimya Öğretmeni	()
Biyoloji Öğretmeni	()
Tarih Öğretmeni	()
Coğrafya Öğretmeni	()
Felsefe Grubu Öğretmeni	()
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni	()
Görsel Sanatlar Öğretmeni	()
Müzik Öğretmeni	()
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	()
Bilişim Teknolojileri	()
Diğer (Belirtiniz):	

6. Mesleki kıdeminiz:
0-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üzeri ()
7. Mezun olduğunuz fakülte:
Fen-Edebiyat Fakültesi () Eğitim Fakültesi () Diğer:
8. Öğrenim düzeyiniz:
Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

9. Uzaktan eğitime erişimde kullandığınız teknoloji araçları (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz):

Tablet () Dizüstü bilgisayar () Masaüstü bilgisayar () Cep telefonu ()
Diğer:

10. Uzaktan eğitimde kullandığınız öğrenme yönetim sistemi veya video konferans araçları (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz):

Zoom () Google Meet () Skype () Microsoft Teams () Blackboard ()
Web 2.0 Araçları (Padlet, Kahoot, Poll Everywhere, Quizlet vb.) ()
Sosyal Medya () Video Kaydı () Diğer:

11. Uzaktan eğitimde derslerinizi nasıl işlediniz? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz):

Senkron (Eş zamanlı/Canlı ders vb.) () Asenkron (Eş zamansız/Video kaydı vb.) ()

12. Okulunuz pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde teknolojik araç, internet, video konferans aracı vb. araçlara erişim için size destek oldu mu?

Evet () Hayır () Kısmen ()

13. Pandemi (Covid-19) dönemi uzaktan eğitim sürecine geçmeden önce teknoloji kullanımınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Öncesinde de teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabiliyordum ()
Teknolojiyi ihtiyaçlarımı karşılayacak kadar kullanabiliyordum ()
Teknolojiyi etkin şekilde kullanamıyordum ()
Diğer (belirtiniz):

14. Pandemi (Covid-19) döneminde deneyimlediğiniz uzaktan eğitim süreci, teknoloji kullanma becerinize katkı sağladı mı?

Evet () Hayır () Kararsızım ()

15. Pandemi (Covid-19) döneminde teknoloji kullanımını ve/veya uzaktan eğitim ile ilgili eğitim aldınız mı?

Evet () Hayır ()

(16. soruyu, 15. soruda “Evet” seçeneğini işaretleyen katılımcılar cevaplayacaktır)

16. Pandemi (Covid-19) döneminde teknoloji kullanımını ve/veya uzaktan eğitim ile ilgili eğitim aldıysanız bu eğitim/eğitimleri hangi kişi ya da kurumlar sağladı? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz):

Çalıştığım kurum ()
Milli Eğitim Bakanlığı/ İl ya da İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ()
Üniversiteler ()
Kendi bireysel çabalarım ()
Diğer (belirtiniz):

BÖLÜM 2

1. Aşağıda öğretim programlarının kazanımlarına yönelik örnek ifadeler yer almaktadır. Pandemi (Covid-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde yaşadığınız deneyimlerinizi düşünerek, aşağıda yer alan maddeleri deneyim ve görüşlerinize uygun olarak işaretleyiniz.

Örnek Maddeler	Evet	Hayır	Kısmen
Uzaktan eğitim sürecinde öğretim faaliyetlerini planlarken öğretim programından yararlandım.			
Öğretim programında yer alan kazanımların tamamının uzaktan eğitimde uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.			

2. Aşağıda öğretim programlarının içeriğine yönelik örnek ifadeler yer almaktadır. Pandemi (Covid-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde yaşadığınız deneyimlerinizi düşünerek, aşağıda yer alan maddeleri deneyim ve görüşlerinize uygun olarak işaretleyiniz.

Örnek Maddeler	Evet	Hayır	Kısmen
Uzaktan eğitim süreci branşıma ait öğretim programının içeriği açısından uygun bir yöntemdi.			
Uzaktan eğitim sürecine uygun içerik oluşturabilmem için öğretim programlarından yararlandım.			
Uzaktan eğitim sürecini yıllık plana ve öğretim programının içeriğine uygun olarak yürütebildim.			
Uzaktan eğitim sürecinde yıllık planda ve ders içeriğinde uyarlamalar/düzenlemeler yapmam gerekti.			

3. Aşağıda öğretim programlarının öğretme-öğrenme yaşantılarına yönelik örnek ifadeler yer almaktadır. Pandemi (Covid-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde yaşadığınız deneyimlerinizi düşünerek, aşağıda yer alan maddeleri deneyim ve görüşlerinize uygun olarak işaretleyiniz.

Örnek Maddeler	Evet	Hayır	Kısmen
Uzaktan eğitim, öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif katılımını sağlamada zorlandım.			
İnternete erişim ve teknolojik imkânlardaki yetersizlikler dersin işlenişini olumsuz etkiledi.			
Uzaktan eğitim öğrencilere derslerde kaynak (e-kitap, web uygulamaları vb.) kullanımı açısından esneklik sağladı.			
Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu rahatlıkla ders ile ilgili araştırma yapabildi.			
Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu verilen ödev ve sorumlulukları yerine getirebildi.			

4. Aşağıda öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme süreçlerine yönelik örnek ifadeler yer almaktadır. Pandemi (Covid-19) dönemi uzaktan eğitim sürecinde yaşadığınız deneyimlerinizi düşünerek, aşağıda yer alan maddeleri deneyim ve görüşlerinize uygun olarak işaretleyiniz.

Örnek Maddeler	Evet	Hayır	Kısmen
Uzaktan eğitim sürecinde sunum yapma, proje oluşturma gibi değerlendirme yöntemlerini kullanabildim.			
Uzaktan eğitim sürecinde ortak yazılıların kaldırılması öğrencinin derse katılımını olumsuz yönde etkiledi.			
Uzaktan eğitim sürecinde sınıf içi değerlendirme çalışmalarını etkili bir şekilde gerçekleştirdim.			
Uzaktan eğitim sürecinde dijital değerlendirme araçlarına erişim sağlayabildim.			

5. Pandemi (Covid-19) dönemi uzaktan eğitim deneyimi ile birlikte öğretim programlarının işleyen ve işlemeyen yönlerini düşünerek bundan sonra düzenlenecek olan öğretim programlarının **kazanımlarına, içeriğine, öğretme-öğrenme yaşantılarına (dersin işlenişine), ölçme ve değerlendirme sürecine** yönelik önerileriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Pandemi (COVID-19) Sürecinde Öğretim Programlarının Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihali Engelleme Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Beş sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan Alıntılar” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	: 25.05.2022
Gönderim Numarası	: 1843806038
Sayfa Sayısı	: 143
Sözcük Sayısı	: 17208
Karakter Sayısı	: 34821
Benzerlik Oranı	: %1
Savunma Tarihi	: 27.05.2022

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihali Engelleme Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı: Birsen ÇAVUŞ

Tarih: 25.05.2022

İmza:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Birsen Çavuş

E-Posta Adresi :

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Program Geliştirme Uzmanı	Zafer Koleji	2015- 2022

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Sosyoloji	Hacettepe Üniversitesi	2008-2013
Pedagojik Formasyon	Felsefe Grubu Öğretmenliği	Hacettepe Üniversitesi	2014-2015
Yüksek Lisans	Eğitim Programları ve Öğretim	Ankara Üniversitesi	2018-2022